

QUARTA PART

El municipi des de l'any 1681 a 1697

- I. - Vida municipal a partir de l'any 1681.
- II. - Actes de la vida del municipi cap a la fi del segle XVII.
- III. - Qüestions de la tresoreria.
- IV. - Comença una nova guerra amb França.
- V. - Segueix la guerra amb Lluís XIV de França.

QUARTA PART

El municipi des de l'any 1881 a 1897

- I - Vida municipal a partir de l'any 1881
- II - Acció de la vida del municipi cap a la fi del segle XVII
- III - Organització de la treasury
- IV - Governança municipal amb Francesc
- V - Seguint la guerra amb Joan XIV de França

Vida municipal a partir de l'any 1681

342. Les fórmules de les actes del consell. — 343. Insaculacions i extraccions de càrrecs. — 344. Del salari dels jurats. — 345. Del clavari des del 1681 al 1684. — 346. Control de la hisenda municipal. — 347. Intervenció del consell en els ingressos. — 348. Emmanllevant diners a títol de censal. — 349. Anotacions d'alguns pagaments.

342. Les fórmules de les actes del consell

LA més antiga de les actes, del més vell dels llibres de les sessions municipals¹ que ha arribat fins a nosaltres, correspon al dia de Nadal de l'any 1680; després d'una petita creu comença amb unes paraules llatines que diuen: *Al dia vint-i-cinc del mes de desembre de l'any, de la Nativitat del Senyor, mil sis-cents vuitanta u*²; seguei-

1. A. M. de L. G. *Llibre gros*, full 18. El nom de *Llibre gros* va ésser-li donat atenent solament a la seva grandària, en comparació amb altres dos antics llibres de sessions municipals, els quals llibres, també per raó de llurs mides, van ésser batejats amb els noms de *Llibre medià* i *Llibre petit*. Seguint aquest vell criteri, gairebé infantívol, dos altres llibres que no tenien nom vam anomenar-los, pel nostre compte, *Llibre llarg* i *Llibre estret*. En el *Llibre gros* consten les actes de les sessions municipals fins al dia 25 de juny de 1684; també conté moltes notícies relatives al clavari municipal. N'extraguérem les notícies publicades a *Hoja de Acción Católica* de La Garriga, de la qual ara ens hem hagut de valdre, car l'esmentat *Llibre gros* s'ha extraviat, però esperem que no irreparablement, de l'Arxiu Municipal de La Garriga; per això hem d'ometre la referència als folis corresponents.

2. Per raó de les circumstàncies que volten la dita acta en el *Llibre gros* no hi pot haver cap dubte que es refereix no al Nadal de l'any 1681 sinó al Nadal de l'any 1680; és que el redactor de les actes comptava que l'any començava el dia de Nadal; aquesta advertència valgui pels anys successius.

xen després unes altres paraules formulàries, però en català, que després van repetint-se, amb lleugeres variants en les actes següents, dient: *Convocat i congregat lo Consell ordinari de la universitat de la parròquia i terme de Sant Esteve de La Garriga, bisbat de Barcelona, en la casa vulgarment dita de la vila o terme* ³, *a on, per a tractar los negocis de aquella se acostumen convocar i congregar, en virtut de privilegis reals a dita universitat i terme concedits; fent, emperò, estes coses ab assistència de l'honorable Bernat Nualart i Miquel, batlle de dit terme; en la qual convocació entrevingueren les persones devall escrites.*

A partir de l'acta del dia 14 d'abril de 1682 aquesta fórmula resta sobreentesa i solament es consignen les paraules: *convocada, etc.*, o bé *convocato consilio, etc.*, o altres per l'estil. Excepcionalment reapareix la totalitat de la fórmula en ocasions de major importància, com és ara en l'acta del 12 de febrer de 1683 dedicada a consignar l'extracció de la terna de batlle, en algunes actes del primer de gener dedicades a l'extracció dels càrrecs municipals, etc.

A continuació d'aquella capçalera es fa constar en l'acta els noms dels que concorrien a la reunió; generalment s'inicia la llista amb el nom del batlle, segueixen els tres jurats vells, de vegades hi ha també els jurats nous, i els homes de consell; acostumen a faltar-hi sempre alguns consellers; el nombre d'aquests sol ésser d'onze o dotze a cada reunió. No hi havia norma per a la freqüència de reunions; una o dues al mes; de vegades són més freqüents a final d'any; sembla que acostumaven a reunir-se en diumenge, a les dues o les tres de la tarda.

El jurat en cap o el jurat en ordre primer sovint exposava les qüestions que calia decidir; de vegades els parers dels jurats eren distints; de vegades l'acta posa: *diuen los honorables senyors jurats*. La peroració inicial podia terminar amb frases fetes com les següents: *per ço veges lo que se determina per dit Consell; o bé què pensen; alguna vegada diu: veges lo que apareixerà a n'el savi consell*. Després els consellers exposaven la seva opinió i es votava, comptant els vots amb petites ratlles perpendiculars escrites tallant una ratlla horitzontal. De vegades al final es resum el parer triomfant dient *són estats de vot i parer que...*

Sembla que no sempre hom va tenir cura de consignar en els llibres d'actes les notes corresponents; així algunes sessions han restat

3. Vegeu el número 270.

del tot ignorades; altres vegades hi ha esment d'haver-se convocat la reunió i àdhuc es consignen els noms dels concurrents, però s'oblidaren de fer constar les qüestions que degueren tractar-se; així, per exemple, a 8 d'octubre de 1681, 1 de febrer de 1682, 2 de febrer, 14 d'abril, 4 de juliol i 13 de setembre de 1683, 18 de febrer de 1684. És de notar que des del 28 d'agost de 1688 fins al primer de maig de 1689 no consta cap altra acta de consell que la del 5 de desembre, precisament parlant de les obres de l'església nova ⁴.

La primera acta termina amb unes frases llatines: *I el dit honorable batlle decretà, etc. Els testimonis són Fèlix Baucells, llaurador, i Joaquim Parra, farmacèutic.* Espigolant altres fórmules finals posem les següents: a 16 d'agost de 1682, *Pau Surell, jurat en cap, en absència del senyor batlle, ha posat el decret;* de vegades el text és en llatí: *Et dictus honorabilis bajulus decretavit huiusdem consilio, etc.;* a l'acta del 12 de febrer de 1683 es fa constar que el *batlle, devall autoritzant i decretant*, actua en nom del rei, *nomine regis*. El decret del batlle el trobem en les actes del primer de gener, per a la designació dels càrrecs municipals; en les triennals, per a l'extracció d'insaculadors; en les actes importants per a la tresoreria, per assumptes judicials, etc. En tots aquests casos intervenen també dos testimonis, que al començament solen ésser els suara esmentats; cal advertir que sovint consta que Fèlix Baucells era el *nunci* municipal.

343. Insaculacions i extraccions de càrrecs

SABEM que es complia el capítol XI del privilegi de l'any 1576, fent l'extracció d'insaculadors ¹ el dia de Nadal, de tres en tres anys; així tenim notícia de l'acta corresponent del Nadal de l'any 1680, amb referència als càrrecs de 1681 ²; de l'any 1683 hi ha nota d'haver-se pagat *per lo sopar de la insaculació, 6 lliures*; es féu insaculació l'any 1686 ³; a 25 de desembre de l'any 1689, després de la insaculació consta la següent nota:

4. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 33.

1. Vegeu el número 181-XI.

2. Vegeu el final de la nota primera del número 342.

3. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 18.

Proposen dits senyors jurats que, atès vui de present se troben dos persones velles i no estan ab disposició per a governar en dita universitat, renunciem a tots i qualsevols rodolins podrien concórrer en dita universitat; són les persones següents: primo, Anton Casals, i Pau Noguera, pagesos de dita parròquia los quals ho firmen i juren ⁴.

Ans de la insaculació del Nadal de l'any 1692, els jurats proposaren, en primer lloc, si Gabriel Fortuny i Pere Parera i Rocabayera, per ésser vells, poden ésser jubilats; tots els concurrents, llevant d'un, coincidiren en que Gabriel Fortuny sia jubilat i en lloc seu insaculat altre, però que lo dit Parera i Rocabayera, per ara i fins altra insaculació, se reste ab lo puesto en que's troba. Sabem que en 1692 els insaculadors mantingueren totalment els noms insaculats en 1689, llevat que en lloc d'En Fortuny, en la bossa de batlle, hi posaren Isidre Oliveró, i que, en la de jurat primer, hi posaren Esteve Parera de Pinar, el qual, doncs, com diu la nota, fou muntat a bolsa primera; en lloc d'aquest i de Jaume Miquel, pujaren a la bossa de mà mitjana Jaume Poy del Bosc i Sebastià Poy; i, finalment, en lloc d'aquests dos i de Josep Vinyoles, ingressaren en la bossa de jurat terç Isidre Masacs, Josep Fortuny i Pere Vinyoles ⁵.

Hi hagué extracció d'insaculadors pel Nadal de 1695, en el qual dia fou acceptada la renúncia d'En Parera i Rocabayera i semblantment, vui, lo sobredit dia, i així renúncia a tots los càrrecs pertenenents a dita universitat Pere Vilanova, pagès, i lo sobredit consell li accepta dita renunciació. En la insaculació de l'any 1698 per quant Pau Illa, Pau Rosselló, Antoni Fàuria, per estar impèdits, desitgen renunciar, han demanat a dits honorables senyors se'ls sia admesa dita renunciació i que en son lloc se hi sia posada altra persona apta i suficient; i així fou fet ⁶.

Les bosses, segons el privilegi, eren cinc; la de batlle, de la qual també s'extreia el clavari, contenia quinze rodolins amb els noms corresponents; aquests mateixos, menys tres, es collocaven a la bossa de jurat major o de mà major; la bossa de mà mitjana i la de mà menor havien de contenir també dotze noms; la bossa de consell, com que

4. A. M. de L. G. Llibre medià, full 39.

5. Id. id. 63, 38 i 38 girat.

6. Id. id. 93 i 109 girat.

havia de portar trenta-sis rodolins, devia ésser més grossa i per això se l'anomenava amb el nom de *xàvega* ⁷.

Va bé de consignar ací que les renovacions anuals en els càrrecs impedia l'anquilosament de les funcions; l'encavallament d'entrants i sortints evitava les brusques discontinuïtats; la preselecció podia eliminar els perills d'eleccions cegues, a la sort; en últim terme resultava que entre trenta-sis noms es repartien anualment vint-i-nou càrrecs. D'altra part, però, un bon nombre de veïns restaven exclosos de tota intervenció en el govern municipal; la preselecció podia conduir a abusos oligàrquics.

També es comprova que es complien amb tota regularitat els capítols de l'any 1576 relatius a l'extracció de càrrecs ⁸; així sabem que en la festa de cap d'any, *vulgarment dita de Ninou*, es feia l'extracció dels noms dels que havien de regir el municipi durant l'any. Heus ací com comença a explicar-ho l'acta del primer de gener de 1681: *Així que tots convocats fonc proposat per lo honorable Pere Parera i Rocabayera, jurat, que atès lo dia de vui és consuetut fer-se la extracció de jurats i altres oficis de dita universitat, segons lo tenor del real privilegi a ella concedit, per ço se ha determinat se fes aquella; per lo que se ha pres la bossa intitulado de jurat major i per un minyó de poca edad se ha tret un rodolí ab lo nom de Antoni Casals, hàbil; immediatament s'extreien els altres dos jurats, el clavari, els tres oïdors de comptes, i els nou consellers que formaven el consell nou; aquests, junt amb els nou consellers de l'any anterior, apellats consell vell, i amb els tres jurats vells, formaven el consell de 21 prohoms.*

344. Del salari dels jurats¹

SEMBLA que per sortir a fora als jurats se'ls donaven unes dietes d'una lliura i quatre sous per cada dia. L'actuació dels jurats nous fora de La Garriga ve palesada per nombroses anotacions: A primers de l'any 1681 Pau Surell cobra 2 lliures i 8 sous *per*

7. Una *xàvega* és una xarxa de corda de malles grosses, per a portar palla.

8. Vegeu-los en el primer volum d'aquesta *Història*, pàgs. 366 i segs., capítols II, III, IV, IX i XV.

1. Les notícies d'aquest número vàrem extreure-les principalment del *Llibre gros* de l'A. M. de L. G., però, per haver-se aquest extraviat, no podem ara indicar-ne els folis corresponents; vegeu també el *Llibre llarg*, fulls 13, 14 girat, 17 i 18 girat.

haver anat a Barcelona per veure si podia cobrar los diners de la taula, banc o casa de canvi; per aquell mateix temps cobrà 9 lliures i 10 sous per tres anades a Barcelona, per dos establiments i per un precari de la Batllia General per lo terme de La Garriga ².

En la sessió del consell del 22 de febrer de 1682 el jurat major demanà als consellers *que vegem si los senyors jurats poran portar uns pocs diners a Barcelona*; tots hi estigueren d'acord, emperò que *antes de pagar mirien com és*; demanà també alguna paga pels jurats quan viatjaven per afers del municipi, però prevalgueren els vots de no donar-los res fins *després que lo terme serà quitat*. En el mateix 1682 es pagà a Pau Surell *per los diners que ha deposat a la taula de Barcelona, a 23 de febrer*; al cap de poc se li pagaven 2 lliures i 8 sous *per haver vagat dos dies per lo terme per deposar a la taula de Barcelona coranta lliures, el primer de març de 1682*. A 20 d'abril per motius anàlegs, a ell i al seu company el jurat nou Vidal, se'ls lliuraren 1 lliura i 8 sous; a l'altre jurat nou Miquel Casals se li pagà una lliura *per anar a Centelles i un propi a Sant Feliu, vui a 20 d'abril de 1682*; noranta lliures *prengué lo jurat Pau Surell i Fillol de l'arrendament d'Antoni Fàuria i de Gregori Torras per lo arrendament de la pesca, a 28 de març de 1682*; pagà de dits diners a la taula de Barcelona 60 lliures, 10 sous.

Heus ací un acord del consell de primer de gener de 1683: *Se ha determinat per lo dit consell que se donen vint lliures barceloneses als jurats que ara són i per temps seran, ab que los dits jurats no puguen comptar dietes del temps vagaran en anar a una llegua alredecor de dita parròquia de La Garriga, emperò, passada aquella, se puguen fer pagar aquella; i perquè entre ells no hi hagué qüestió alguna, vage de dits jurats una vegada i després lo altre altra; i dites 20 lliures se paguen de béns de dita universitat*. Així en 1683 els jurats nous Garriga i Miquel cobraren respectivament 6 lliures, 8 sous, 9 diners, i 3 lliures, 4 sous, a bon compte de son salari; a primer de gener de 1684, En Garriga, altres 13 lliures, 11 sous i 3 diners, *per compliment del que lo terme li doni de un salari*; més tard, a Jaume Miquel, 12 lliures, 16 sous, *per lo salari*; i a En Casals, 2 lliures, 3 sous, 9 diners a *compliment del salari*.

Als jurats nous de l'any 1684 se'ls pagà el següent: a Antic Planel·l 2 lliures i 10 sous, més les 20 lliures, tot en concepte de salari;

2. A. M. de L. G. Llibre llarg, full 72 girat.

a En Jaume Oliveres, el 25 de juliol, 20 lliures i 6 sous *per son salari i per haver pagat sis sous en Granollers per una consulta*; a 11 d'agost es paguen les antigues 2 lliures i 8 sous *per dos dies de anar a Barcelona, per a tornar la guia i cobrar los diners que faltaven*; més tard a En Jaume Oliveres se li paguen també 4 lliures i 16 sous, *per quatre dietes en anar a Barcelona per llogar carretes i parlar ab lo tesorer*; les dites carretes serviren probablement per a tragar civada; al tercer dels jurats nous, Miquel Casals, se li pagaren 6 lliures, *per cinc dietes ha vagat per lo terme*.

A primer de gener de 1696 *proposa lo senyor jurat Fàuria que lo present consell sia servit deliberar se done als jurats per son salari les 20 lliures que se acostumen donar atès los treballs tan grans tenen tot l'any; diu lo senyor Oliveró que's donen a la iglésia; diu lo senyor Casals que's de la proposició*; i això darrer triomfà³. Vegeu, però, altre acord en l'acta del primer de gener de 1699⁴.

345. Del clavari des del 1681 al 1684¹

EN l'exercici del seu càrrec el clavari cobrava una remuneració que es calculava a raó de 6 diners per lliura; per tal motiu Jaume Torra de la Riba, menor, cobrà 26 lliures durant l'any 1681; En Josep Bertran y Poy, pel temps que actuà com a substitut del clavari, durant l'any 1683, va cobrar 21 lliures, 13 sous i 10 diners, també segons el còmput de 6 diners per cada lliura.

D'acord amb els capítols III, IX i X del privilegi de l'any 1576, cada any el clavari havia de retre comptes als oïdors de comptes, i aquests havien de presentar-ne relació al consell. L'any 1681 la rendició de comptes del clavariat de l'any anterior fou molt laboriosa; el clavari Francesc Torra de la Riba, *menor de dies*, havia recaptat 1.012 lliures, 17 sous i 1 diner; en descàrrec d'aquesta quantitat, a 24 de febrer de 1681, en reunió del consell convocat a aquest únic objecte i davant dels oïdors, va demostrar haver pagat 525 lliures, 2 sous i

3. Id. *Llibre medià*, 94 girat.

4. Número 335.

1. Vegeu el final de la nota primera del número 342; les notícies d'aquest número vàrem extreure-les del *Llibre gros* de l'A. M. de L. G. i del *Llibre llarg*.

8 diners, restant encara deutor de 487 lliures, 14 sous i 5 diners ; en una anàloga reunió del 24 de maig del mateix any demostrà haver pagat altres comptes, fins a quedar devent 124 lliures, 14 sous i 3 diners ; en una nova reunió similar, a 25 de juliol, restà encara devent 80 lliures i 10 sous ; finalment, en la interessant sessió del dia 13 d'agost, el nostre clavari reeixí en la rendició total dels comptes de la seva gestió, palesant, per les corresponents pòlisses i albarans, que havia pagat tot el que devia, llevat de 2 diners, que va lliurar a l'acte.

El clavari de l'any 1681, que es deia com el seu antecessor Francesc Torra de la Riba, però era *major de dies*, fins a 14 d'abril de 1682, no va rendir comptes *de son clauariat i, vist lo rebut ab lo pagat, resta cobrador dit Torra de la Riba, de 1 lliura, 10 sous, 10 diners, i per ço se li fa la present definició.*

El clavari de l'any 1682, Gabriel Fortuny, no va retre comptes fins al primer de gener de 1684, car l'acta del consell d'aquest darrer dia diu : *ha acabat de donar los comptes de son clauariat, los quals han mirat los senyors oïdors de comptes; per ço se li fa aquell llargament; per lo comptant del que està devent ha entregat al jurat Casals 1 lliura, 3 sous, 6 diners.*

Encapçalant les partides de deutes del clavari de l'any 1683 trobem la següent nota : *Càrrega de Francesc Mallol clauari lo any 1683 i per ell Jaume Poy del Bosc, son substitut, del cobrat durant son temps; l'esmentat substitut havia sollicitat reunió dels oïdors de comptes per al 28 de març de 1684, però aleshores es veié que havent cobrat 907 lliures i 15 sous, solament havia pagat 702 lliures i 16 sous ; hom s'adonà que hi havia altres pòlisses pagades per valor de 60 lliures, 6 sous i 6 diners, però així encara no s'aclarien els comptes i per això en el consell tots són estats de vot de que passe comptes lo clauari i que pàguia i si li deuen que's fasse pagar; a 11 d'abril, passant novament els comptes, va veure's que hi havia hagut un error de compte, contra el clavari, de 40 lliures, 7 sous i 5 diners ; per altra part En Poy havia oblidat de cobrar els seus honoraris de tresorer i encara havia pagat altres factures ; el resultat fou que restà devent solament 52 lliures, 1 sou i 7 diners, en descàrrec de la qual quantitat lliurà a l'acte 17 lliures i 10 sous als jurats.*

Jaume Blancafort del Molí, clavari per a l'any 1684, va retre comptes el 6 de novembre de 1685 i feta *definició passats tots sos comptes fins avui, lo pagat i lo rebut, queda dit senyor cabal ab dit terme* de La Garriga.

346. Control de la hisenda municipal

PER al control de la tresoreria municipal es portaven dues classes d'anotacions; les unes es feren en el *Llibre gros*¹, de manera molt succinta quant a l'anotació dels pagaments i de manera més explícita amb referència als ingressos i a les rendicions de comptes; sembla que aquest *Llibre gros* és el que utilitzaren els oïdors de comptes, d'acord amb el capítol III del privilegi de l'any 1576; l'època o document de quitança acostumava terminar amb una fórmula semblant a la següent: *Ab lo qual compte se ha vist complert a son ofici de clauariat i per ço los oïdors de comptes li absolen, defineixen i remetent aquell, en nom de dita universitat, ab promesa de no més demanar ni pretendre cosa alguna, i ab jurament llargament, etc.*

Les altres anotacions es feren en el *Llibre llarg* i consistien en assentaments bastant detallats dels pagaments; aquest llibre devia respondre al capítol X de l'esmentat privilegi i servia principalment per al control dels jurats sobre les activitats del clavari, en tanta de manera que quasi sempre oblida de consignar el nom d'aquest i, en canvi, mai no descuida d'advertir-nos quan entren en funcions els nous jurats, mitjançant notes com la següent: *Avui a 3 de gener de 1682 se aniran continuant les pòlisses sent jurats Pau Surell, Miquel Casals i Josep Vidal lo any corrent*²; és d'advertir que sempre es consignen els noms dels jurats nous, mai els dels jurats vells.

És de doldre que en les anotacions de pagaments sovint no es consigní més que el nom de la persona que rebia la respectiva quantitat, però no el concepte o motiu pel qual l'obtenia; això fa que no hi hagi manera de saber una multitud de detalls que serien interessantíssims per a la nostra història. Cal advertir que la majoria de les dites anotacions inconcretas es fan simplement a nom dels jurats. D'altra

1. Afa extraviat a A. M. de L. G.

2. A. M. de L. G. *Llibre llarg*, full 14 girat.

banda, els assentaments dels dos esmentats llibres no coincideixen pas molt escrupolosament.

Com a nota d'estadística podem afegir que anualment s'equiparaven els ingressos i les despeses municipals, de manera que no hi havia ni dèficit ni superàvit, o bé aquests eren del tot insignificants. La hisenda municipal tenia dues fonts d'ingressos ordinaris: d'una banda hi havia el cobrament de la trentena part del valor de les collites del vi, del blat i del cànem i una sisena part del valor de la carn; per altra banda es cobraven els preus dels arrendaments que pagaven els concessionaris de la venda de determinats articles. Per a comprovar la quantia i la relativa importància dels dits ingressos, heus ací un resum estadístic dels anys 1680 al 1684, tenint solament en compte les lliures i menyspreant els sous i diners:

<i>Contribucions:</i>	1680	1681	1682	1683	1684
Dret de verema o trentè del vi ...	387	373	327	389	343
Dret de la carn o sisè de la carn	148	166	19	118	131
Trentè del blat	227	255	203	192	224
Trentè del cànem	40	31	39	32	—

Arrendaments:

de pesca seca i salada	73	58	93	48	66
de grans grossers	—	—	—	16	38
de l'oli i sal	29	—	—	—	32
de l'aiguardent i <i>tabaco</i>	32	36	45	38	33
de la fleca	27	—	19	—	35
de la taverna	14	—	27	22	21
del glaç	15	44	—	15	20
de verema forastera	19	—	9	11	14

Els arrendataris variaren quasi cada any, llevat de l'arrendatari de la pesca seca i salada i d'*espardenyas*, *claus* i *tatxes* que durant els anys esmentats va ésser sempre Antoni Fàuria; els trentens del blat i del cànem es concedien també en arrendament a un tant alçat, curant el concessionari de recaptar la contribució dels particulars; encara que el preu dels arrendaments fos anual solia cobrar-se en dos o tres terminis; per cada arrendament es feia una *tabba* o plec de condicions; els arrendataris presentaven un o més fiadors.

Sabem que en 1682 el blat que va recaptar-se fou després venut a alguns particulars, entre els quals hi hagué alguns mestres de cases, potser perquè ells no collien blat. La quartera de xeixa ³ es va vendre a tres lliures; Jaume Morera per una quartera a prova de xeixa pagà 3 lliures, 15 sous i 8 diners; mestre Alsiu per una quartera de mestall ⁴ pagà 2 lliures i 10 sous; Gabriel Fortuny, per una quartera i 6 quartans de xeixa *segolós*, pagà 3 lliures i 15 sous; el mateix, per 3 quarteres i 3 quartans de xeixa *ordiós*, pagà 6 lliures i 10 sous; el jurat Vidal, per 3 quarteres que *ha pastat per dit terme* de La Garriga, pagà 19 lliures, 11 sous i 6 diners; Antoni Casals, per la *resta de blat comprat a dit terme*, una lliura i 2 sous ⁵. Cal afegir que en 1682 la venda de *tres corteres, cinc cortans, de civada, val 4 lliures, 2 sous; tres corteres, un cortà de faves, val 6 lliures, 15 sous, 8 diners.*

Conservem ⁶ l'edicte subhastant l'arrendament del trentè del cànem per a l'any 1682, en el qual, entre altres coses es diu: *Sàpia lo arrendatari que, a més del preu hi prometrà, ha de aplegar a son gasto lo dit cànem, lo qual trobarà en les terres "respective" on serà cullit, no entenen-se cobrar-lo de les cases que són exemptes de pagar-lo, com són la torra de Rosanes, per la part que toca al senyor de ella...*

347. Intervenció del consell en els ingressos

ELS consellers municipals intervenien en les qüestions de la tresoreria, tant en l'ordenació dels ingressos procedents de contribucions com dels que procedien de les concessions; així a 4 de març de 1681 el consell ordinari ¹ acordà que tothom pogués vendre articles de drogueria amb tal que pagués un tant per quintar, segons les taxes que establissin els jurats; es mencionava expressament els articles de pesca seca i salada, congre, arròs, fideus, ametlles i avellanes.

3. El blat xeixa és de farina molt blanca i de qualitat superior.

4. El mestall és una barreja de blat i civada o de blat i sègol.

5. A. M. de L. G. *Llibre llarg*, full 92; vegeu també el 78.

6. En el nostre arxiu particular, en la part procedent de can Cors.

1. Sobre el *Llibre gros* de l'A. M. de L. G., vegeu la nota primera del número 342.

A 31 d'agost es prengué el següent acord: *Tots los dits senyors de consell són estats de vot i parer de les dites coses; de pastar pa per dita universitat, que és Esteve Areny, pagès, i Jaume Morera, de dit lloc, ab los pactes següents: que los dits han de donar a dita universitat, per cada cortera de blat, dos rals; i per cada ral han de donar cinc lliures i mitja de pa moreno cuit; i per un ral, tres lliures de pa blanc; se pujarà i baixarà de cinc en cinc sous.*

A 14 d'abril de 1682 se ha determinat per lo dit consell que lo clauari cobre lo trentè del vi per a pagar lo que deu lo terme. A 10 de gener de 1683 en vista del que es devia a Barcelona i per altra part que no hi ha blat, ni diners per pastar, el jurat Casals proposà que se valguen del trentè del vi; el seu company, el jurat Vidal, fou de parer que prènguien blat i que còbrien a poc a poc; a la fi tots concordaren que los jurats vagen comprant i venent.

El consell del 2 de març de 1683 acordà: *que se aplèguia lo trentè del vi o que se face talla; si volen arrendar la pesca seca i salada i de més, que ho venen los dits arrendadors a Antoni Fàuria; que prenguen de jurament a Joan Casals i a Parera de Pinar sobre del que diuen que no tenen tant de vi com tenen assentat a la llibreta o si no que paguin. A 18 de juny tots els consellers concordaren en que se fàcia talla que se aplègia a cada cap de mes, i, de altra part, que se arrèndien la fleca i lo trentè. A 9 de gener de 1684 als jurats los senyors del consell donen plen poder de que fàcien les dos tabbes de l'aiguardent i tabaco i taverna i de més tabbes, però que primerament rendissin comptes; a 2 de febrer tots concordaren en que dónien compte los senyors jurats passats del blat que portaren de Cardedeu, cinquanta corteres.*

D'altra banda sabem que el consell es preocupava de saber el preu del mercat de la carn; així, l'any 1681, envià el nunci Feliu Baucells a preguntar pel preu a Caldes de Montbui i a Mataró; els jurats de la primera vila contestaren a 6 de desembre dient que es venia lo moltó a 6 sous la lliura i ovella i crestat a 4 sous, 6 diners; els jurats de Mataró coincidiren en els dits preus, però, encara, precisaren que la carn de cabra es venia a 3 sous la lliura i que sobre les tres classes de carn cobraven un impost de 9 diners per lliura. Sabem que es feren anàlegs esbrinaments en 1682 i en 1684.

És curiós l'acord del consell del 2 de març de 1683 referent probablement als honoraris del campaner: *Pau Baget de la iglésia ha fet petició als senyors de consell, ab que tots són estats de vot i parer; per cada cos hagen de pagar 10 sous; lo dia del bé, 8 sous; dels albat, 4 sous; de la recordança, 6 sous; i dels forasters, 10 rals; i los dits senyors lo fan franc de talla, i soldats i anar a bagatge.*

348. Emmanllevant diners a títol de censal

QUAN els ingressos ordinaris no eren suficients calia recórrer a altres mitjans; un d'ells era les *talles* o repartiment de contribucions entre tots els veïns. De totes maneres advertim una preferència a recórrer a préstecs abans que fer noves talles; i un dels mitjans aleshores arbitrats eren els censals. Heus ací la història completa d'un censal:

A 8 d'octubre de 1681, en vista d'uns deutes del municipi diuen *los senyors de consell que vagen a Barcelona a veure aqueixes coses, del que es deu com van los comptes, i que vage lo senyor Antoni Casals, jurat, i Pau Surell i Fillol, síndic de dita universitat; pel Llibre llarg sabem que aquest féu alguns viatges a Barcelona. A 19 d'octubre, creient que freturaven 100 ó 150 lliures, tots són de vot que si a cas no té diners lo clauari que emmanllévien dits senyors jurats, si'ls poden trobar a censal o si no a canvi. A 2 de novembre s'acordà de formar sindicat al jurat en cap per emmanllevar les dites 250 lliures o lo que s'hage de menester; ab lo decret del dit batlle i autoritat. Una carta del 9 de novembre comunicà que de cinc-centes en cinc-centes los ne deixarien fins a 1000 lliures; una altra del notari de Cardedeu senyor Francesc Lleotart los aconsella que en nom de la universitat ninguna persona vol deixar diners, sinó en nom propi, a no ser que tinguen la persona segura.*

A 21 de novembre, davant del notari de Caldes de Montbui, En Josep Puig i Bosom, va atorgar-se la corresponent escriptura de censal, compareixent, per una part, En Francesc Déu, de Sant Feliu, i, per altra part, els jurats nous Antoni Casals i Pau Queralt i altres *persones del present consell; varen lliurar-se cinquanta dobles de or, les quals serviren per negocis i deutes de dita universitat; i dit Déu no vol-*

gué deixar en nom de la universitat sinó en nom de particulars. En Joan Pau Torró cobrà 12 sous per ser anat a Sant Feliu a avisar al senyor Déu.

En la solemne sessió anual del dia de cap d'any, del 1682, el consell ha determinat que dita quantitat de 50 dobles se pague aquella de dita universitat, i se done facultat a Francesc Torra de la Riba, clauari, pague aquelles ab los interessos i demás dependents de aquella, dels diners té de son clauariat. A 7 de febrer de 1682 En Déu rebé 275 lliures; consta la luició del censal en acte rebut en poder del magnífic Bosom, notari de Caldes, el 12 del mateix any; a 20 d'abril es pagaren 3 lliures i 12 sous per dietes dels jurats per haver anat a quitar lo censal a n'En Déu de Sant Feliu; el notari Bosom cobrà 1 lliura i 4 sous.

A 3 de maig de 1682 el jurat Casals proposà que es fes un altre censal, però unànimement triomfà el parer del jurat Francesc Salamó dient que era millor cobrar el que es devia al municipi; en la sessió de l'11 de maig el mateix Salamó digué que ell deu lo trentè i que tothom lo pàguia; i són estats de vot de que tothom pàguia lo que està divent a la dita universitat sis consellers, contra quatre. A 22 de juny els jurats Casals i Queralt digueren que la talla que han feta no pot passar; En Rocabayera proposà que se emmanlléien 200 lliures i que fàcien una talla per aquells que no paguen res, i sia per pagar lo que serà menester. A 16 d'agost anàlogament tornaren a contrapuntar-se els criteris dels jurats Casals i Salamó. A 5 de setembre el primer proposà que's fàcia talla judicant los béns de cada qual; i que's pàguien los acreedors que tenen diners en dita universitat. En Salamó ho completà dient que si a cas no hi hage gent experta, que vagen a Barcelona a veure com se deu fer.

A 20 de setembre Pau Surell digué que la universitat se troba debent a diferents persones i no haver-hi diners comptants per a pagar aquelles que juntes importen a cerca de quatrecentes lliures; i havent ofert un censal el prevere Pau Massana, s'acordà acceptar l'oferta i que a tal fi se face sindicat a Pau Surell, podent obligar los béns de la dita universitat i singulars de aquella, ab la creació faedora, i juntament se pugua llevar de taula i banc les dites 400 lliures; a 18 d'octubre s'atorgà l'escriptura davant del notari Sescases, de Barcelona. En Pau Surell invertí l'esmentada quantitat en pagament d'al-

guns rebuts; a 12 de febrer de 1683 va retre comptes de la seva gestió i del romanent de 2 lliures i 3 sous. A 8 de febrer de 1684 el clavari pagà 20 lliures *per la pensió a Pau Massana*.

Però ja dintre del mateix 1683, a 28 de maig, va acordar-se cercar un altre censal de 200 ó 400 lliures; sembla que a la fi d'aquest any es féu un altre censal amb l'esmentat Déu de Sant Feliu, *com a procurador de Milvaques*. Sabem que el clavari en 1684 cobrà en una talla 22 lliures i 8 sous ¹.

349. Anotacions d'alguns pagaments

A 2 d'abril de 1681 el clavari pagà 1 lliura i 12 sous *per los parells de gallines que se donaren vui*. A primers de l'any 1681 es pagaren 5 lliures i 10 sous al *senyor batlle per la passera*; en 1684, una lliura i 15 sous *per posar la passera*. En 1683 varen pagar-se 18 sous *per una sàrria i cabassos per la casa de dit terme*; a 21 de juny del mateix any, una lliura i 17 sous, *per quatre mans de paper i altres coses*; a 22 d'octubre, 10 lliures *per a pagar los carreters per port de 50 corteres de ordi* i altre tant, per la mateixa raó, a Jaume Oliveres.

Heus ací el salari semestral del nunci: *Pòlissa a Feliu Baucells, de set lliures, i és a compliment de la anyada que acaba per Totsants de l'any 1681*. Més exacta és la següent anotació: *Pòlissa a Feliu Baucells, nuncio de nostre lloc, de set lliures, per la mitja anyada, a 3 de maig de 1682*; en aquest any cobrà, encara, altres 16 sous i 3 diners. En 1683 cobrà el seu salari a 24 de maig i a 23 de novembre; en 1684 se li pagaren 10 sous *per unes citacions*, i altres 10 sous *per citar los del trentè i de la talla*, a part d'un salari de 7 lliures per semestre.

En 1681 es pagaren 7 lliures, 8 sous i 3 diners *per lo gasto que se féu a la cerca del vi*; a 31 de desembre En Pau Masvidal cobrà 12 sous *per la cerca del vi*; a 1 de gener de 1684 Antoni Antoja rebé també

1. Sobre el *Llibre gros* de l'A. M. de L. G., vegeu la primera nota del número 342; vegeu també el *Llibre llarg* del mateix arxiu, fulls 13, 14 girat, 17 i 18 girat.

12 sous *per haver vagat per lo vi*; a Jaume Oliveres, el mateix any, se li pagaren 4 lliures *per lo gasto de la cerca del vi*.

En relació amb l'església en 1681 es pagaren *per les professons* 32 lliures, 19 sous, 2 diners; en 1683, pel mateix concepte 51 lliures, 5 sous, 4 diners. A 19 d'agost de 1681 el consell acordà que *se envie a Joan Gispert, a bon compte del negoci de la iglésia, sis dobles, que envià a demanar per a donar a les persones fa menció en sa carta*; el clavari Torra de la Riba cobrà 5 lliures *les quals han servit per a treure lo informe de la iglésia per enviar a Madrid*. Hi ha una pòlissa de l'any 1681 a Antoni Fàuria i a Antoni Cases *per lo gasto's féu quan lo senyor rector de Sant Martí vingué per concertar ab lo capiscol*; el primer, en 1683, cobrà 7 lliures i 15 sous, *com a procurador del senyor rector*. Cada any el clavari pagava 40 lliures per la pensió d'un censal al Pare *Corrector* del convent de frares mínims de Sant Francesc de Paula de la ciutat de Granollers.

L'apotecari Joaquim Parra, per assistir a la present universitat i per treballs cobrà diferents pòlisses; el Doctor Verde cobrà 1 lliura el dia 31 de desembre de 1683. En 1681 es pagaren 10 sous a Joaquim Trull *per ser anat a bagatge*; a Joan Gotanégra i a Ramon Cellers una lliura a cada un per dos dies de *bagatge al girant de Golba*; altres 10 sous a Gabriel Soley per dos dies de *bagatge*; a Gabriel Fortuny, el dia 3 de novembre, se li pagaren 2 lliures per dos dies d'anar de *bagatge a Barcelona quan lo general allotjà*¹.

En 1681 es pagaren 18 lliures i 10 sous, a 10 de gener, per la *pòlissa del coronatge*². També a primeries de gener de 1681 Antoni Casals, per haver anat a Barcelona a pagar 40 lliures a compte del *donatiu*, cobrà 2 lliures i 8 sous de dietes; hi ha algunes pòlisses de *partides de donatius de fortificacions de anys passats*, l'una de 96 lliures 5 sous, l'altra de 30 lliures, totes de l'any 1681. Porta la data de 4 de setembre d'aquest any *una carta*³ *de ordre de sa Excellència, enviada al batlle i jurats de part el veguer de Barcelona, per a executar*

1. Vegeu el *Llibre llarg* de l'A. M. de L. G., fulls 13, 14 girat, 17 i 18 girat.

2. Deu referir-se a la contribució pagada amb motiu de la coronació de la primera esposa del dissortat rei Carles II, Na Maria Lluïsa d'Orleans, que arribà a Madrid el 20 de gener de 1680.

3. Relacionada en l'any corresponent del *Llibre registre* de l'A. M. de L. G.

a eixa universitat per les 500 lliures estaven devent del donatiu ofert a Sa Majestat ⁴, manant-los que, en pena de 100 lliures, pòrtien dita quantitat a Mataró, i tres dobles per los gastos.

A 2 de setembre de 1681 es pagaren al senyor veguer 26 lliures, 2 sous; a 24 de juliol de 1682 el consell acordà que vagen a Barcelona a mirar com és lo que demana lo senyor veguer; a 10 de gener de 1683 en el consell ordinari es féu constar que lo senyor jurat Garriga és anat a Barcelona a passar los comptes dels donatius, ab què se ha trobat que resta devent dita universitat als dits 289 lliures 10 sous.

4. Ofert en ocasió de la guerra amb França, que havia estat declarada en 1673 i terminà amb la pau de Nimega en 1678.

Actes de la vida del municipi cap a la fi del segle XVII

350. Dels plets de la rebogada i de la sots aigua. — 351. Cap a la fi dels plets de les aigües. — 352. Construcció dels ponts del rec Monar en 1681. — 353. Del capità i d'uns soldats transeünts, fins a 1684. — 354. Del canvi de batlle, de notari i de síndic. — 355. Els càrrecs municipals no eren pas gaire cobejats. — 356. De les basses del cànem i del rec Monar fins a 1694.

350. Dels plets de la rebogada i de la sots aigua

DE vegades resulta un xic difícil discernir a quin, dels dos plets que sostenia el municipi, es refereixen algunes anotacions del *Llibre gros*¹: al *plet de la sots aigua* contra Pau Noguera, Jaume Blancafort i Josep Rovira i Palau; o al *plet de la rebogada*² contra En Pau Noguera solament. Algun cop les notes semblen referir-se als dos plets; així en 1680 el notari Josep Planes, síndic del consell, presentà un compte de 20 lliures i 6 diners *de anyades de conductes, per 31 article de la causa contra Noguera a la batllia, comunicacions de procés, la llicència del rec, informacions per suplicar de la causa del rec contra Noguera i Palau, etc.*

1. Del *Llibre gros* de l'A. M. de L. G. n'hem parlat en la nota 1 del número 342; vegeu també en el *Llibre llarg* del mateix arxiu els fulls 13, 14 girat, 17 i 18 girat.

2. Una rebogada és una estacada petita que es fa en el llit d'un corrent d'aigua per evitar que vagi enfondint-se.

Segons l'acta del consell ordinari del 23 d'abril de 1681 diu Joan Casals que se defènsien del comú i que si s'hi pot trevallar que s'hi trevèllia; en canvi En Pere Joan Pla argüia que aquell qui té per perdre que pàguia; de totes maneres aquest solament tingué un vot; els altres tretze consellers foren del parer d'En Casals. Després Francesc Pi proposà que si a cas lo comú ho paga que's fàcia rebogada al torrent del Riera; tots acordaren que se fàcia la rebogada allà on era temps passat a costa del comú i que de altra part se puga moure plet cuantra les persones que han presentades dites lletres i que sia a costa del comú i que Pau Surell vage a Barcelona per dita cosa com a síndic de dita universitat.

A 2 de maig del mateix any a la proposta que se fàcia tornar la aigua que passava temps passat, dita la sots aigua, allà a on sia més convenient per dit terme, sens falta, prevalgueren, contra el parer d'En Poy del Bosc, que la cosa es pagués del comú. El síndic Pau Surell i Fillol cobrà 3 lliures i 12 sous per tres dies d'un viatge a Barcelona pel plet de la rebogada; potser aleshores lliurà a l'advocat Carles Costa les 10 lliures que aquell havia rebut del clavari el dia 11 de maig del 1681.

A 24 del mateix mes En Surell i el jurat nou Antoni Casals cobraren cada un 2 lliures i 8 sous per dos dies han vagat a Barcelona, durant els quals pagaren 8 lliures i 4 sous a la batllia general per onze anyades i quatre sous per un trasllat que han pres contra de Pau Noguera i Jaume Blancafort i de Josep Rovira i Palau. Potser aleshores foren obsequiats els dits advocats i notari amb dos parells de gallines que costaren 21 rals. Tenim esment d'un paper a on hi ha 35 articles en coses tocants a la riera del Congost per a fer-la anar drete i donar-li son degut curs, fets als 6 de juny.

Per l'acta del consell del 13 d'agost de 1681 sabem que l'honorable jurat en cap Antoni Casals exposà que en dies anteriors entre el municipi i En Jaume Blancafort s'havia elaborat un acord a base de valorar els danys causats per lo nou rec i resclosa que se és feta per ordre de dita universitat en terres de dit Blancafort; dos perits, En Pau Diumer de Cardedeu per part del municipi, i el senyor Sala de les Fogueroles per part d'En Blancafort, valoraren lo dany donat i donador per acabar de perficionar lo dit rec i resclosa en la quantitat de 280 lliures barceloneses; ultra això, s'havia redactat un projecte de

concordia i avinença sobre les dites coses, i en conseqüència el jurat digué: per ço vege lo present consell que és lo que determina. Tots els consellers, llevat de N'Antoni Oliveró, concordaren que es pagués la dita indemnització i s'atorgués la concordia de la manera se conté en ella.

Concordant amb això sabem que es pagaren 2 lliures, 12 sous i 6 diners i després altres 7 lliures i 4 diners per lo gasto se féu per los senyors que iudicaren lo dany d'En Blancafort; a 7 de setembre de 1681 es pagaren 100 lliures al dit Blancafort per la primera paga dels danys li ha fet lo terme en passar la aigua per sa heretat; en 1682 rebé altres 75 lliures per la sots aigua, a bon compte de major quantitat; el notari Francesc Lleotart cobrà 10 lliures per dietes relatives a l'esmentada concordia.

351. Cap a la fi dels plets de les aigües

A. — Un cop En Blancafort va haver-se retirat del plet de la sots aigua aquest continuà, car segons l'acta del 18 de setembre de 1682 el consell ordinari acordà *que se passa, lo plet del dit rec, avant, i que, si a cas vénen ninguns gastos als senyors jurats i de més, que lo terme los hage de assistir en tot*, precisant que es tractava de la causa que aporta dit terme contra de Pau Noguera i Josep Rovira i Palau. A 27 del mateix setembre va acordar-se *firmar sindicat per plets contra de Pau Noguera i de Josep Rovira i Palau i per qualsevulla cosa convinga per dit terme*, a favor del jurat primer En Pau Surell i Fillol. Després ja no hem trobat altres notícies que es refereixin expressament al plet de la sots aigua, i suposem que degué desistir-se d'ell.

B. — Del plet de la rebogada hi ha moltes més notícies: A mitjans de l'any 1681 el jurat nou Francesc Salomó cobrà 2 lliures i 8 sous, per dos dietes de anar a Barcelona, i 11 lliures, per lo depòsit del salari del plet d'En Noguera. Tenim notícia d'un paper de articulata per part de Pau Noguera, Pau Rosselló i Pere Vilanova contra la universitat de La Garriga per haver-se oposat dita universitat en favor de Bernat Nualart, batlle, Sebastià Rosselló i Caselles i Francesc Mallol, en assumptos de fer rebogades per fer anar drete la riera del Congost, fet a 7 de octubre de 1681.

Es féu una pòlissa a Pau Noguera, baciner de ànimes, de disset rals i divuit diners, per dos pans de morts que se han enviat a Micer Carlos, advocat, un, i lo altre a n'En Planes, notari, als 3 de novembre de 1681. Hi ha esment d'una carta donant-los avís Josep Planes, notari, que los testimonis sien la mitat forasters i la mitat del present poble, feta als 8 de novembre. Concordantment, el consell del 3 de gener de 1682 esmenta aquesta carta sollicitant que rèbrien testimonis del plet del senyor Noguera contra de la universitat, i s'acordà que se pàssia avant la rebogada.

Unes altres anotacions diuen: per pagar al batlle de Cànoves, i sobre los testimonis, i per lo nuncio de Cànoves, de la rebogada de nostre terme, a 22 de febrer de 1682, 4 lliures, 8 sous; carta del notari dient que remet les lletres i plica, i dient que era ocasió de rebre testimonis; per aquells documents cobrà 2 lliures i 16 sous; a 1 de març En Pau Surell cobrà 3 lliures i 12 sous, per rebre los testimonis de la rebogada; a 5 d'abril, altres 2 lliures i 8 sous, per haver vagat dos dies per lo terme, ço és per haver portat la plica a Barcelona, per lo plet d'En Noguera.

L'any següent, 1683, a les primeries, foren pagades 9 lliures i 12 sous los quals serviren per llevar la conducta a Carlos Costa i demés gastos; a 11 de juliol el consell, a proposta de Pau Surell, acordà que se pàssia avant la causa contra dit Noguera i que vinga la visura de Barcelona, sens falta. De l'any 1684 són les darreres notícies d'aquesta qüestió: una carta tractant de la causa d'En Noguera, aconsellant-los que és precis, per haver eixit lo altercat de la visura, de que aquella se face, i que Noguera renuncié a la causa, o bé que los jurats se ajusten; l'acta de la sessió del 12 de març de 1684, després d'alludir a la rebogada contra Pau Noguera, i a l'elecció de diverses persones, diu que acordaren que se pàguen los gastos. Sembla, doncs, que el plet s'acabà i precisament amb una transacció ¹.

1. Vegeu les fonts consignades en la nota primera del número anterior; i el Llibre registre del mateix A. M. de L. G. any 1681, manuscrits 14 i 17.

352. Construcció dels ponts del rec Monar en 1681

L'ANY 1681 comencen a trobar-se anotacions de pòlisses pagades als paletes; la primera a *Ramon Alsium, mestre, i a Giralt Cerdà, mestre de cases, de 8 lliures, per haver treballat per lo terme, per ordre del consell*; a mitjans d'any, al mateix Alsium, de 6 lliures per dotze jornals de treballar a dos ponts; a 30 de setembre En Giralt cobrà 5 lliures per la pròpia paga se li dona per les mans de fer los ponts a Blancafort i al torrent d'En Riera; a 12 d'octubre en rebé altres 15, que ab les cinc lliures té rebudes serà en descàrrec de les trenta lliures li donen de les mans de fer los ponts; una altra pòlissa, que també cobrà a compte, precisa que és per fer los ponts del rec de casa'N Blancafort. Probablement era paleta En Josep Cervera, que cobrà una lliura per haver treballat dos jornals en la construcció dels ponts.

Heus ací les notícies relatives als manobres utilitzats durant les obres: el jove Joan Salamó cobrà 14 sous per haver vagat dos dies als ponts; En Pau Vinyal rebé dotze rals i són per quatre jornals ha servit de manobre als dits ponts; Pere Morera i Manuel Gauanaus cobraren 5 lliures i 11 sous, per tres setmanes han treballat de manobres als ponts d'En Riera i d'En Blancafort; item pòlissa a Peris de Ganat als 12 d'octubre de 1681 de una lliura denou sous; aquest més tard rebé 3 lliures més, 11 sous i 6 diners per haver treballat onze dies de manobre als ponts; anàlogament Pau Oliveres cobrà 1 lliura i 20 sous el 12 d'octubre; a 14 del mateix mes el seu company Joan Salvador cobrà 1 lliura, 12 sous i 6 diners per cinc jornals de peó; igual quantitat i pel mateix concepte En Francesc Guaytó cobrà a 31 de desembre. En Bernat Salú i Gili, a 19 d'octubre, cobrà 2 lliures i 12 sous per treballar per lo terme.

Les pòlisses de les tragines comencen a nom de Joan Criminet, ferrer, de dotze sous, per haver vagat dos dies ab son animal; en segueix una altra de Josep Vidal de 2 lliures i 2 sous per tres dies de treballar ab son animal a portar pedra i calç als ponts; altra a Maria Pellac, viuda, de catorze rals, i són per haver traginada pedra als ponts, dos dies, ab lo burro i traginer; més tard cobrà 14 sous per

semblants conceptes; es pagaren 12 lliures a Josep Vidal per haver treballat ab son animal vuit jornals a raó de 12 sous jornal; al traginer d'En Romaní de Montmany, als 3 de novembre 1681, 2 lliures; novament a Josep Vidal per 12 jornals de haver vagat en tragar pedra, sorra i calç, ell i son burro, 7 lliures, 4 sous; més tard a Joan Casals, traginer, se li donen 10 lliures i 16 sous.

Pòlissa a Giralt, serrador, de deu rals, los quals són per la fusta per los cindris del pont; altra a Josep Pruna de dos-centes i cinquanta canyes per los cindris dels ponts, muntant 10 sous; pòlissa als 2 de octubre 1681 a Giralt serrador, de les pots per fer los cindres al torrent d'En Riera, de quatre lliures; altra al jurat Pau Queralt, de 48 rals, per vint-i-quatre corteres de calç per fer lo pont del torrent de Ferran, a raó de 4 sous cortera; més tard es pagaren 35 lliures al senyor Sebastià Rosselló i Caselles per subministre de calç, i a Antoni Oliveró, per 300 cairons per lo pont de casa d'En Riera, se li pagaren 3 lliures a 31 de desembre.

En relació més o menys llunyana amb aquestes obres són les pòlisses de Giralt, serrador, mestre de cases, per 12 jornals que ha servit en treballar a fonamentar la paret del mas Blancafort, 6 lliures; de Josep Vidal, a 1 de març de 1682, per sis jornals ha treballat ab sa cavalcadura per tragar pedra per fer la paret, detràs de casa d'En Maltes, del rec, de 3 lliures i 12 sous; anàlogament el jurat Pau Surell al primer d'abril de 1682, de 7 lliures i 10 sous; a 24 de juny de 1682 es pagaren 5 lliures i 14 sous als forners, per calç per dit terme. Al cap d'anys, a 25 de juliol de 1684, En Giralt tornà a cobrar 15 sous per un jornal i mig de treballar al pont de Blancafort.

Sigui'ns permès de cloure aquest número amb la curiosa nota extreta de l'acta del consell de 4 de setembre de 1683: *Que ninguna persona puga regar cols i porros i xerevies i que no puguen regar altra cosa, en pena de tres lliures per cada vegada serà provat lo contrari, ni amarar cànem en ninguna bassa que l'aigua no puga tornar al rec Monar, ni en tot lo rec Monar no's puga amarar cànem*¹.

1. Pot veure's el Llibre llarg de l'A. M. de L. G., fulls 13 i 14; i la nota primera del número 342.

353. Del capità i d'uns soldats transeünts, fins a 1684

A. — Tenim nota d'un ajust que feren los jurats ab Don Francisco Pingarten, capità; després de dit ajust se li donaren 12 rals; després tenim notícia d'una carta d'avís perquè los jurats pagassen les dos mesades, feta al 25 de gener de 1681 i una altra de semblant amb data del 12 de febrer; seguiren un recibo de 84 lliures, de tres mesades complertes a 6 de març, fet als 24 de febrer i altre recibo de 56 lliures de dos mesades complertes a 6 de maig, fets als 7 de maig.

També és d'aquest temps una pòlissa del jurat nou Antoni Casals, de 2 lliures i 8 sous, per anar a Barcelona per parlar ab lo capità. Hi ha notícia d'una carta d'avís perquè los jurats pagassen les dos mesades complertes a 6 de setembre, feta a 28 d'agost; a 19 d'octubre es consignà una pòlissa de 88 lliures per a pagar al capità; a fi d'any, amb data del 23 de desembre de 1681, coincidiren parcialment un rebut de dues mensualitats creditades a 6 de desembre i una pòlissa de 25 lliures a favor del capità.

L'any següent, a 2 de gener, el consell ordinari, vista una carta del capità demanant diner, els consellers acordaren que *qui deu, que pàguia*; per això a 6 de gener es pagaren 55 lliures al capità, i altres 28 el dia 18 del mateix mes. A 5 d'abril el jurat nou Pau Surell cobrà 2 lliures i 8 sous per dietes per haver vagat dos dies a Barcelona, per depositar seixanta lliures, deu sous i cinc diners, al senyor capità. Consta que es pagà la mesada de 28 lliures al capità durant els mesos de març, maig i juny.

De l'any 1683 són les següents notes: un rebut de 28 lliures, fet a 5 d'agost, pel capità Don Francisco Pinyarrón del Parral; altre, del mateix, d'onze lliures a bon compte, atorgat a 7 de novembre. En el consell del 28 de desembre el jurat en cap exposà que lo senyor capità vol diners, i això vostres mercès vegeu com ho volen fer, acerca d'això, per causa que lo senyor clauari Poy no té diners; el jurat segon proposà que se fàcién diligències per cobrar; el jurat en ordre tercer va dir que'l pàguien o li facen bullet; finalment tots acordaren que se li donia al senyor capità una partida de diners. Del mateix any són un seguit de pò-

lisses del capità, de 32, 24, 28 i 17 lliures amb 10 sous; encara hi ha una nota que diu: *Se ha pagat lo següent: primo, al capità Don Francisco Pinyarrón del Parral, ab 8 rebudes juntes, 180 lliures.*

B. — És del primer semestre de l'any 1681 una pòlissa de 13 sous pagada a Josep Areny *per lo gasto que féu un soldat que passava de trànsit*; altres 17 sous despesà *un trànsit que tingueren vui a 24 de maig de 1681*; a 24 d'octubre es pagaren 5 lliures i 8 sous al jurat Calsals *per un trànsit*; sabem d'una pòlissa a Jaume Morera, *hostaler, de cinc lliures vuit sous, per haver donat menjar a diferents soldats que passaven de trànsit*, i d'una altra de 6 lliures i 12 sous, al mateix Morera, *per lo trànsit de soldats que passaven i per les mules de Sa Excel·lència quan devallà de Vic*; el mateix hostaler cobrà una lliura i 4 sous, amb pòlissa del 31 de desembre, per haver donat menjar a 4 soldats.

L'any 1682 és iniciat ab una pòlissa anàloga d'una lliura i 4 sous *per lo gasto han fet los soldats a casa seva vui a 20 de febrer*; hi ha una curiosa nota de 7 lliures, 11 sous i 10 diners, pagats a 24 de juny, *per un trànsit s'allotjà en dit lloc, per donar-los menjar pa, vi, carn, arròs, i, lo endemà, fesols i arròs.* De l'any 1683 hem vist una nota de 12 lliures i 12 sous *per quatre pòlisses del gasto de l'hostal i una altra de 12 sous per un trànsit.*

Corresponen a l'any 1684 les següents pòlisses: una de 5 lliures, *per pa per un trànsit*; altra de 5 sous, *per raïms donats al Marquès de Leganés*; altra de 18 sous i 4 diners a Antoni Fàuria, l'adroguer, *per arròs i oli per lo trànsit dels soldats*; una altra d'una lliura i 9 sous al forner Jaume Morera *per pa per dit trànsit* i una altra d'una lliura i 3 sous *per dit trànsit*, a Gregori Torres el concessionari *dels grans grossers.* En aquest any ¹ 1684 s'inicià una nova guerra amb França, però les seves repercussions garriguenques les exposarem més endavant.

7. Per a veure les fonts documentades d'aquest número cal recórrer l'A. M. de L. G.: *Llibre llarg*, 13, 14, 17, 18, 72 girat; els anys corresponents del *Llibre registre*, i les actes que es consignaren al *Llibre gros*, ara extraviat.

354. Del canvi de batlle, de notari i de síndic

A. — D'acord amb els capítols VI i XV del privilegi de 1576¹, a 12 de febrer de 1683, festa de santa Eulàlia de Barcelona, en el consell ordinari es féu constar, atès lo dia present és consuetud fer-se la extracció de tres persones per lo ofici de batlle de dita universitat per lo trienni venidor, per ço, per un minyó de poca edat se ha feta la extracció de la terna acostumada, per lo que ab rodolí rodolinat se ha extret lo nom de Gabriel Fortuny, Francesc Torra de la Riba, major, Josep Bertran i Poy, tots hàbils per dit ofici²; altre tant es féu el dia 12 de febrer de 1686.

A 26 de juny de 1689 proposa lo senyor jurat Torró que, atès que molt temps ha que han treta terna de batlle, és bé que's vègia a Barcelona i veurer de que se vègia si proveiran batlle, i així fou acordat per unanimitat. A 12 de febrer de 1692, proposen los senyors jurats que per quant de tres en tres anys se acostuma fer extracció de batlles lo dia present, dia de Santa Eulàlia, per ço són de vot i parer sia feta dita extracció en la forma acostumada, "omnes"; i, en virtut de dita deliberació fonc presa la bossa intitulada de balle i, aquella oberta i ben remanada, fonc pres un rodolí dins lo qual se ha trobat escrit lo nom de Antic Planell, hàbil; item, en segon lloc, lo nom de Gabriel Fortuny, hàbil; item altre rodolí, lo nom de Jaume Oliveres, hàbil; "de quibus, etc.; testes sunt Josephus Cervera, frater", i Pere Antic, pagès de La Garriga.

Semblantment tenim notícia d'extracció de terna de batlle, feta als dies de Santa Eulàlia de l'any 1695 i de l'any 1698³.

B. — A les primeries del 1681 el notari Francesc Lleotart cobrà 3 lliures per diferents escriptures i actes; a 31 de desembre cobrà 8 lliures per son salari i 10 lliures per dietes per la concòrdia de Blancafort. Hi ha notícia d'una pòlissa feta a Francesc Lleotart, notari de

1. Vegeu els números 180 i 182.
 2. Aquesta notícia corresponia a l'esmentat *Llibre gros* de l'A. M. de L. G.
 3. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 15, 35, 59, 84 girat i 105 girat.

nostre lloc, per la plica i testimonis, a 24 de juny de 1682, a bon compte, 3 lliures, 16 sous. A 31 de desembre de 1682 cobrà 8 lliures altra vegada; igual quantitat cobrà en 1683 i 1684 com a salari per les seves funcions d'escrivà municipal.

En l'acta del consell del dia 2 d'agost de 1687 els jurats *proposen* que, atès lo doctor Francisco Lleotart i Roig, notari de Cardedeu, *escrivà elegit per a regir lo present llibre, ha faltat moltes vegades, tenint lo consell, que si, de ací al devant, no assisteix com deu, sia desconduït com està votat en los senyals de creu de quiscú dels votants, puix los demás diuen sia desconduït.* Van senyalats amb una ratlleta 8 dels consellers. En el consell del 4 de juliol de 1688 consta que *vist per los senyors de consell que mossèn Francisco Lleotart que no ve quan lo envien a cercar, se han presos vots de cercar altre notari; i tots han votat que s'en cerque de altre i se ha resolt i votat que vegem los senyors jurats si mossèn Maspons vol venir per notari* ⁴.

Sembla ja de l'any 1689 una pòlissa a Ignasi Maspons, notari, de 5 lliures i 10 sous; és de l'any 1690 una pòlissa a Ignasi Carlos Maspons, notari, 8 lliures, 10 sous; de l'any 1695 és una pòlissa a Ignasi Maspons, notari, per la conducta, concòrdia, terna de batlle i sindicat, de 15 lliures, 4 sous; encara al cap de deu anys trobarem una pòlissa a Maspons, notari, per la conducta caiguda als 5 de juliol 1700, 5 lliures, 10 sous ⁵.

C. — En l'acta del 25 de març de 1686 consta el següent: *Atès la petició ha feta lo senyor jurat Salamó de fer sindicat per los negocis de dita universitat i aixís tots són estats de parer que fos la persona del senyor balle; a 19 de maig de 1687: tots són estats de parer que se firmia sindicat a dit senyor jurat Terrés, per dites coses, per parlar amb el tresorer, i si se convinga per tot, tant per plets que sia útil per dita universitat, ab lo decret de l'honorable Bernat Nualart i Miquel, balle de dita universitat, ab volen sia llevat acte.*

En el consell del dia 4 de desembre de 1691, *proposen los senyors jurats que per quant se ha de anar a Barcelona per a tractar diferents negocis de la present universitat i, com sia tan a menut lo haver de anar a unes parts i altres, per ço són de vot i parer sia fet sindicat...; se li sia*

4. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 27 i 33.

5. A. M. de L. G. Llibre llarg, fulls 81, 88, 84 i 89 girat.

donat 1 lliura 4 sous quiscun dia vagarà per la present universitat; i tothom estigué d'acord a elegir l'intelligent Francesc Salamó. Però l'acta del dia 9 de març de 1692 ens fa sabedors que Francesc Salamó no ha volgut acceptar lo sindicat per ésser ell arrendador, i s'aprovà el vot del senyor Blancafort que diu i és de vot i parer que los jurats són tres i que cada dia se veuen, poden consultar les matèries, que si no és un ja és lo altre. És de notar que aleshores estava encesa la guerra amb França.

A 14 de juliol de 1692 l'acta diu de los senyors jurats que, per quant Miquel Esparagaró síndic de la present universitat està designat i no pot assistir als negocis de la present universitat, per ço són de vot i parer sia anomenat per síndic de dita universitat, per a tractar los negocis de aquella, a Pau Illa, pagès de La Garriga, i que se li sia fet sindicat ab la forma acostumada; la proposta obtingué quinze vots, per dos en contra.

El dia 7 de maig de 1698 fou elegit síndic el senyor Isidre Oliveres ⁶.

355. Els càrrecs municipals no eren pas gaire cobejats

A. — Amb l'única salvetat del càrrec de batlle, els altres càrrecs del municipi sembla que eren molt poc cobejats; en tenim nombrosos indicis, ultra els que veurem respecte al càrrec de clavari ¹, com el següent, extret de l'acta del dia 11 de gener de 1690: *los senyors jurats preposen que en la terna de jurats se ha extret lo nom de jurat de Josep Valls i Parera de Pimar de la bossa petita, lo qual no vol concórrer per certes raons i aixís se posa a vots; lo senyor Francesc Torra hi diu en est fet que ja que dit Josep Valls i Parera de la Pinyonera extret en la bossa petita és bé que's fasse exemplar perquè cada any en dita universitat se veurien ab cuentos; "nemine discrepante" que's fasse dita assistència en fer-lo concórrer* ².

6. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 16 girat, 23, 56 girat, 60, 62 i 106 girat.

1. Vegeu els números 358 i 359.

2. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 40.

B. — Les votacions eren públiques; en aquesta qüestió no es trasllueixen especials dificultats en els llibres d'actes, sinó en casos verament excepcionals, com els següents: Diu l'acta del consell ordinari del 10 del mes de juny de 1691, en una qüestió relativa a la causa pia Massana, *Miquel Esparagaró diu no vol votar, sinó que se vòtia secretament, per quant no vol tenir quimeres ab ningú*, i va obtenir 6 vots; *Gregori Torres diu que vòtien primer qui hage de votar; los vots han prevalgut*, segons sembla, a favor del parer d'En Torres.

A 12 d'agost de 1691, ara sobre qüestió del pagament d'un donatiu al Rei, entre parers obertament referits al cas, novament el *senyor Miquel Esparagaró diu que no hi vol dir res, que vòtia qui vulga votar; senyor Francisco Torra de Plaça diu no pas res...; senyor Gregori diu que's vègia com se ha de fer i que fàssien votar als demés; senyor Joan Fàuria diu que voldria saber los demés senyors com no volen votar...; senyor Oliveró diu que fàssien votar als demés que no han volgut votar; senyor Surell diu que fàssien votar als demés; senyor Blancafort diu que, atès és lo servei del Rei, que vòtien los que han de votar primer...*

Item proposen los senyors jurats que per evitar crits en lo present consell és bo que se vòtia secretament...; "omnes nemine discrepante" ha prevalgut lo vot de Antic Planell de que se miria si és bé que sia lo votar secret.

C. — En l'acta del 20 de gener de 1692 *proposen los senyors jurats atès cada consell estan ab la penúria que los senyors de consell no acudeixen en lo consell, són de vot i de parer se pòsia orde ab penes, en la pena de 30 sous, ço és de dos a tres de la tarda hagen de assistir; lo senyor Gabriel diu que sia executat qualsevol persona que no acudirà, a la obra de l'església nova, i tots hi estigueren d'acord*³.

En el consell ordinari del dia 9 de gener de 1695, consta el següent: *Més proposen dits senyors jurats que, per quant hi ha poca assistència en lo consell i no se reuneix a la hora acostumada; per ço són de vot i de parer que lo que no serà a consell... caiga en pena de 30 sous, aplicadors, ço és: 14 al senyor batlle, setze sous a la obra de la iglésia nova; i tots hi estigueren d'acord*⁴.

3. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 52 girat, 53 i 57.

4. Id. id. 83.

D. — Diu l'acta de la sessió del 8 de gener de 1696: *Proposa lo senyor jurat que, per quant Antoni Fàuria extret és estat de una bolsa de consell i no vol jurar, és de vot i parer se m'iria i que's no puga moure de la casa del terme, en concepte d'arrestat; i així fou aprovat. L'acta de la sessió del 20 d'abril afegeix: Proposa dit senyor jurat que Antoni Fàuria té un privilegi del... cristians i diu per virtut de un privilegi se pot excloure de anar a consell; diu Traver i Fàuria que vegem si vol venir i si no ve que'l penyórien; i així fou decidit per majoria de vots* ⁵.

356. De les basses del cànem i del rec Monar fins a 1694

EXTREIEM de l'acta del 26 de juny de 1689: *Més dits senyors jurats proposen se anomenen quatre hòmens i que estos se tinguen de cuidar de la aigua per tots los del terme per regar, los quals se anomenen los següents: Jaume Poy del Bosc, Antic Planell, Pere Joan Pla de Rosanes i Miquel Esparagaró; tots los del consell, "nemine discrepante", que'ls està bé* ¹.

El cultiu del cànem era aleshores ben freqüent. Heus ací, però, que aquesta planta quan ja era tretja dels camps o canyamars, abans d'ésser manipulada, havia d'estovar-se romanent durant alguns dies dintre d'una bassa d'aigua. Solament quan ja era prou amarat el cànem podia passar a la bregadora per a despendre la canya de la fibra. Després venia el netejar o pentinar aquesta amb pues de ferro; de la fibra neta o borres en sortien les madeixes; d'aquestes les dones en treien el fil; del fil se'n feien bitlles, que anaven al teler, d'on sortia la peça a punt de plegar-la o de tenyir-la ².

En el consell ordinari del dia 12 d'agost de 1691 *proposen los senyors jurats que la extremitat de la aigua és bé s'hi pòsia un a'reg, i donar facultat a l'honorable batlle que, tots los que contraferan, los puguen executar, a aquells que regaran més del que no's deu regar ... Item proposen senyors jurats que han tingudes algunes queixes acerca*

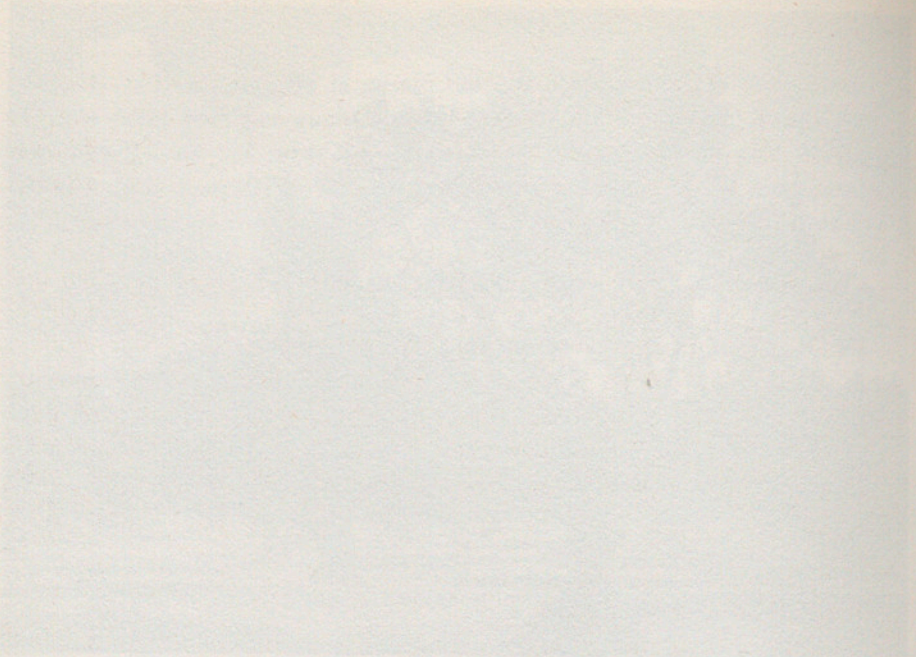
5. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 95 i 97.

1. Id. id. full 85 girat.

2. Vegeu TOMÀS BALBEY, *La fabricació de teixits i altra indumentària a Cardedeu en l'antiguitat*, Granollers, 1952.

XI. Durant mil·lenis l'agricultura ha estat l'ocupació professional de la gran majoria dels garriguencs. Heus ací dues estampes, dels cultius de blat i dels olivars, que cada any, durant segles, s'han anat repetint a La Garriga [388 i 363].

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

de algunes basses per amarrar cànem i com les dites basses sien de grandíssim perjudici a la universitat per causa de la putrefacció de la aigua corrompuda del dit cànem; i de altra part lo mal que's fa que además de això que la aigua se perd, que va en la riera; i, per lo tant, és bé que's pòsia remei en lo dit fet, per la salut del poble.

A 24 d'agost del mateix any, insistint sobre el tema, *proposen los senyors jurats que per quanti en lo present consell se ha llegit una carta del doctor Anton Grau Perpinyà i de Masferrer, assessor de l'honorable balle, acerca de les persones particulars que fan basses per amarrar cànem en lo present terme...; diu lo senyor Miquel Esparagaró que totes les basses, tant noves com velles, que sien en perjudici del comú, sien aquelles privades de amarrar cànem, i el seu vot fot aprovat* ³.

En el consell del 8 de setembre de 1692 *fonc proposat que atès se deu posar sotsaigua al rec del senyor Blancafort del Molí, com així és concordat, ab acte de concòrdia, per ço són de vot i parer se pose dita sotsaigua i que de cada casa vage una persona, sempre que lo senyor balle i jurats ordenaran i assenyalaran diada, i així fou aprovat, malgrat els nombrosos parers divergents exposats durant la reunió* ⁴.

Consta en l'acta del consell del 24 d'agost de 1694: *Proposa dit senyor jurat que, per quant algunes persones del present terme se han queixat, que algunes basses de amarrar cànem llèncien gran putrefacció, lo que és contra la salut i política del present terme; per ço és de vot i de parer que totes les basses que donen perjudici sien espatllades i no's puga amarrar en aquelles; i així fou aprovat, malgrat alguns parers contraris; però, a continuació, fou també aprovat que lo present terme fasse unes basses en lloc convenient per amarrar i que los que voldran amarrar hagen de pagar un tant, segons lo cànem que voldran amarrar, i tots els consellers coincidiren a votar aquesta proposició* ⁵.

3. A. M. de L. G. fulls 58 girat, 54.

4. Id. id. full 62 girat; sobre la sotsaigua, vegeu el número 350.

5. Id. id. full 79.

Qüestions de la tresoreria

357. Dels clavariats de 1686 al 1693. — 358. Dels clavaris cap a la fi del segle. — 359. Referències dels arrendaments. — 360. De l'arrendament de la fleca. — 361. Qüestions de la carnisseria d'En Vilanova. — 362. Curiosa miscel·lània. — 363. Les cases de La Garriga segons el tall del blat de les ànimes, fet en 1692.

357. Dels clavariats de 1686 al 1693

EN el consell del 12 de febrer de l'any 1686, després de l'extracció de la terna de batlle, es diu que *per quant Josep Vidal era oïdor i és mort, per ço se fasse extracció de altre i així se ha tret un rodolí ab lo nom de Gaspar Ros; en l'acta del 13 d'abril de 1687 es diu: atès acerca del consell a fi i efecte de traure clauari per la mort de Josep Poy i Bertran, és eixit Pere Rocabayera, pagès, bo per dit ofici, ab que me han dit ne llevàs acta en presència de dits testimonis, Benet Claus i Domingo Llobet, pagesos de La Garriga.*

A 18 de gener de 1688 davant tots homes de consell, així que tots convocats havent vistes algunes rebudes que importen 19 lliures i donades per Joan Casals per compte de Antoni Casals, son pare, clavari lo any 1686, a bon compte de 22 lliures, 3 diners, quedà devent aquell als 15 de abril passat, per ço se li fa definició llargament de son clauari, encara que resta devent 3 lliures, 2 diners, los quals dit Joan Casals ha promès pagar aquelles als dits senyors de jurats nous dins vuit dies del dia present. Item se determina per tots los del dit consell que se mire lo negoci de Antoni Casals si ha i deu concorre o no en lo ofici de clavari eixit lo present any i per ço se aporti lo privilegi a l'advocat

de la vila o a l'assessor del senyor balle, deixant-ho a coneguda dels senyors de jurats.

Al consell del 2 de febrer del mateix any 1688, considerant el cas de Antoni Casals, i estar ell devent al terme alguna quantitat, i per ço haver-se ell volgut excusar per exercir dit ofici; i haver-se consultat est punt ab lo advocat del present terme; i haver ell aconsellat que... se podia la present universitat prosseguir en extracció de altre; i atesa la dita opinió del doctor Primà, advocat de la present universitat, s'elegí altre clavari ¹.

Heus ací un document que s'encapçala en llatí dient dia 13 d'abril de 1692, i continua: Esteve Parera de Pimar, pagès, de la parròquia de Sant Esteve de La Garriga, bisbat de Barcelona, clauari extret de la universitat de dita parròquia; atenent i considerant que ab reals privilegis concedits a la present universitat, està ordenat que qualsevol persona antes de inmiscuir-se en lo dit ofici de clauari hage de prestar caució; per ço, de son grat i certa sciència, convé i en bona fe promet, als honorables jurats i consell de dita universitat qui vui són i per temps seran, que, a la fi de son clauariat, donarà bo i leal compte de tot lo que administrarà i rebrà en dit nom de clauari; i, per major seguretat de dites coses, dóna per fermança a Pere Parera i Rocabayera, pagès de dita parròquia, present i acceptant; "et fiat large et cetera. Testes", Antoni Antoja, boter, i Bonaventura Casals, pagès, de La Garriga.

A 22 de febrer de 1693 es féu constar que el dia ans, per Jaume Poy de Plaça i Bernat Nualart i Miquel són estats passats los comptes de Esteve Parera de Pimar, clauari, i se trobà que queda debent a dita universitat per son clauariat la quantitat de cent vuitanta i nou lliures tretze sous i deu diners, diem 189 ll., 12 sous, 10; i se troba que, ab la càrrega feta per los dits oïdors de comptes, que ha cobrats set-cents deu lliures, dos sous i set; i se troba haber pagat ab albarans i altrament cinc-centes vint lliures vuit sous i nou; i vist, per haber cobrat més que pagat, queda a deurer la dita quantitat de 189 ll., 13 sous, 10; i de dita quantitat se li ha de fer bo son salari.

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 15, 22, 30.

A 26 de juliol En Parera encara devia 32 lliures, 8 sous i 2 diners, la qual dita quantitat lo present consell li dóna temps per tota la present semana a dit Parera de Pimar. A 6 de setembre encara devia 5 lliures, 9 sous i 11 diners, los quals dóna de comptants en presència de notari i testimonis i aixís se li fa la present difinició ².

358. Dels clavaris cap a la fi del segle

JAUME Poy de Plaça, extret clavari a primer de gener de 1694, féu constar, a 17 de gener, *que no troba fermances i s'acordà que mirien los jurats lo que se deu fer*. L'acta del 2 de febrer del mateix any ens assabenta que *lo dia de vui se acostuma tots anys de passar comptes del clauari vell*; hi hagué discussió sobre si algunes pòlisses eren o no admeses; els oïdors de comptes dictaminaren que el clavari Planell restava *devent 439 lliures, 10 sous i 6 diners i malla i aixís lo present consell dóna facultat als senyors jurats que cobren de dit Planell*.

Per l'acta del consell ordinari del 16 de maig de 1694 tenim notícia que l'esmentat clavari Jaume Poy de Plaça, *per quant ab súplica donada lo dia present, per les causes i raons en dita súplica contengudes, ha renunciat lo càrrec de dit ofici, i dita renunciació se li és estada admesa*, es passà a extreure un altre clavari en la forma acostumada, i va sortir el nom de Pere Parera i Rocabayera; *i lo honorable consell, atinent que dit Rocabayera és home de mayor edat, i, per consegüent, impossibilitat de poder complir ab dit ofici, ha deliberat fer nova extracció*; sortí el nom d'Isidre Nualart i Terrés.

Llegim en l'acta del consell de 9 de gener de 1695 *que per quant lo dia de cap de any proppassat fonc extret en ofici de clauari Antic Planell, lo qual fonc fet inhàbil per no haver donat compte de son clauariat, i encontinent fou extret en son lloc Esteve Parera de Pimar, lo qual recusà acceptar dit càrrec, ab motiu de que dit Planell fonc extret primer i per ço tocara el càrrec a dit Planell; així que la present universitat està sens clauari, de què podria recaure gran perjudici a la present universitat; per ço són de vot i parer sia enviat una persona a Barcelona o a on convinga, per compellir a dit Parera a acceptar dit càrrec, o lo que millor apareixerà a l'honorable consell*; tots els consellers hi estigueren d'acord.

2. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 65, 67 i 68.

En la sumària acta del consell de 25 de gener del mateix any consta *proposaren los oïdors de comptes que Planell los digue ha donat dos pòlisses, i feren dificultat; si se abonaran; fou aprovat per majoria el vot que no se abonen; ab què queda a deurer 14 lliures, 12 sous, 1 diner; i 3 lliures als jurats vells; tot 17 lliures, 12 sous, 1 diner; que los jurats fàcien justícia; però no sabem certament si aquest darrer acord es referia a En Planell.*

En l'acta de 9 de març de 1695 consta: *proposen los senyors jurats que per quant Sa Excellència i real consell han proveït en lo ofici de batlle del present terme a Francesc Torra de plaça, lo qual se trobava oïdor de comptes de dita universitat; per ço són de parer que en son lloc sia extreta altra persona per exercir dit ofici de oïdor de comptes lo residuo que falta del corrent, inseguint lo tenor i forma dels reals privilegis a dita universitat concedits; i, en tal forma, fou extret Francesc Torra de la Riba, el qual sens motiu algú recuse acceptar dit càrrec; per ço són de vot i de parer sia aquell compellit en acceptar dit càrrec o altrament lo honorable consell delibere lo que convinga; després d'unes proposicions més o menys dilatòries diu lo senyor Antoni Antoja que sia arrestat en la casa del terme fins que hage acceptat; i, en vista que tothom convingué en aquest parer, tot seguit En Francesc Torra de la Riba prestà jurament de complir bé i lleialment el càrrec.*

A 28 de desembre de 1697 es féu definició a Joan Pau Torró clauari que fou lo any 1696. A 28 de març de 1698, atenant que el clavari Bernat Nualart havia estat escollit per batlle, es procedí, en la forma de consuetud, a extreure un nou clavari. A 7 de maig del mateix any proposa lo senyor jurat en cap que per quant Bernat Naolart i Isidro Corts i Pellicer, oïdors de comptes de la present universitat, se fan dificultosos de passar dos pòlisses al clauari de la present universitat, fetes a favor de Jaume Oliveres, de la quantitat de 20 dobles, i a Francesc Blancafort del Molí de la quantitat de 10 lliures, 9 sous; per ço és de vot i parer que, si és raó se passen dites pòlisses, se passien, i altrament se fàcia segons deliberació per vostres mercès faedora; diu lo senyor Francesc Blancafort que si no és raó lo que los donaren, que lo síndic del present terme ho concèrtia, defalcant-ho del donat a dits Oliveres i Blancafort i ho pòsia a coses de raó; i així fou aprovat ¹.

1. A. M. de L. G Llibre medià, fulls 69, 70, 72, 82 girat, 83 girat, 85 girat, 103 girat i 106.

359. Referències dels arrendaments

Es diu en l'acta del consell del 25 de febrer de 1685 *que, atès los jurats passats prometeren a Antoni Fàuria que lo arrendament de la saladura no començaria fins als 29 de febrer de 1684, encara que en la tabba se digués que començava als 14 de dit i haver de present fet altre arrendament i tenir dificultat en lo dia ha de començar, s'acordà que la nova concessió comencés també el dia 29*¹.

Es refereix a l'any 1686 la notícia d'un trasllat de Pere Rocabayera clauari algú temps de La Garriga, contra Magdalena Sever, perquè esta pagàs a dit Rocabayera 5 lliures del dret de cinc càrregues de vi foraster que entrà en est poble son marit, i lo batlle los donà deu dies de temps per provar les dos parts². En l'acta del consell ordinari del dia 12 d'octubre de 1686, es diu que, atès la petició feta lo senyor jurat Salomó als senyors de consell acerca del trentè del blat, són estats de vot de parer que pàguen.

A 19 de març de 1687 es féu constar que acerca de la tabba del glaç ... tots són estats de parer de que fes lo dit arrendament per dit tres anys; però a 12 d'abril el consell encara insistia sobre l'afer, car diu que tots són estats de parer que se arréndia per un any lo glaç, a tres diners la lliura. Llegim en l'acta del dia 15 de juny de 1687: atès la petició feta lo senyor jurat Terrés, si arrendarien lo trentè del blat; diu Jaume Oliveres que se arréndia; tots són estats de parer de que se arréndia. Segona proposició: diu Francesc Salomó que los que habiten dins lo terme i cultiven fora de ell que no pàguen; tots són estats de parer que no sien obligats a pagar ningú gènere de gra los dits conreadors que habiten dins lo terme i cultiven fora d'ell³.

Extractem de l'acta del 7 de juny de 1690: *item ha presentat Jaume Morera que atès té arrendat lo glaç i deu donar-lo a 2 diners per lliura, i puix no ha pogut empoar aquest any glaç, que li modifiquen; i fou aprovat el parer d'En Torra de la Riba: que done al mateix*

1. A. M. de L. G. Llibre medià, full 8 girat.

2. Id. Llibre registre, any 1686, manuscrit 1.

3. Id. Llibre medià, fulls 17 girat, 21 girat, 22 i 24 girat.

preu, pugue emperò haver-ne 4 diners per lliura dels forasters. A 26 de novembre del mateix any es féu constar en l'acta: *proposen los senyors jurats vells i los senyors de consell acerca de pagar lo trentè la persona de Francesc Macari Mallol a instància de Pere Parera i Rocabayera últim clauari, són estats de vot i parer a dit Mallol dits senyors que los senyors jurats li facen pòlissa de trenta rals.*

A 9 de març de 1692 *proposen los jurats que atès en la universitat se feia abús en entrar vi foraster per ço ... diu lo senyor Guilla que li està bé que qualsevol persona que entrarà vi foraster per a vendre que aquella hage de pagar deu reals per quiscuna càrrega, i el seu parer va triomfar amb onze vots favorables. A 24 de juny del mateix any, atès algunes persones forasteres entren vi per a vendre-lo dins la present parròquia, ... la resolució és que cada càrrega de vi que's vendrà, açò se entén del foraster, que s'en hagen de pagar a obs de la fàbrica de dita iglésia nova vint sous, no emperò del que cada qual se entrarà per son propi ús, puix del vi que compraran per son servei propi no s'en hagen de pagar cosa alguna, ans bé lo tinguen franc per llur beurer.*

S'exposa en l'acta del 2 de juny de 1693: *Proposa lo senyor jurat en cap que, per quant se ha de fer lo arrendament del trentè, és de vot i parer se face aquell, aplegat o arrendat; els vots es decantaren a favor d'això darrer* ⁴.

Un dels extrems de l'acta del consell del 9 de gener de 1695 és el següent: *Més avant proposen dits senyors jurats que per quant se han de arrendar los arrendaments de la present universitat, són de vot i de parer se facen dits arrendaments, segons lo tenor de las tabbes de l'any passat; i que los senyors jurats tinguen facultat de fer dits arrendaments, ab los mateixos pactes se ha acostumat; tots els consellers hi estigueren d'acord.*

Anotem que en el consell del dia 12 de febrer de 1695 proposaren los senyors jurats que per quant ab lo arrendament de la sal hi podria haver alguna qüestió per raó del port o compra de aquella, són per ço de vot i parer que, en la tabba de dit arrendament, se tatxe quant se deu donar per raó de dits ports i venedures; triomfà el parer del senyor Oliveró que de Mataró se'ls done 1 lliura, i, de Barcelona, 1 lliura

4. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 46, 60, 61 girat i 66.

8 sous. A continuació proposen dits senyors jurats que, en cas no's trobàs arrendador qui vulle arrendar, donant-los 1 lliura de Mataró, i 1 lliura 8 sous, de Barcelona, per cada quintar de ports i venedures, de quin modo i forma se deu arrendar dit arrendament, com també los demés que's deuen arrendar. Diu lo senyor Nualart que és de parer que puga vendre qui vulga, pagant un sou per lliura del que compraran, lo que hagen de confessar mitjançant jurament; i en lo tocant a la paga se hagen de firmar un acte tenint-se per tot lo any i així fou aprovat ⁵.

360. De l'arrendament de la fleca

DIU l'acta del consell celebrat el dia 2 de febrer de 1688: *Item se determina per lo dit consell que face la tabba de la fleca, ara si ab tot género de pa, així blanc com moreno o cada hu de dits grans duït (?), ab aquells pactes benvistos als senyors de jurats i reserves ells vullen, deixant-ho a llur arbitri i coneguda.*

Diu molt engargussadament l'acta del consell ordinari del dia 2 de febrer de 1692: *proposen los senyors que lo senyor Caselles, com arrendador de la fleca que és, ha demanat de gràcia a-n-el que si vol pendran o que fàcien una quartera de blat, que's vègia quan de pa ne aixirà, que ell lo donarà. Lo senyor Fortuny diu que, si dit Caselles pren blat de la terra, li està bé, i va tenir 6 vots. Diu lo senyor Guilla que ell no hi vol dir cosa, que no vol donar i llevar cosa a-n-el comú; lo vot del senyor Guilla ha prevalgut.*

Diu l'acta del consell ordinari del dia 8 de juny de 1692: *proposa lo senyor jurat en cap que, per quant se ha de arrendar la fleca, per ocasió que lo arrendament del corrent any se ha acabat, per ço és de parer que sia arrendada ab la forma se arrendà lo any passat; i que ell, junt ab sos companys, tinguen poder de lliurar, posar avant i fermar lo acte i fer lo demés serà convenient per arrendar aquella; així s'aprova per tots, malgrat que primerament hi hagueren algunes divergències.*

5. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 83 i 84 girat.

Però, consta en l'acta del 24 de juny que, atès no se ha trobat qui digués cosa alguna ab lo arrendament de la fleca del terme, se resolga lo que's deu fer en orde a dit arrendament; se ha votat comuniorament que's continue en arrendar per encara, i després, si acàs, se resoldrà.

Consta en el consell del dia 7 de gener de 1693: *proposa lo senyor jurat en cap que, per quant fineix lo arrendament de la fleca, és de vot se face tabba ensemps, per trobar-s'hi major dita. Diu lo senyor Rocabayera que aquell qui més pa donarà sia proveïdor; i tots hi esti-gueren d'acord.*

En la sessió del 29 de juny de 1695, per quant lo arrendatari o proveïdor de la fleca acaba lo termini lo dia deu de juliol, va acordar-se fer la concessió al que més pa donarà ... ab què lo proveïdor haja de donar alguna cosa al terme. En l'acta del 29 de gener de 1696 consta que els jurats proposaren de que los arrendaments se tenen de arrendar i si volen sien les tabbes conforme les velles; i així s'acordà ¹. De l'any 1698 és una tarifa del pa blanc i moreno a proporció del que costa la quartera del blat ².

361. Qüestions de la carnisseria d'En Vilanova

EN l'acta de la sessió del dia primer de gener de l'any 1691 es diu ben incorrectament que *proposen los senyors jurats que lo sisè de la carn de la carniceria la present parròquia volen que pà-guien; Antic Planell diu i és de vot i parer que se pàguia cada cap de mes, i aquest parer prevalgué. Al cap de poc, a 14 de gener consta la segona proposició fa lo senyor jurat Fortuny; que Pere Vilanova vol vendre la carniceria si la volen comprar; diu lo senyor Planell de que no's còmpra, i així fou aprovat.*

En l'acta del 4 d'abril del mateix any llegim el següent: *Diuen los senyors jurats que Jaume Vilanova ha demanat de gràcia que vegessen de pujar-li un poc la carn; és bé posar-ho a vots; diu Antic Planell que és de vot se li donia per cada lliura de carn a dit Vilanova*

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 30 girat, 58 girat, 62, 66, 89 girat i 95 girat.

2. A. M. de L. G. Llibre registre, 1698, manuscrit 4.

sis diners ; va tenir 3 vots ; Miquel Esparagaró diu i és de vot que atès que dit Vilanova no dóna la carn bona sinó dolenta (?), que no se li sia donat cosa, i va tenir 12 vots ; lo vot de Miquel Esparagaró ha prevalgut que si dit Vilanova no dóna la carn bona i rebedora que no se li sia donat cosa de gràcia.

A 2 de gener de 1692 tots els consellers convingueren que, vist que Pere Vilanova no vol pagar lo sisè de la carn anal, se li fes pagar. A 26 de juliol de 1693, proposa lo senyor jurat en cap que, per quant se han mirat los preus de les carns en les viles se acostumen mirar, i se trobà que la ovella s'en dóna a 3 sous 2 diners i 3 sous 3 diners, per ço, diu, seria se posàs la ovella del present terme a 3 sous i dos o que se estigue com se està ; però prevalgué el parer d'En Salamó dient que se li donia lo que li toca ¹.

L'acta del 12 d'abril de 1695 diu que per quant Pere Vilanova de la present parròquia recusa tallar carn en la present parròquia per lo sustento dels habitants de aquella, ab motiu de que la present universitat li deu donar lo preu suficient segons los preus de les viles de Martoró, Granollers i Caldes i la dita universitat no haja acostumat pujar lo preu fins al dia de Sant Isidro; i açò sia en gran perjudici del bé públic; triomfà el parer del senyor Nualart dient que si dites viles donen lo preu lo dia de Pasqua, se li done també a dit Vilanova, si no és que en açò hi hagués alguna concòrdia que digués lo contrari.

A 14 de maig es comunicà que lo dia de ahir, a instància de Pere Vilanova, pagès de la present parròquia, se ha presentat a dits senyors jurats una requesta, ab la qual se'ls demana los danys se li han ocasionats per no haver-se-li muntat lo preu a la carn ... a la qual requesta se ha respost jurídicament; i així mateix, en lo acte de presentació de requesta se descompongué dit Vilanova de paraules injurioses, a vista del que han requerit al senyor batlle monstre justícia, com de fet lo ha arrestat, en pena de 50 lliures, en sa casa.

L'acta del dia 18 de maig ens assabenta que estos dies passats se havia deixat en mà del senyor batlle i del senyor Nualart de ajustar la pretensió de Pere Vilanova i que renunciàs a la causa, però En Vilanova digué que no estava en sa mà lo ajustar dita matèria i, encara, trencà lo arrest ; s'acordà deixar-ho tot en mà dels senyors jurats. A

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 49, 49 girat, 50 girat, 58 girat i 67.

31 de maig els jurats proposaren que se face nou sindicat a favor de Josep Planas i Gerònim Planas, pare i fill, notaris causídics, ciutadans de Barcelona, per a que puguen presseguir dita causa i altres qual-sevols.

Diu l'acta del 7 de juny de 1698 que, per quant lo propietari de la carniceria del present terme, que és Pere Vilanova, lo present i corrent any, ha posats en las carns de dita carniceria preu per lo present i corrent any casi fora de orde o extraordinari, fou aprovat a proposta del senyor Blancafort que encontinent los senyors jurats se n'hi vage a posar i, si no vol acceptar dit preu, que lo senyor batlle penyória al tallador si es cas donarà carn més del preu ².

En l'acta del 6 de gener de 1705 consta que, per quant se té notícia de que lo carnicer pesa en la nit i antes de dia sens avisar lo pesador, va aprovar-se per unanimitat que se li face posar penes, que no pesa com pesava, i que si se troba fer el contrari se execute per la pena que lo honorable batlle li posarà. Item proposa que per quant hi ha particulars en dit terme que tallen bou i que lo senyor de la carniceria s'en queixa, i va ésser decidit que's priven dits particulars que no'n mätien si lo amo de la carniceria té obligació de matar-ne, i que dits jurats miren lo que se ha de fer ³.

363. Curiosa miscel'lània

JA l'any 1685 es féu una pòlissa al clavari per caritat del iubileu de les llagostes ¹. De l'any 1687 és una carta del regent expresentant que en lo paper inclús estan expressades les diligències convé se fassen per la matança i preservació de la llagosta ². D'acord amb aquesta notícia llegim el següent en l'acta del consell ordinari del dia 4 d'agost de 1687:

2. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 86, 88, 88 girat, 89 i 107.

3. Id. id. 138 girat.

1. A. M. de L. G. *Llibre llarg*, full 25. Deu referir-se a unes pregàries fetes amb motiu d'una plaga de llagosta.

2. Id. *Llibre registre*, 1687, estampats 1. En efecte, sabem que a l'acció devastadora de la guerra amb França, en aquest any els pagesos van veure afegir a les seves calamitats una gran plaga de llagostes; vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàg. 360.

Proposen los senyors jurats que atenenent i considerant els danys tant grans que s'esperen experimentar a causa de la llagosta, majorment per la cria dels ous que han deixats, a més del que han donat; i majorment, atenenent als ordres de la Excellència i real consell, ab les cartes, en particular dels senyors Don Miquel Cortada, regent de la real cancelleria, i lo doctor Miquel Joan Taverner i Rubí, de 14 i 31 del proppassat mes de juliol; i vistos los remeis que, ab la instrucció imprimida i per dits senyors remesa, per a evitar los dits danys, sia per ço posat en execució lo contengut en dites cartes i instrucció; i per a que millor se acerte en la execució, sia feta una crida pública per lo carrer de La Garriga, manant a tots los particulars que, a pena de deu sous, per quiscuna vegada, que seran cridats dits particulars vagen per a destruir dita llagosta, ab la conformitat que dits senyors jurats, o altres persones per ells ordenades, disposaran, aplicadors per quiscuna vegada a la obra de la isglésia, entenenent-se per quiscuna de les persones o caps de cases faltaran en assistir-hi o fer-hi assistir. "Cui omnes nemine discrepante, laudarunt et fieri promisserunt."

En el consell ordinari del 4 d'abril de 1688 fonc proposat per los dits honorables jurats nous que atès i considerat que als últims del mes de març passat ha apuntat la cria de la llagosta i, segons la experiència se té de l'any passat, lo caçar-les i fer-les agafar és únic remei per exemir-se de aquelles; i encara que en dies passats se han fetes algunes diligències per agafar aquelles; i com apar dita plaga sia duradora; s'acordà deixar-ho tot en mans dels jurats³.

* * *

Explica l'acta del 22 de gener de 1690: Item propposen dits senyors jurats que atès se deu al jurat Fortuny alguns ròssecs los quals, o noms de aquells qui'ls deuen, estan contenguts en un paper que ab si aportava dit Fortuny, se ha reduït a vots si aquells se devien fer pagar o no; i són estats de vot i parer que's facen pagar promptament i en quant al que deuen lo senyor de Rosanes per la part a ell tocant i lo cavaller Arenys de La Ametlla, que's vage ab lo terme o que tingue a càrrec dit terme si podran fer pagar a dits cavallers, altrament se hage de refer a dit clauari o fer descàrrega.

Sovint trobem notícies de pagament de les pensions de censals atorgats a favor del senyor Milvaques i pel convent de Sant Francesc

3. A. M. de L. G. Llibre medià, full 26 girat i 81.

de Paula de Granollers; així, entre moltíssimes altres, anotem les següents: En el consell ordinari del 4 d'abril de 1691, *proposen los senyors jurats que han rebut una carta de Milvaques, se li estant devent de pensions són 40 lliures, per quant lo any passat no li donà cosa.* A 22 de juliol del mateix any, *proposen los senyors jurats que los pares de Sant Francisco de Paula eo lo corrector del monestir i convent de Sant Francisco de Paula de la vila de Granollers, lo qual ha manat que de una manera o altra que pagassen lo que deuen al pare provincial, que altrament seria forçós en haver de fer gastos, per quant lo dit reverend pare provincial manà a dit pare corrector li enviés lo acte del censal que la present universitat fa a dit monestir i convent.*

Diu l'acta del 24 d'agost de 1691: *proposen los senyors jurats que per quant en lo present consell se ha llegit un manament de Don Pedro Rubí i Sabater, a instància de governador fiscal patrimonial, dat en Barcelona a 2 de juny de 1691, ab lo qual se mana a la present universitat se paguen 30 lliures 5 sous per lo dret del coronatge de la Reina nostra senyora, que Déu guarde, són per ço de vot i parer sien pagades dites 30 lliures 5 sous, moneda barcelonesa, de béns de la universitat, i tothom hi estigué d'acord* ⁴. El *Llibre Registre* ⁵ ens especifica que es tractava del coronatge de la *Sereníssima Reina Donya Marianna de Namur, princesa palatina* ⁶.

Sabem per l'acta del 13 de novembre de 1691 que, *per quant en dies passats certa persona de la present universitat no duptà en posar les mans sobre Jaume Poy del Bosc, altre dels jurats, que, per ço són de vot i parer sia proceït criminalment cuantre lo qui delinquí, a gastos i despeses de la universitat; havent-se discutit si el delicte fou en ocasió de qüestions privades o amb motiu d'actuació com a jurat, diu Francesc Salamó que, per lo present, no'n creu cosa, que quan lo procès serà fet aleshores dirà segons lo que constarà en dit procès; tots concordaren en aquesta evasiva.*

Va consignar-se en l'acta del 24 de juny de 1692: *Item proposen que atès se han expedides unes lletres de la Real Audiència de Catalunya acerca de pagar los delmes a Don Miquel de Masdovelles i a*

4. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 41 girat, 52 girat i 54.

5. És l'estampat número 1 del dit any.

6. En realitat es tracta de Na Mariana de Neuburg, la segona esposa del pobre rei Carles II.

Dona Maria de Pinós i Rocabertí, si vol lo consell que lo síndic de la universitat present vage a respondrer si és cas; tots hi estigueren d'acord, amb tal que primerament el síndic se informe ab los advocats o advocat de la dita universitat ⁷.

Hi ha unes anotacions del *compte del Joan Baulet, nunci, del que té rebut: primo, té rebudes tres lliures, deu sous, i són per la mitja anyada caiguda als 23 de octubre de 1692...* ⁸ S'esmenta en l'acta del consell del dia 9 de gener de 1695 *que per quant Joan Baulet, nunci, ha demanat fos servit lo consell augmentar-li lo salari, per ser molt lo treball i poques les ganàncies; per ço són de vot i parer se li donen 10 lliures i casa franca o lo que ben vist los serà; tots els consellers foren del mateix vot* ⁹.

En l'acta del 20 d'abril de 1690 es diu *que per quant se aporta lite o plet entra la present universitat i Francesc Noguera, vegen s'hi mília i, si convé passar avant, passar-hi, i que's mília; diu Fàuria se mília i elegeix Salomó, però els altres consellers, per majoria, elegiren el propi Fàuria* ¹⁰.

363. Les cases de La Garriga segons el tall del blat de les ànimes fet en 1692

HEUS ací una llista de les cases de La Garriga, catalogades segons la seva importància econòmica, per raó de l'anomenat blat de les ànimes: *En aquest present llibre* ¹ *estant continuats los talls se són fets del blat, ço és xeixa, se ha de donar per la caritat que tots anys se acostuma donar de ànimes i Nostra Senyora; la qual taxa han fet los oïdors de comptes, per orde del consell; feta vui, als 13 de juliol any de la Nativitat del Senyor 1692.*

7. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 55 i 61 girat.

8. Id. *Llibre llarg*, full A girat.

9. Id. *Llibre medià*, full 83.

10. Id. id. full 97.

1. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 73 a 76, inclosos. Sobre el blat de les ànimes, vegeu el número 300.

Les cases del primer tall, ha de pagar cada una niu quartans:

1	<i>La torra de Rosanes</i>	4	<i>La casa d'En Noguera</i> ²
2	<i>La casa d'En Terrés</i>	5	<i>La casa d'En Blancafort del Molí.</i>
3	<i>La casa d'En Busquets</i>		

Les cases de 2 tall, ha de pagar cada una set quartans:

6	<i>La casa d'En Vilanova</i>	10	<i>La casa d'En Palau</i>
7	<i>La casa d'En Illa</i>	11	<i>La casa d'En Rosselló de Vall</i> ³ .
8	<i>La casa d'En Nualart</i>		
9	<i>La casa d'En Oliveró</i>		

Les cases de 3 tall, ha de pagar cada una sis quartans ⁴:

12	<i>La casa d'En Caselles</i>	14	<i>La casa d'En Torra de la Riba</i>
13	<i>La casa d'En Mas</i>	15	<i>La casa d'En Mallol.</i>

Les cases de 4 tall, ha de pagar cada una quatre quartans i mig:

16	<i>La casa d'En Pla de Rosanes</i>	19	<i>La casa d'En Poy del Bosc</i>
17	<i>La casa d'En Planell</i>	20	<i>La casa d'En Lledó</i>
18	<i>La casa d'En Rosselló de Munt</i>	21	<i>La casa d'En Oliveres</i>
		22	<i>La casa d'En Torra de Plaça.</i>

Les cases de 5 tall, ha de pagar cada una tres quartans:

23	<i>La casa d'En Espargaró</i>	28	<i>La casa d'En Torró</i>
24	<i>La casa d'En Parera de Pimar</i>	29	<i>La casa de Gabriel Fortuny</i>
25	<i>La casa d'En Rocabayera</i> ⁵	30	<i>La casa d'En Cors i Pellicer</i>
26	<i>La casa d'En Cassart</i>	31	<i>La casa d'En Fillol</i>
27	<i>La casa d'En Queralt</i>	32	<i>La casa d'En Morera</i>
		33	<i>La casa d'En Francàs.</i>

2. En l'original, amb lletra posterior, potser en ocasió d'un altre tall, fou tret d'aquest lloc la casa d'En Noguera, substituint-la per la casa de Rosselló de Vall.

3. Amb lletra posterior fou esborrada aquesta casa, substituint-la per la d'En Noguera.

4. També, amb lletra posterior, fou inclosa en aquest tall la casa d'En Illa.

5. Les cases esmentades fins ací resulten fàcilment identificables avui dia, vegeu els números 184 i següents; a partir de can Rocabayera resulta gairebé impossible d'assegurar on estaven situades la majoria de les cases que s'enumeren a continuació; algunes d'elles, però, encara avui són ben identificables per tothom.

Les cases de 6 tall, ha de pagar cada una dos quartans, dos picotins:

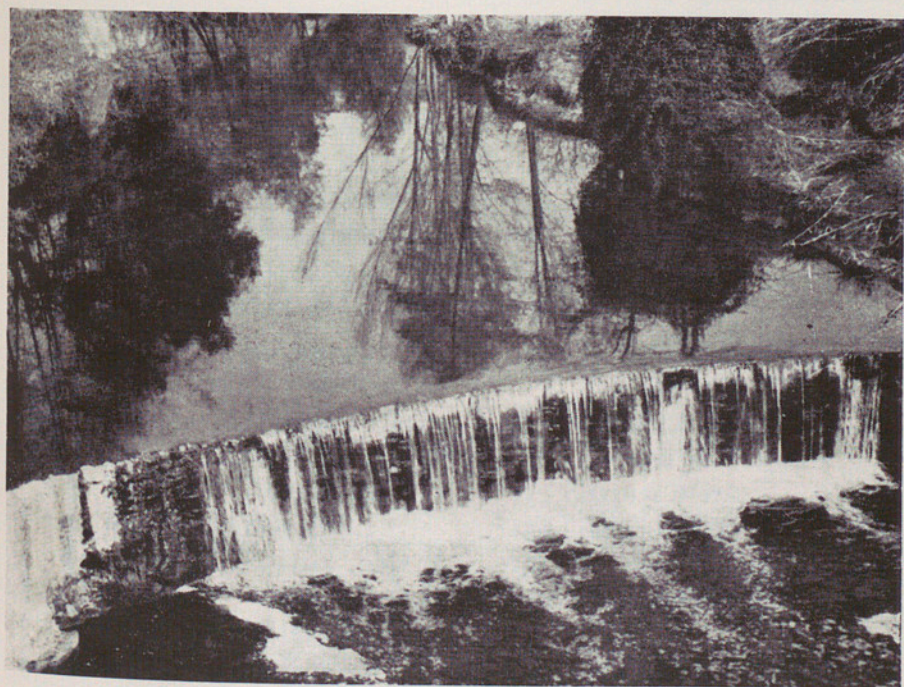
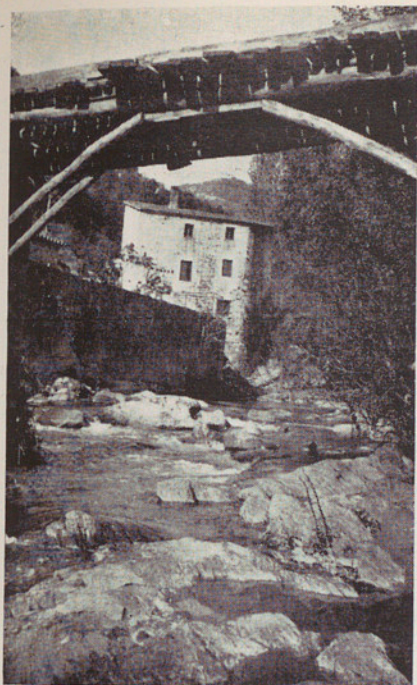
34	<i>La casa d'En Surell</i>	36	<i>La casa d'En Garriga</i>
35	<i>La casa d'En Busquets-carrer</i>	37	<i>La casa d'En Poy de plaça.</i>

Les cases de 7 tall, ha de pagar cada una un quartà, tres picotins:

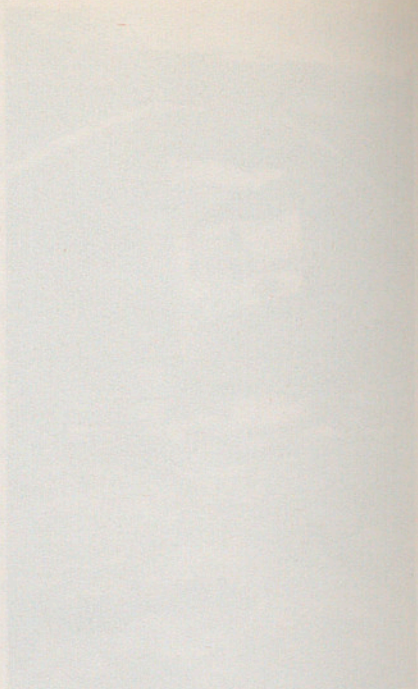
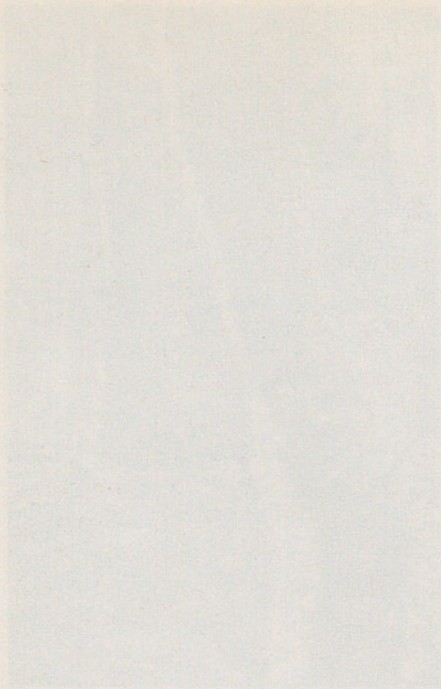
38	<i>La casa de Bonaventura Casals</i>	45	<i>La casa de Joan Fàuria i Trayer</i>
39	<i>La casa d'En Blancafort de plaça</i>	46	<i>La casa d'En Canal-Gallicant</i>
40	<i>La casa d'En Poy - carrer nou</i>	47	<i>La casa d'En Pi - carrer Còdols</i>
41	<i>La casa d'En Bolvena</i>	48	<i>La casa d'En Ribes-Còdols</i>
42	<i>La casa de Antoni Fàuria</i>	49	<i>La casa de Esteve Guilla</i>
43	<i>La casa d'En Masacs</i>	50	<i>La casa de Margarida Pla.</i>
44	<i>La casa de Feliu Casals</i>		

Les cases de 8 tall, ha de pagar cada una un quartà:

51	<i>La casa d'En Rocaries</i>	67	<i>La casa de Jaume Miquel</i>
52	<i>La casa d'En Ros de Plaça</i>	68	<i>La casa d'En Torra i Blasi</i>
53	<i>La casa de Francesc Salamó</i>	69	<i>La casa d'En Lladó i Company</i>
54	<i>La casa d'En Pla de Plaça</i>	70	<i>La casa de Esteve Salomó</i>
55	<i>La casa de Gregori Torres</i>	71	<i>La casa de Francesc Blancafort - carrer</i>
56	<i>La casa d'En Vidal</i>	72	<i>La casa d'En Boget de la iglésia</i>
57	<i>La casa de Antoni Guilla i Burc</i>	73	<i>La casa d'En Borrell</i>
58	<i>La casa d'En Costa i Saver</i>	74	<i>La casa d'En Sunyer</i>
59	<i>La casa de Pere Vinyoles</i>	75	<i>La casa d'En Valls-Gallicant</i>
60	<i>La casa de Josep Poy i Baró</i>	76	<i>La casa d'En Codina-Gallicant</i>
61	<i>La casa d'En Baró i Riera</i>	77	<i>La casa d'En Puig-Gallicant,</i>
62	<i>La casa de Elisabet Puig i Ribes</i>	78	<i>La casa d'En Roig-Còdols</i>
63	<i>La casa d'En Antoja</i>	79	<i>La casa d'En Tenes i Sabater</i>
64	<i>La casa d'En Crimineig</i>		
65	<i>La casa de Jacinto Fortuny</i>		
66	<i>La casa de Coloma Fillol</i>		

XII. Un problema vital per als antics garriguencs fou el de la utilització de l'aigua del Congost: 1. El vell Molí d'En Oliveres [277]. — 2. L'antiquíssima sèquia comunal del rec Monar. — 3. Captant l'aigua en les rescloses [350 i segs., 378 i 390].

Faded text at the bottom of the page, likely a caption or description, which is illegible due to fading.

80	<i>La casa de Antoni Cases, cirurgia</i>	83	<i>La casa d'En Riquer i Rosselló</i>
81	<i>La casa de Rafel Ravella</i>	84	<i>La casa d'En Parera de la Pinyonera.</i>
82	<i>La casa d'En Tristany</i>		

Les cases de 9 tall, ha de pagar cada una dos picotins:

85	<i>La casa d'En Pruna i Figueres</i>	102	<i>La casa de Jaume Guilla</i>
86	<i>La casa d'En Puig Ferrer</i>	103	<i>La casa d'En Antic</i>
87	<i>La casa d'En Aldòs</i>	104	<i>La casa d'En Gadal</i>
88	<i>La casa de Esteve Torres</i>	105	<i>La casa d'En Bover, sastre</i>
89	<i>La casa d'En Perris - Gallicant</i>	106	<i>La casa d'En Gotanegra</i>
90	<i>La casa d'En Montcau</i>	107	<i>La casa d'En Berenguier</i>
91	<i>La casa d'En Pujol</i>	108	<i>La casa de Joan Casals</i>
92	<i>La casa o Molí d'En Oliveres</i>	109	<i>La casa d'En Soca</i>
93	<i>La casa d'En Carbonell</i>	110	<i>La casa d'En Maurí</i>
94	<i>La casa d'En Salvi i Gili</i>	111	<i>La casa de Pere Sanac</i>
95	<i>La casa de Baptista Bou</i>	112	<i>La casa de Bernat Arenes</i>
96	<i>La casa d'En Masvidal</i>	113	<i>La casa de Giralt Cerdà</i>
97	<i>La casa de Joaquim Parra</i>	114	<i>La casa de Margarida Parra</i>
98	<i>La casa de Maria Boget</i>	115	<i>La casa de Feliu Baucells</i>
99	<i>La casa de Isidro Traver</i>	116	<i>La casa de Giralt Llaurens</i>
100	<i>La casa de Josep Carreres</i>	117	<i>La casa de Josep Felip, fuster</i>
101	<i>La casa de Pau Oliveres</i>	118	<i>La casa de Ramon Duran</i>
		119	<i>La casa de Josep Masacs</i>
		120	<i>La casa de Pau Rosselló.</i>

Les cases de 10 tall, ha de pagar cada una un picotí:

121	<i>La casa d'En Buscàs</i>	130	<i>La casa d'En Joan Casals o rector</i>
122	<i>La casa d'En Pere Bou</i>	131	<i>Josep Llobet</i>
123	<i>La casa de Marianna Bover</i>	132	<i>La casa de Salvador Solà</i>
124	<i>La casa d'En Bellsoley</i>	133	<i>Bernat Martí</i>
125	<i>La casa de Josep Fetje</i>	134	<i>Antoni Puig</i>
126	<i>La casa de Pere Ribes</i>	135	<i>La casa de Jaume Bertran</i>
127	<i>La casa de Josep Solà i Lapié</i>	136	<i>La casa de Josep Vinyals</i>
128	<i>La casa de Miquel Mas</i>	137	<i>Josep Cervera</i>
129	<i>La casa d'En Bori</i>	138	<i>La casa d'En Alziu</i>

139	<i>La casa d'En Santaner</i>	142	<i>Josep Rodoreda</i>
140	<i>La casa d'En Ungles</i>	143	<i>La casa d'En Joan Pau Trull.</i>
141	<i>La casa d'En Vergés, ferrer</i>		

Les cases de 11 tall, ha de pagar cada una mig picotí:

144	<i>La casa d'En Jaume Vidrier</i>	151	<i>Pere Coll</i>
145	<i>La casa de Pere Llobet</i>	152	<i>La casa d'En Guitó</i>
146	<i>La casa d'En Llaconet</i>	153	<i>La casa de Antoni Trull</i>
147	<i>La casa de Hierònim Espinàs,</i>	154	<i>La casa de Joan Sabater</i>
148	<i>La casa de Francesc Llaurens</i>	155	<i>La casa de Ramon Sellacs</i>
149	<i>La casa de Jaume Fàuria</i>	156	<i>La casa de Josep Arenys</i>
150	<i>La casa de Guillem Aspa</i>	157	<i>Joan Codina</i>
		158	<i>Magdalena Sever.</i>

12. *Ací es continuen les cases del tall 12:*

159	<i>La casa de Elisabet Vinyoles</i>	166	<i>La casa d'En Benet Arc</i>
160	<i>La casa d'En Gastó</i>	167	<i>La casa d'En Pairet</i>
161	<i>La casa d'En Baixeres</i>	168	<i>La casa d'En Viuet</i>
162	<i>La casa d'En Puig, sastre</i>	169	<i>La casa d'En Abril</i>
163	<i>La casa d'En Cortines</i>	170	<i>La casa de Pere Pau Boget</i>
164	<i>La casa d'En Carrolis</i>	171	<i>La casa de Esteve Sunyer</i>
165	<i>La casa d'En Pruna</i>	172	<i>La casa d'En Reixac.</i>

Les cases d'aquest últim i 12 tall, junt ab los casa-llogant, nos ha aparegut no taxar-los, sinó en allò que ells seran servits pagar, tenint-se tantmateix cuidado, los qui aplegaran esta talla, de haver-ne allò que puguen. La suma dels onze primers talls fa un total de 22 quarteres, 3 quartans, 3 picotins i mig; això, doncs, sense comptar el producte eventual de la recapta a les cases del tall 12 i a les dels llogaters ⁶.

6. Volem deixar constància ací de la *Descripción y planta del Principado de Cataluña echa por Josep Aparici Mercadal, l'any 1708, manuscrit número 516 de l'Arxiu de la Biblioteca Central de Barcelona. En el full 49 es diu que a La Garriga hi havia 165 cases, del Rey; corresponent a la Vegueria de Barcelona, subvegueria del Vallès.*

Comença una nova guerra amb França

364. — L'esclat de la guerra a mitjan any 1684. — 365. Continuen les conseqüències de la guerra. — 366. De l'alferes resident a La Garriga en 1687. — 367. Revifament de la guerra des de 1689. — 368. Subministrament de palla a l'exèrcit en 1690 i 1691. — 369. Pagaments del donatiu voluntari en 1690. — 370. Destrets per a pagar els termes del donatiu.

364. L'esclat de la guerra a mitjans de l'any 1684

VIOLANT la pau de Nimega que havia signat Espanya el 14 de novembre de 1678, el rei de França Lluís XIV, amb un pretext cercat per ell, va rompre les hostilitats en el Paísos Baixos; com a conseqüència, la cort de Madrid va declarar solèmnement la guerra a França el 26 d'octubre de 1684. Mentrestant, a primer de maig de 1684, quinze mil soldats francesos, comandats pel mariscal Bellefont, entraren a Catalunya per La Junquera. Immediatament va repercutir, no solament l'alerta, sinó àdhuc la guerra, en la nostra població, i va ésser convocat el sometent a les ordres del batlle de La Garriga En Bernat Nualart i Miquel ¹.

L'acta del consell ordinari del 6 de maig de 1684 diu que *atès la petició que se ha feta i la relació acerca del sometent*, tots els jurats estaven d'acord en proposar que es cerquessin diners per a pagar als del sometent; el jurat tercer afegí que *mírien a Granollers com se fa*,

1. Les notes del present número, de les quals no s'indica altra procedència, les hem extretes com de costum dels corresponents llibres de sessions i del clavari de l'Arxiu Municipal de La Garriga.

però el jurat en cap fou de parer *que los hòmens qu'hi niran los dónien dos rals de Corró, cada dia; en concordància amb això l'endemà ja va assentar-se una pòlissa feta al senyor batlle Nualart de trenta lliures, per pagar los soldats del sometent, que són deu persones, per lo servei del Rei, que Déu guarde* ².

Seguidament es feren algunes pòlisses: de *dues dobles de la entrada; de 63 lliures per a pagar los soldats i entrada; de 8 lliures i 5 sous a Jaume Blancafort del Molí, per la entrada dels soldats, dels diners han deixat a ses mullers, ço és: Francesc Pujol i Bertran Baixeres; de 2 lliures, 12 sous i 6 diners que han servit per los talms* ³ *que han comprat per los soldats; a Jaume Morera per trenta rals de pa se li prengué per anar a la armada; de 3 lliures per a pagar lo socorro als soldats; de 2 lliures i 8 sous de vuit socorros; de dues lliures per pagar los soldats.*

Aleshores estigué a La Garriga el ja alludit capità, car tenim notícia d'una pòlissa d'una lliura i deu sous pagats *per lo gasto féu lo capità Pingarrón. Testimonis que el sometent duia cavalleries ho són les pòlisses a l'arrendatari dels grans grossers Gregori Torres, una del dia 1 de juny, d'una lliura, 8 sous i 4 diners, per la civada prengueren per lo senyor capità i quan anà lo senyor batlle al sometent; l'altra, del dia 4, importa una lliura, 8 sous i 8 diners, la qual serví per lo capità i mesurons quan anà lo senyor batlle a sometent* ⁴.

Vista la carta rebuda *acerca de fer lleves per servei del senyor Rei, que Déu guarde, el consell del 21 de maig acordà per unanimitat que el batlle i els jurats vagen i que mirien de la millor manera ho podran concertar. En la sessió del dia 28 el jurat primer advertí que pòsien tant acomodo que púguen, i mirien de on treuran diners per pagar los soldats; el jurat segon proposà que mirien la comoditat que'ls podran trobar, que pàguen aquells deuen lo trentè, que's fàcia talla per aquells que no paguen trentè i, aquells que no arriben a pagar un barraló de vi, que pàguen talla, i la fàcien de trenta lliures; i així s'aprovà per unanimitat.*

2. Continuava essent-ho el pobret Carles II. De lluny estant impressionava magníficament la majestat de l'inconegut rei d'Espanya.

3. La talma és una espècie de llarga esclavina que serveix d'abric.

4. Del 15 de maig al 24 del mateix mes Girona va estar assetjada.

En la sessió del primer de juny, preocupat el jurat primer per pagar *los soldados de dit terme*, preguntà *si volen fer la talla del trentè del blat*, i tots concordaren que *aquell qui deu que pàguia*. El nunci Feliu Baucells cobrà 10 sous *per citar los del trentè i de la talla*; i el clavari cobrà 26 lliures y 8 sous *per una talla*; a primer de juny s'estengué una pòlissa de 46 lliures i 10 sous *per lo socorro per la mesada dels soldats i salari del pagador*; a 28 de juny, altra d'anàloga, de 40 lliures i 10 sous per les mesades fins a 6 d'agost; a fi d'any diverses pòlisses importaren en total 101 lliures de *rebudes dels soldats*.

D'altra banda hi havia el trànsit de soldats forasters; així tenim esment d'un *al·lotjament de tres soldats muntats*; el 4 de juny el jurat Miquel Casals cobrà una pòlissa *per anar entregar un soldat al senyor capità Berenguer*; a 21 de juny es pagaren 1 lliura i 4 sous *per mitja càrrega de vi per un trànsit de infanteria*; a 30 de juny, 7 lliures, *per los bagatges se enviaren a Barcelona*.

365. Continuen les conseqüències de la guerra

MALGRAT que pel mes de juny de 1684 Lluís XIV obligà Espanya a signar la humiliant treva de Ratisbona, el rei de França no va pas respectar-la molt ¹; aquesta perduració del malestar produït per la guerra es trasllueix en els llibres del municipi, tant en els de la clavaria com en els de les sessions del consell. Així trobem en els primers ² *vui, als 11 de agost, pòlissa de 2 lliures per un trànsit de remunt que passà de llarg, 2 lliures, 4 sous*; a 22 d'octubre es féu pòlissa a Jaume Oliveres *per a pagar un trànsit, bagatge i clavar la tancadura, 1 lliura, 4 sous, 10 diners*. El mateix dia es feren les pòlisses *per a pagar los carreters per port de 50 corteres de ordi, deu lliures i per lo gasto de la cerca del vi, quatre lliures*.

D'altra banda, trobem en els llibres del consell ordinari ³ que a 29 de juny de 1684, *atès lo tenor de les cartes presentades al consell*

1. AGUADO, *loc. cit.*, pàgs. 203 i 204.

2. A. M. de L. G. *Llibre llarg*, full 20.

3. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 1; a partir d'ací les notes del consell les extraiem d'aquest *Llibre medià* que conté les actes de les sessions celebrades des del dia 29 de juny de 1684 fins a 17 de desembre de 1710.

de Sant Esteve de La Garriga acerca de demanar cavalcadures per servei del Rei, que Déu guardi, ... tots són estats de vot i parer que parlien amb lo senyor veguer i consellers de Granollers, per concertar de les cavalcadures; i si no volen anar que treguen a sorts. I, acerca de una carta de la vila de Mataró que'ls assistesquen en la ocasió i que se'ls tòrnia resposta... acordaren que s'els donia set rals per cap i, quant acàs lo senyor Rei no'ls pàguia, lo terme los pagarà tots.

En el consell de 27 de juliol de 1684 atès del tenor de la carta vinguda del senyor veguer de Barcelona, per orde de Sa Majestat, acerca dels bagatges... s'acordà que aquells que tenen animals que se trèguen a sorts. A 10 d'agost del mateix any s'acordà que vagen quatre bagatges tant solament, com a resposta a altres lletres rebudes. A 11 de setembre fou acordat que mirien com ho podran ajustar amb el comissari general; un acord semblant, i el de donar-li casa, palla i llenya, va prendre's l'endemà. A 15 d'octubre, acerca de aportar los grans per servei de la cavalleria s'acordà que's pòrtien a dos rals per cortera; i, acerca de la palla si'n compraran o no per los soldats, s'acordà que es comencés a aplegar a Rosanes i demés cases, de grau en grau. A 28 d'octubre s'acordà que se còmpra palla per servei del terme per los soldats.

A 10 de novembre fou acordat que se remiria altra vegada la talla, que aquells que seran massa carregats que se regúlien, i los que serà de menos preu que's púgien; i que procurin los senyors jurats si podran treure la meitat de les cavalcadures. A 19 de novembre s'acordà sobre de què se pàguia lo senyor comissari general; i a 26 del mateix mes s'acordà que no se li pàguia ninguna cosa al senyor comissari general de res del compòsit; en la reunió del 2 de desembre tots són estats de vot i parer que no se donia res al comissari i que lo senyor jurat prènguia diners i que vage acompanyar los bagatges; en el consell de 24 de desembre s'acordà que als bagatges se'ls refàcia dos dies, que és la meitat dels quatre jornals; i, encara, a 4 de febrer de 1685, del entrar lo vi en dit terme, que vegem lo que se deu pagar de drets, que donaren llicència de que ne aportassen, diu que vegem los actes vells ab que no's volen ajustar ab los soldats ⁴.

Contra les arrogàncies de Lluís XIV va formar-se la lliga d'Augsburg, l'any 1686, en la qual participà la corona d'Espanya; el malestar

4. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 girat.

de la situació continuà, doncs, repercutint a La Garriga, durant els anys successius; així trobem que en el consell del 19 de gener de 1687 s'acordà *que no se'ls donia batges als soldats*; en el mateix any 1687 l'acta de la sessió del dia 12 d'octubre diu *que lo senyor tinent demana al terme de La Garriga si li volen donar ninguna cosa del temps tingué lo allotjament en dit terme; i han prevalgut los vots que los senyors jurats que ho miren i que'n treguen la millor comoditat que puguen*. En el consell de 15 de novembre del mateix any 1687 *se determina per dit consell que al masover de Rosanes se li posen soldats per la part li toca a dit masover; i sempre que ell no volgués obeir aquell, se li pose a l'hostal, a gastos i despeses de dit masover* ⁵.

En el consell de 25 de febrer de 1688 consta que, *atès se ha enviada una carta per la cobrança del pa de munició, o ab blat... se ha resolt en consell que no pensen pendre blat sinó pa o lo que les constitucions manen; que si los senyors soldats lo han de aportar, que l'aporten; i si lo terme és obligat anar-lo a cercar, diuen que no tenen obligació anar-lo a cercar sinó al quartel del senyor capità* ⁶.

366. De l'alferes resident a La Garriga en 1687

EN el consell ordinari celebrat el dia 3 de maig de 1687 s'acordà *que al senyor alferes que se li fàcia bulleta* ¹ *i que hage de fer la volta; en la sessió de 12 de maig de 1687 tots són estat de vot i de parer de que se li pària casa al dit alferes; a 26 de maig del mateix any acordaren que no se ajustien ab lo senyor alferes; a 1 de juny debateren acerca de donar roba al senyor alferes; a 9 de juliol, entre altres parers, diu Francesc Salamó que se fàcia bulleta al senyor alferes i si no la vol, que'l pòsien a la casa que tenen, però tots són estats de parer i han prevalgut los vots diuen de que segèixia les cases i que vegem de anar a Barcelona a veure com ha de ser això* ².

En el consell ordinari del dia 11 de juliol de 1687, *així que tots convocats, fonc proposat per dit honorable jurat en orde primer de dita*

5. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 21, 28 i 28 girat.

6. Id. id. full 81.

1. Butlleta és una papereta o cèdula on es dona algún permís, autorització, certificació.

2. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 22 girat, 23 girat, 24 i 25.

universitat, que, atès molt temps ha està la present universitat ab un orde de allotjar lo alferes de la companyia d'En Miquel Vélez; i haver-se tingut diferents conloquis per est efecte de son ajut i no haver-se pogut alcançar cosa fins vui; i haver-se sabut, per medi de alguna persona, que, a no ajustar-se, pot venir algun dany a la dita universitat i alguns particulars de aquella; per ço vege lo consell lo que determina; i, després de moltes propostes prevalgué la que se deixe als dits senyors jurats per ajustar dit alferes ³. És ben de notar que, a 13 del mateix mes, es repetí gairebé literalment la proposició i l'acord.

Encara sorprèn més de trobar, en l'acta del consell del dia 24 de juliol, que atès en les convocacions tingudes als 11 i als 12 dels corrents mes i any no's prengué la resolució en orde del ajust ab lo alferes, puix no foren dites convocacions o consells firmats i continuats en la deguda forma, que, per les raons allí contengudes, que's face lo dia present. Francesc Salamó diu que per tot lo corrent mes és de vot i parer que sien donats dotze sous, cada'l dia, de compòsit al dit alferes, i no més avant; i que, al cap del mes, se torne tenir consell, a fi i efecte de pendre altra resolució; i, després d'una extensa exposició de parers, tots, ab dit Salamó, són de vot que, si no's pren nova resolució immediatament ans de començar lo altre mes, que corre lo compòsit i gasto a càrrec dels dits honorables jurats, sens dany dels particulars de la dita universitat; volen, emperò, que lo mes se entenga des de 16 del corrent fins als 15 de agost pròxim vinent. Ara hi hagué testimonis de les firmes dels dits votants ⁴.

En el consell de 4 d'agost, d'acord amb el de 24 de juliol, prevalgué també la proposta de Francesc Salamó; diu: que, arribat al compliment de la mesada, se li ha promesa, ab la forma en dit consell de 24 de juliol contenguda, satisfer la composició, o antes de finir lo dit temps, se li sia satisfet a dit alferes tot lo que se li ha promès donar, i luego passat dit temps, immediatament sia allotjat, conforme se acostuma, segons los ordes eo seguint les constitucions de Catalunya, observant lo que's disposa en les ocasions vénen los allotjaments i orde per ell dit alferes aportat ⁵.

3. A. M. de L. G. Llibre medià, full 25 girat.

4. Id. id. 26.

5. Id. id. 26 girat.

En el consell del dia 14 d'agost de 1687, atès lo dia present ha arribada una carta de l'excel·lentíssim senyor marquès de Laganés, contenint en efecte, que lo dit Joan Fàuria, jurat tercer, se conferesca en la ciutat de Barcelona, ab Sa Excellència, per a conferir algunes dependències del servei de Sa Majestat que Déu guarde, s'acordà així. L'acta del consell ordinari del dia 24 del mateix agost diu: *proposa lo senyor jurat Fàuria i Joan Pau Torró que, atès que Sa Excellència los envià a cercar, per causa de l'ajust ab lo senyor alferes, i, en la ocasió que anaven a parlar ab Sa Excellència, soparen ab lo senyor doctor Carlos Primà, que aleshores venia de palacio, de tractar algunes matèries, i, entre altres, del dit ajust, ab que los féu una carta, que vostres mercès han oïda, i aixís vostres mercès veuran i donaran llur vot i parer. Han prevalgut los vots que se ajusten ab lo senyor alferes, i que vegem los senyors jurats si'n poran treure una o dos places, i que vegem si'n poden rellevar alguna cosa; i aixís són estats de vot i parer que vage Joan Pau Torró a parlar ab Sa Excellència sobre dit ajust* ⁶.

En el mateix consell ordinari del 15 de novembre se determina per dit consell que's trènquia lo ajust fet a l'alferes i que se allotge o que se li pòsia casa a coneguda dels senyors jurats; a 26 de novembre sobre com se ha de tenir roba, llenya i lo demás servei al senyor alferes, i són estats de vot i parer que se compre la roba, si's troba, i la llenya; finalment, a 18 de gener de 1688 s'acordà que no's tracte de l'ajut de l'alferes, per estar lo terme tant ataballat, si no que's continúe com se fa vui ⁷. La frase trasllueix clarament el mal humor que produïen pels allotjaments.

367. Revifament de la guerra des de 1689

DE 1689 a 1697 la guerra amb Lluís XIV va obtenir major extensió i Catalunya fou novament envaïda. El duc de Noailles, cap de l'exèrcit francès, va apoderar-se de Camprodon el 24 de maig de 1689, si bé la vila fou recuperada el 25 d'agost del mateix any. Concordant amb aquests fets consta en el consell del 10 de juny de 1689 que, atès algunes persones anaren a somatent, és bé se pàguia los jornals a dites persones, que són sis o set, a tres sous cada dia; a

6. A. M. de L. G. Llibre medià, full 27.

7. Id. id. 28 girat, 29 i 30.

tots los del consell los està bé ¹; i en els llibres de la tresoreria es diu: pòlissa per los soldats con anaren a Camp-rodon, 30 lliures; pòlissa per lo sometent de Camp-rodon, per vuit dies, 28 lliures ².

En el consell del 13 d'octubre de 1689, atès que hi ha algunes persones que no volen anar a bagatge, fóra bé de que se vege com ha de ésser; Jaume Blancafort diu que hi vagen, a bagatge, i que si, dins la hora que s'els tatxará, no hi és, no hi va, sinó que executar-lo, qualsevol que sia; i així s'aprovà; més proposen los senyors jurats que fóra bé que se anomenàs una persona per a anar a trobar lo senyor tresorer i per parlar-li acerca de tants ordes, que és que s'hi ha de posar remei en eixes coses; i s'acordà que s'anés a veure el tresorer.

Diu l'acta del consell ordinari del dia 30 d'octubre de 1689: Los senyors jurats proposen que tenen una carta del senyor tresorer i ab la qual diu se servesquen de assistir als soldats de la companyia del comissari general, comte de Vallgerga, en pa i civada; i aixís és bé se pàssia a vots. Los del consell han resolt, "nemine discrepante", que per un flux pastaran tres o quatre quarteres de blat, per alguns tres o quatre dies; i, en la civada, en est lloc no hi ha civada; i, per lo tant, no tenen possibilitat per donar civada, ni pastar pa, si no és per tres o quatre dies algunes tres o quatre quarteres; i en eix efecte se done ple poder als senyors jurats que ho fàcien i no altrement.

Més proposen los senyors jurats que la palla, com ho tenen de fer; si la donaran ab diners o sense diners; diu lo senyor Blancafort li està bé que donia la palla, però de contants; tots los de consell són estats del vot del senyor Blancafort; a real l'arrova.

A 14 de novembre del mateix any proposen los honorables jurats que han rebuda una carta del regent la real tesoreria, de 11 dels corrents, contenint en efecte que importa al servei de Sa Majestat, que Déu guarde, facen anar dits honorables jurats cavalcadures en la vila de Mataró, per a portar lo pa i civada den de dita vila en la present, per la assistència dels soldats i cavalls que estan allotjats en La Garriga, ab la mateixa conformitat que ho executen les demás viles i llocs, com diu la carta; i per ço ho han reduït a vots; Francesc Salamó diu que, informats primerament si se observa ab dita conformitat en les viles i llocs, com diu dita carta, majorment essent servei de Sa Ma-

1. A. M. de L. G. Llibre medià, full 84 girat.
2. Id. Llibre llarg full 81.

gestat, i demanar-se sens orde, sinó ab carta, que ho facen ... i la resolució de tots los demás o major part és que informats primerament o per lo menos per esta vegada, se vage ab gasto dels de consell, i després s'en done part a dit senyor regent la tesoreria, per què, si se esdevé haver-s'hi de tornar, sia ab orde, pagant-se dits ports i gasto als qui hauran de anar-hi...

Item proposen dits honorables jurats que los oïdors de comtes del dit terme de La Garriga facen una talla o declaració del repartiment se deu fer i modo que's deu observar, tant per los allotjaments dels soldats, com també per lo anar a bagatge, quan se oferirà...; la major part són de vot que's face... També han proposat que, per haver-se perduda una escopeta que havien abonada per anar al socorro de Campardon, la qual ab altres armes havien abonades los dits jurats; diu ia major part que sia pagada ³.

Es diu en el consell del dia 12 de febrer de 1690: *Item proposen que diguen qui ha de tenir cuidado de comprar palla i gra per lo sustento de la mula del terme; Francesc Torra de la Riba diu que los senyors jurats s'en cuiden i s'aprovà el seu vot. Proposen dits senyors jurats que havent demanat un rocí a Josep Crimineig, ferrer, lo qual deixà, havent-lo hi demanat los senyors jurats de l'any passat de 1689, lo qual rocí se perdé; si l'ha de pagar lo terme o los qui'l varen fer deixar ...; Blancafort diu que no sap si anava per bagatge o per fer algun servei per lo comú, i que aixís no s'atreveix a votar, i el seu parer fou seguit per la majoria dels consellers; en canvi proposen més que sien anomenats dos homes, ço és un per part de Antic Planell, per ell nomenador, i lo consell qua n'anomene altre per avaluar lo matxo perdé dit Planell, per servei del terme; a proposta de Francesc Salamó fou elegit Rafael Ravella ⁴.*

368. Subministrament de palla a l'exèrcit en 1690 i 1691

L'ANY 1690 Noailles, cap de l'exèrcit francès, va apoderarse d'Olot, Ripoll i Vic. El dogal de la guerra anava estrenyent-se.

L'any 1691 fou bombardejada Barcelona des del mar. En aquest número i en els següents, íntimament enllaçats, veurem els destrets que aleshores afigiren el municipi garriguenc.

3. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 36 i 37.

4. Id. id. 43.

Diu d'acta del consell d'11 de gener de 1690 que han rebut una carta del regent la real tesoreria de 30 de desembre proppassat contenint en efecte que importa lo servei de Sa Majestat, que Déu guarde, en aportar tres-cents quintars de palla per assistència de la cavalleria que està de guarnició en la plaça de Barcelona; i acordaren que se vàgia en Barcelona a parlar ab lo senyor tresorer i que vègien lo major medi que's púguia fer. Concordant amb la dita acta hi ha l'acta del consell ordinari del dia 13 del mateix gener on es diu que atès Jaume Oliveres, pagès, de La Garriga, per orde del consell se conferí en la ciutat de Barcelona ab lo senyor regent la tesoreria real, i que dit senyor digué que, per lo servei del Rei nostre senyor, assistint al sosteniment de la sua cavalleria, convenia que lo terme de La Garriga assistís ab dos-cents quintars de palla eo lo menos cent i cinquanta quintars, ara proptament per la plaça de Barcelona, ho ha reduït a vots, los qual diuen, "nèmine discrepante":

Que, atès en lo terme de La Garriga no's troben palles, per poder assistir per ara a dit servei, que se n'hi aporte lo menos que's puga aportar per ara, puix no poden fer més, per lo que està dit; i que, entre tant, n'hi aporten uns trenta o quaranta quintars, fins que tinguen major possibilitat; o allò que per la present ocasió podran alcançar, per lo més baix que's puga; i que, per dit efecte, lo dit Oliveres com a síndic que és del terme de La Garriga, pagat en son condecant salari, prenga la palla, pagant aquella com millor podrà concertar-la per a fer-la portar en Barcelona ¹.

Però en el consell següent, celebrat el dia 22 de gener de 1690, vist que l'esmentat Jaume Oliveres hage recusat lo anar a cercar i fer portar dita palla a Barcelona, s'acordà que la comprin i que la aporten los dits senyors jurats. A 1 de febrer de 1690 atès se ha rebuda una carta del senyor tresorer contenint en ella que, dins dotze dies, que se aportàs los 300 quintars de palla per lo orde en dies passats s'els havia donat; i, altrament, fent lo contrari, que lo senyor jurat en cap se preséntia davant Sa Excellència, que's de 26 de gener del present any; i s'acordà que se vàgia en Barcelona, però no que s'aportés la palla demanada! ².

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 40 i 41.

2. Id. id. 41 girat i 42.

En el consell del dia 12 de febrer consta: *que per lo compliment de la palla passa lo senyor tesorer fent franquesa de 50 quintars; i que lo senyor jurat Planell ne ha promesos cent quintars; si volen prenga aquells a raó de 11 sous per quintar o no hi presa; ... Blancafort diu que's parle primer ab lo senyor Deputat i s'aprovà la seva proposta. A 16 de març novament lo senyor Francesc Torre de la Riba diu se face algun esforç en aportar alguna poca palla a Barcelona; diu lo senyor Salamó que se espèria que hi hage palla nova per a portar-la a Barcelona; ab lo present consell lo vot de Francesc Salamó ha prevalgut; i que el jurat anés a Barcelona a trobar lo senyor tesorer i veure lo que hi dirà*³.

En el consell ordinari del dia primer de novembre de l'any 1690 els jurats donaren compte que *han rebuda una carta del consistori, que en ella volen de que se pòrtia palla per provisió de la cavalleria que està aquartelada en la vila de Granollers, però no consta quin acord va prendre's. A 13 de novembre de 1691 es féu constar haver rebut una carta del tesorer demanant 200 quintars de palla per la cavalleria i s'acordà enviar En Sebastià Poy a Barcelona per a parlar-ne*⁴.

A 18 de novembre de 1691 feren constar que *se és anat en Barcelona a parlar en el senyor tesorer per alivio de la universitat, per orde donat en lo últim consell; i la resposta que li féu lo senyor tesorer fou que luego luego se apòrtia la palla per quant dit senyor tesorer tenia orde de Sa Excellència de fer anar un tercio de cavalleria en dita universitat de La Garriga; com altres vegades, aquesta prevalgué el parer de Francesc Salamó; que se replèguen diners a tota pressa i que pàguen. En el consell següent, tingut a 4 de desembre, es parlà del modo com se ha de aportar la dita palla a Barcelona; consemblantment triomfà el parer de Francesc Salamó que, atès en lo present terme no's troba palla, que per ço sien aportats diners a Barcelona, i aquells entregar a qui sia menester, per què allí se compren la palla; i sia en descàrrec del donatiu que la present universitat ha promès.*

En el consell del dia 20 de gener de 1692 fou comunicat que havia estat *rebuda una carta de Josep Camarans, prevere, insinuant ab la qual que no havia pogut trobar més de 15 quintars de palla. En el del 6 de març diu que per quant falten donar 23 quintars de palla per lo*

3. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 43 i 45.

4. Id. id. 47 i 55.

compliment de 200 quintars de palla que la present universitat tenia obligació de entregar per lo sustento de la cavalleria, en virtut de un orde del senyor tresorer; i com la present universitat no tinga palla per poder cumplir, per ço són de vot i parer que ells, dits jurats, tinguén plen poder per comprar dits 23 quintars de palla allí on los trobaran, i aquella entregar a qui los aportarà orde, i, entregada, cobrar recibo; i unànimement fou aprovat aquest parer⁵.

369. Pagaments del donatiu voluntari en 1690

UN document¹ noticia les inquietuts que des de l'any 1687 se han experimentat per ocasió dels allotjaments entre soldats i pagesans², i per fer desvanèixer discòrdies entre uns i altres acordaren los senyors diputats del General de Catalunya enquartelar la cavalleria i que la província fes un donatiu voluntari a Sa Majestat³ per mantenir-la en dits quartels per lo espai de cinc anys, i en dit termini no tenir allotjaments, ni portar palla, si sols donar als soldats posada, etc.

Diu l'acta del consell de 10 de febrer de 1690: *Proposen los jurats que, atès lo dia present han rebuda una carta de l'Il·lustre Senyor Deputat Real Narcís Camps, lo qual se troba en la vila de Granollers lo dia present, ab la qual diu o escriu que remet als honorables balle i jurats de la present parròquia i terme de La Garriga un paper inclús, que conté una còpia de la resolució ha presa lo Molt Il·lustre Consistori dels senyors Deputats del General de Catalunya, a efecte de que's face un donatiu voluntari, per a sustentat, en les places o presidis del present principat de Catalunya, la cavalleria de Sa Majestat, que Déu guarde, i ab açò evitar lo allotjament de dita cavalleria, per temps de*

5. A. M. de L. G. *Llibre Medià*, fulls 56, 57 i 59.

1. Esmentat amb el número 8 dels manuscrits de l'any 1690 del *Llibre registre* de l'A. M. de L. G.

2. A la vila de Centelles van obligar els soldats a sortir del poble i el marquès de Leganés, que acudí a sufocar la revolta, va haver de parar a Granollers, des d'on va arribar-se a una avenença; l'any 1688 el poble de Vilamajor va aixecar-se i els amotinats anaren amenaçadorament cap a la costa; etc.

3. El donatiu en total era de 200.000 ducats, però en cas de pau havia de reduir-se a la terça part; vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàgs. 360 i 361.

cinc anys continuament comptadors del dia present, així i conforme en la dita carta, i paper en ella inclús, se conté; la qual carta i paper han recondit i posat en la caixeta on tenen recondits, los demés papers de la dita universitat de La Garriga, los senyors jurats ... ; dels diferents vots que es presentaren triomfà, solament amb un vot de majoria, el parer de Francesc Salamó: diu que lo doctor Ignasi Carlos Maspons, doctor de la present universitat, sabut que hage com se han ajustat los altres llocs, que ell ne tindrà notícia, se face leshores lo dit ajust.

Sobre la mateixa qüestió, el consell del 12 de febrer, diu *si vindrà que sien anomenades dos o més persones del present terme obligant a aquelles facen dita diligència i concerten en dit cas; i triomfà el parer de Pau Illa; diu que hi vagen dits Blancafort i Oliveres, ab algun de dits senyors jurats o ab lo senyor Balle. En el consell del dia 15 del mateix mes consta que la resposta han tornat és que prometeren 100 lliures, i dit senyor diputat los féu de resposta que donassen lo que en altre temps donaren, ço és 217 lliures; com en tantes altres qüestions ara triomfà el vot de Francesc Salamó; diu que faça un síndic i est lo més que pugua prometre sia 150 lliures i no més; i, precisament, fou elegit per síndic el mateix Francesc Salamó.*

El dia 19 del mateix febrer, l'acta del consell diu *que anaren Miquel Esparagaró i Jaume Blancafort a Caldes a tornar la resolució de est consell, dient a l'Il·lustre Senyor Diputat que est lloc lo més que podia donar eren les dites 150 lliures, encara que, vista la resolució de dit Il·lustre Diputat, li prometeren 10 lliures més; i ell los digué que havien de donar 190 lliures i no més; l'acord fou que concèrtien lo més barato puguen. A 5 de març l'acta del consell diu: aquest és lo consell que's tingué per lo donatiu i és del tenor següent, però a sota l'espai és en blanc ⁴.*

En el consell del 7 de juny del mateix any 1690, *proposen los senyors jurats que atès han rebuda una carta de 2 dels corrents ab la qual demana lo Il·lustríssim i Fidelíssim Consistori dels Senyors Diputats i Oïdors de comptes del General de Catalunya que fins al deu dels corrents aporten a la ciutat de Barcelona la terça part del donatiu voluntari, caiguda el primer de abril proppasat; s'acordà que el clauari entregue los diners tinga de son clauariat i els clavaris anteriors pa-*

4. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 42, 43, 44 i 44 girat.

guin el que deuen; deixant per altre ocasió la resolució en orde del pagar la dita terça ⁵.

Consta en l'acta del consell de 23 d'octubre de 1690 que en dies passats ja havien tingut avís per la cobrança del donatiu; i com los senyors jurats los feien passar d'avui en demà a-n-els senyor Deputats; a vista de tanta tardança se són cansats; no obstant això, hagen escrita una carta, la data de la qual és a 12 de octubre del present i corrent mes; i en esto resoldran lo que sien servits del que se haurà de fer, per quant la universitat no succeís algun disgust; se posà a vots. Diu lo senyor Francesc Torra de la Riba que se pàguia lo que han promès, i així fou acordat. Més, proposen los dits senyors jurats que, a vista del dit, se anomene una persona per a anar en Barcelona, a-n-els Diputats, per a veure si voldrien posar en compte tot lo que la universitat se ha gastat per raó del servei del Rei, que Déu guarde, quan tingué de fer los soldats la universitat per socorro de Vic, i fou elegit el senyor Blancafort.

Concordant amb els dits vots consta, en l'acta del consell ordinari del primer de novembre de 1690, que a En Blancafort la resposta que se li féu a Barcelona, que lo senyor diputat don a vostres mercès quinze dies de temps, i unànimement s'acordà pagar lo degut ⁶.

370. Destrets per a pagar els termes del donatiu

LA qüestió del donatiu voluntari i el pagament dels termes successius produïren molt de malestar al poble, exhaust de tantes càrregues per raó de la guerra. En la sessió del dia 14 de gener de 1691, prevalgueren los vots de que lo senyor clauari aplèguia diners, i, quant se hage de pagar, que aleshores pagaran ¹.

En el consell de 23 d'abril de 1691, havent rebut una lletra del Doctor Joan Ximenes i Quintana per raó del donatiu... que se estan devent tres terces, en la quantitat de 155 lliures, i en la qual no dóna temps a dita universitat a fins als 24 del present; s'acordà que s'anés a parlar ab lo senyor doctor Ximenes de que los dónia un poc de temps. A 12

5. A. M. de L. G. Llibre medià, full 45 girat.

6. Id. id. 47 i 47 girat.

1. A. M. de L. G. Llibre medià, full 49 girat.

d'agost del mateix any hi hagué una sessió tumultuosa: *Rebuda una carta firmada del doctor Joan Ximenes i Quintana, la data de la qual és als 8 de agost del present any, contenint en ella que la universitat de La Garriga pagàs lo que deuen de les terces del donatiu, i, no satisfent en ella, serà forçós en haver de executar la dita universitat.*

Sembla que la causa de les raons foren els següents parers: *Miquel Esparagaró diu que no hi vol dir res, que vòtia qui vulga votar. Senyor Francesc Torra de Plaça diu no pas res. Contra ells el senyor Gregori Torras digué que fàcien votar als demás. Senyor Joan Fàuria diu que voldria saber los demás senyors com no volen votar. I, mentre altres consellers, com el senyor Poy de Plaça, anaven al gra de la qüestió, dient que's vègia lo acta i, si diu de que s'hagen de pagar i los demás llocs, que's pàguia, per què no se hagués de fer gastos, altres, com el senyor Oliveró, diu que fàcien votar als demás que no han volgut votar, o com el senyor Blancafort que, atès és lo servei del Rei, que vòtien los que han de votar primer.*

Al final, *proposen los senyors jurats que, per evitar crits en lo present consell, és bo que se vòtia secretament; diu Antic Planell que's vòtia secretament; "omnes, nemine discrepante", ha prevalgut lo vot de Antic Planell de que se m'iria si és bé que sia lo votar secret.*

A 13 de novembre de 1691 *proposen los senyors jurats que, per quant en lo present consell se ha llegit un orde del senyor tesorer ab lo qual demana que la present universitat aporte dos-cents quintars de palla per la cavalleria; i també se ha llegit una carta del doctor Joan Ximenes i Quintana, ab la qual demana les terces caigudes del donatiu; i com també se hagen de tractar a Barcelona altres negocis per la present universitat, per ço són de vot i parer que sia enviat a Barcelona Sebastià Poy, a gastos de la present universitat, i així s'acordà².*

Diu l'acta del consell de 9 de març de 1692 *que han rebuda una carta del senyor Joan Ximenes i Quintana contenint en la qual que, si dins curts dies no donen satisfacció de les terces està devent la present universitat,... i prevalgué el vot que's m'iria s'hi ha diners i veure de una terça. En el consell del 7 de setembre de 1692 s'aprovà que atès se ha llegit una carta de l'illustre y fidelíssim consistori dels senyors*

2. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 53 i 55.

Deputats del present Principat de Catalunya, ab la qual se demana se'ls paguen les terces degudes del donatiu voluntari; i com se hage de proceir la causa de Vilanova; és per ço de vot i parer sia proceïda dita causa, i, del que's cobrarà, sia pagat, encontinent de haber cobrat, lo que's dega de donatiu.

En el consell ordinari del dia 23 de novembre de 1692 atès han rebuda una carta del senyor Esteve Serra i Vileta i Narcís Bofill, escrita als 21 dels corrents, en orde a que's pague lo donatiu voluntari promès als senyors Deputats de nostre Principat, que lo dia d'avui, segons la nota al peu de aquella escrita, importen 380 lliures, sia deliberat, per lo present consell lo que's deu fer en orde de la satisfacció de aquelles; i va prevaldre el parer de Francesc Torra de Plaça, diu: se compre palla primerament, per a donar a la cavalleria del Rei Nostre Senyor, i, si sobren diners del comú, servesquen per lo promès ab lo dit donatiu ³.

Diu l'acta del consell de 6 de setembre de 1693: *proposa lo senyor jurat segon a vista que en lo present consell se ha llegida una carta del braç real del present Principat de Catalunya ab lo qual se diu paga la present universitat 560 lliures, diu se deuen de donatiu voluntari; i vist que la present universitat ha gastat en diferents vegades, dant per palla i soldats gran quantitat; per ço, diu, seria bé miràs en lo braç lo que està devent la present universitat; com en tantes altres ocasions prosperà el parer de Francesc Salamó que se responga a'n el braç real ab carta.*

Llegim en l'acta del consell celebrat a 1 de maig de 1694 que per quant lo present dia se ha presentada una carta dels senyors Deputats del present Principat de Catalunya, en forma de real cancelleria despedida, ab la qual se diu que, en atenció dels immensos gastos que se ofereixen per lo sustento de la cavalleria, se servesca lo present terme depositar ab tota puntualitat lo que deu o molta part de aquell; per ço, atenent que dit terme de present se troba sens diners per poder acudir a la satisfacció de dit donatiu; per ço és de vot i de parer que sia elegida una persona de dit terme per que se conferesca en Barcelona en representar lo estat en que de present se troba lo terme; i tots aprovaren la proposta ⁴.

3. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 60, 62 girat i 63.

4. Id. id. 68 girat i 71 girat.

Llegim que en el consell de 3 d'octubre de 1694 *proposa lo senyor jurat en cap que per quant lo present any la present universitat ha gastat molta quantitat de diners per assistir al servei de Sa Majestat; i vui se tròpia ab molts deutes; i no hi ha diners per a satisfer aquells, per ço és de vot i parer que's faci una talla sobre tots los naturals i habitants, a efecte de poder pagar la quantitat que se trobarà estar devent dit terme; i així fou votat per tots els consellers. Conseqüentment, en el consell del 6 de novembre se llegí la talla novament feta per los oïdors de comptes* ⁵.

5. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 80 i 81.

Segueix la guerra amb Lluís XIV de França

371. Prestacions personals per a la guerra, fins a 1693. — 372. L'exèrcit dels francesos arriba al Vallès en 1694. — 373. De la guerra en la primera meitat de l'any 1695. — 374. Segueix una anyada de violències. — 375. Complicacions a la reraguarda. — 376. L'acabament de la guerra en 1697.

371. Prestacions personals per a la guerra, fins a 1693

MAJOR molèstia que no la cooperació econòmica a la guerra hagué de causar la participació personal dels garriguencs a ella, bé anant de bagatge, bé amb allotjaments, bé immediatament com a soldats o com a sometent. Vegeu-ho, si no, en les notícies que apleguem a continuació, començant per un retall de l'acta de la reunió del consell de 13 de gener de 1690, que diu així:

Item proposen dits jurats que, per quant hi ha repugnància en orde dels bagatges quant se ofereix haver-los menester; ço és si aquells han de deixar liberament o si ha de ésser ab paga; demanen que lo consell ho reduezca a vots; los quals tots sens discrepar són de vot i parer que sempre que forçosament se hage de anar a bagatge, tant per coses del terme, com altrament, que no's podrà excusar lo fer-se, que s'hi hage de anar francament, sens interés algú, però ab condició que vage per torn; i igualment entre tots los parroquians, tant naturals com habitants en lo dit terme, i tant per los que seran del consell ordinari, com també per los qui no són del dit consell; i més que, sempre — com és cosa justa — que alguna cavalcadura prenga mal o se perde

fent semblant servei, que tinga obligació lo terme de pagar-la o esmenar lo dany respectiu a son amo ¹.

Del dia 20 de juny del mateix 1690 són dues lletres rebudes a La Garriga: la una és una carta enviada de part dels consellers de Barcelona noticiant als jurats de est poble lo recurs se ha fet al Rei de los estragos va obrant lo enemic en lo present Principat de Catalunya, esperant de estos lo que convinga per anar contra lo enemic ²; l'altra vinguda del diputat del real consell de Barcelona, i de orde de Sa Excellència, per tal que, per defensa de l'enemic francès, i en lloc de sometent general, s'equipessin uns soldats ³.

Així diu l'acta del consell ordinari de 22 de juny de 1690: *proposen los senyors jurats que, atès han rebuda una carta del senyor Don Narcís de Anglasell ab la qual, per servei del Rei, diu vage lo senyor Balle o un jurat, ab quinze hòmens ben armats, en la vila de Granollers; que diga lo consell si ho feran i lo modo se ha de tenir per posar-ho en execució...; Blancafort diu que'ls elegesca lo senyor Balle, i los senyors que'ls concerten lo que se'ls deurà donar; va obtenir 9 vots; Torra de la Riba diu que a cada u dels qui aniran sia donat cada dia, a més del pa i vi que'ls hagen de fer portar los senyors jurats, tot pagat del comú, 8 sous; va obtenir 12 vots* ⁴.

En el consell del dia 4 de febrer de 1691 *proposen los senyors jurats que, atès la carta s'els ha presentada per part dels senyors oïdors de comptes del present Principat de Catalunya, és bé se face lo servei possible per evitar los allotjaments amanacen dits senyors; que se anomènia una persona per a anar a trobar a dits senyors per què dónien un poc de temps per poder fer diners.*

Amb referència a la sessió del consell del 23 de novembre de 1692 trobem: *Item proposen dits senyors jurats que, en consideració de que se hauran de fer allotjaments dels soldats del Rei Nostre Senyor en lo present terme de La Garriga, segons se té notícia; de qual modo vol*

1. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 41.

2. A. M. de L. G. *Llibre registre*, any 1690, manuscrit 5. Per aquest temps foren trameses diverses representacions a Madrid per a plànyer-se al rei de la forma com eren governats i de la ineficàcia i la laxitud amb què era atesa la defensa del Principat; vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàg. 861.

3. A. M. de L. G. *Llibre registre*, any 1690, manuscrit 6.

4. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 46.

lo consell que sien aquells allotjats, per fer lo degut servei; i varen aprovar el vot d'Esteve Guilla, dient: los desembarassen tres cases, com està dit, per los cabos, i los altres soldats rasos vagen allotjats per les cases com han acostumat.

En el consell ordinari del dia 19 de juny de 1693 *proposa lo senyor jurat en cap que, per quant han tingut carta del senyor Don Pedro Planella, insinuant-los que, per orde de Sa Excellència i Diputació, convé, per la necessitat urgent, lo fer soldats; i lo present terme sempre, en semblants funcions acostuma fer-ne cinc; per ço és de parer se facen los cinc soldats ab la major comoditat sia possible; i així fou acordat* ⁵.

En el consell ordinari del dia 30 d'octubre de 1693, a la proposta de *que los bagatges hagen de tornar a la armada per lo tragar per lo Rei, diu lo senyor Rocabayera que se'ls donia com se'ls daba antes; i així fou aprovat* ⁶. Efectivament, en 1693 es pagaren dues pòlisses per bagatges, una de 15 lliures ⁷ i l'altra de vuit. En el consell del 17 de gener de l'any següent, *proposen que havien llogats bagatges, si ho pagarà lo terme o los qui havien avisats; per aquella vegada s'acordà que se pàguia del terme* ⁸.

372. L'exèrcit dels francesos arriba al Vallès en 1694

EN l'any 1694 la guerra amb França arribà a uns extrems ben poc concebibles; mentre el país es dessagnava en la lluita contra l'invasor, d'altra part es seguia una política equívoca que sovint afavoria l'èxit de l'enemic; mentre l'exèrcit francès anava ocupant places: Palamós, Girona, Hostalric, el virrei Gastañaga arribà a prohibir als paisans d'atacar els francesos en petites partides ¹. Aques-

5. A. M. de L. G. *Llibre medià*, foli 60, 63 girat, 66 girat. Recordem ací que l'any 1693 Roses i Palamós varen caure en mans dels francesos.

6. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 68.

7. Id. *Llibre llarg*, full 30.

8. Id. *Llibre medià*, full 70.

1. Vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàgs. 362 i segs. Diu J. VICENS VIVES, *Aproximación a la Historia de España*, Barcelona 1952, pàgs. 130 i segs.: *En la contradanza de paces y guerras que caracteriza el reinado de Carlos II (1665-1700), culminó la incapacidad de la burocracia austracista para dar a la monarquía una relativa eficiencia militar o bien una precaria pero aprovechable paz. Ya en aquel entonces se advirtió que el aparato estatal estaba muy*

tes fluctuacions es trasllueixen en les notes locals que esmentarem a continuació.

Escruixeix de llegir en l'acta del 10 de març de 1694 *que per quant lo senyor Don Jerònim de Magarola està demanant per lo servei del Rei Nostre Senyor a la present universitat mil i cinc-cents pins, junt lo portar-los fins al Roc de Mollet; per ço és de vot i parer se vage a tornar resposta a dit senyor que, en quant a-n-els pins, la present universitat està prompte per fer tot lo que sia de raó; però, en quant a-n-el port, que la present universitat no pot, per quant no hi ha en lo terme cavalcadures per fer tal fatiga; i tothom estigué d'acord. Una gran tala, doncs, degué perpetrar-se a La Garriga.*

També per unanimitat, en el consell de 31 de maig de 1694, s'aprovà que, *per quant ab carta del noble senyor Don Jerònim de Magarola, se dóna avís que importa al servei de Sa Majestat la conducció de les 700 estaques, que ja dies atràs se hauran demanades; per ço és de vot i parer que's facen dites estaques; i que, en quant al port de aquelles, se face conforme fan les demés universitats, és a saber, que aquelles se pòsien a port de carreta; i que de açò s'en done avís a dit senyor, perquè quede satisfet de dita universitat.*

És molt interessant l'acta del consell ordinari de 20 de juliol de 1694; en ella, després de consignar, com de consuetud, els noms dels assistents a la sessió, es diu textualment: *Los sobredits han convingut a vista de les demés viles veïnes han donada la obediència al general de França; per ço són de vot comú i general de anar a donar dita obediència; i per ço demanen los senyors jurats s'en llévia acta conforme que esta i semblants coses se acostuma llevar-ne; lo qual juren i firmen, si i conforme és costum i ús en dit consell de La Garriga. Testimonis foren Francesc Salamó i Isidro Terrés, tots pagesos de La Garriga.*

Malgrat això, sembla que es refereix als exèrcits del rei d'Espanya l'acta del dia 28 d'agost de 1694, on consta que, *per quant lo present terme està sense diners, i se han de pagar los soldats que dit terme té en lo real exèrcit; per ço és de vot i parer que es facen talles per dit terme, o bé se manllévien diners per lo socorro de dits soldats; Antoni*

por debajo de las posibilidades del país, aunque cien años de frivolidad gubernamental hubiesen extendido la corrupción y el egoísmo en las distintas clases sociales. En esta nueva estela de sufrimientos, a Cataluña le correspondió la peor parte, ya que fué el principal teatro de operaciones en las guerras libradas con Francia.

Antoja diu que és de la proposició, però que primerament se cobre lo que's deu al terme, i tothom concordà amb aquest parer.

La mateixa acta del 28 d'agost de 1694 diu: proposen los senyors jurats que per quant lo carnicer, qui té la carniceria de dit terme, pretén no estar obligat en haver de vendre carn als trànsits dels soldats del real exèrcit, per no haver-la-hi obligat lo amo de la carniceria; i, atenent que és molt contingent lo passar per lo present terme molts soldats; és per ço de vot i parer que dit carnicer sia compellit en haver de vendre carn a dits soldats, pagant-la aquells a son preu; i que, en cas de resistència, sia dit carnicer executat per una pena competent.

Més avall, la mateixa acta diu: Més proposa dit senyor jurat que per quant en los trànsits de cavalleria se han menester palles per los cavalls de Sa Majestat; per ço és de vot i de parer que los naturals i habitants en dit terme hagen de aportar en lo present lloc una quantitat de palla segons la possibilitat de cada qual; i que los senyors oïdors de comptes tinguen facultat de taxcar a cada natural i habitant lo que haurà de aportar, per evitar estragos fan dits soldats per la falta de dita palla; llevat de Miquel Esparagueró que diu no vol votar, tots els altres consellers votaren a favor de la dita proposta.

En el consell dels 2 de setembre de 1694 proposen los senyors jurats que a vista del sometent que ha de marxar demà dematí, que vegem la forma que se ha de fer per sustentar lo sometent. Esteve Guilla diu que allà a on sàpien blat i vi que'n prenguen... tots són estats de vots que's prenguen tot lo que siga de menester i que's pàguia del comú ².

373. De la guerra en la primera meitat de l'any 1695

EN el consell que fou celebrat el dia 2 de gener de 1695 proposen los senyors jurats que, per quant Joan Pau Illa, Joan Traver i Fàuria i Pau Rosselló, jurats extrets lo dia de ahir, han demanats en lo present consell que si, en ningun temps, per alguna invasió de l'enemic i altrament anant per negocis de la universitat, fossen presos dels enemics, o bé compostats en haver de donar alguna quantitat; que en aquest cas la universitat hage de estar de evicció i refer-los i esme-

². A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 71, 77, 79 i 80.

narlos tot allò que pròvien gastar per raó de la captura o compòsit; per ço és de vot i parer que, succeint lo sobredit per culpa de la universitat, se'ls estiga de evicció i així mateix s'els reface i esmene de béns de la universitat tots els danys i gastos los podrien ocasionar; tothom concordà amb aquest parer.

Molt succintament consta en l'acta del 25 de gener de 1695 *proposen que lo senyor Rei ha demanat lo port de 700 estaques; que se sirve, fou el vot unànime. D'altra part trobem en l'acta del dia 12 de febrer de 1695: proposen dits senyors jurats que per quant és molt contingent que la present universitat haurà de fer soldats per lo servei de Sa Majestat i se han de pagar diferents pòlisses; i la present universitat estiga sens ningun diner; per ço són de vot i parer se face una talla de la quantitat de 200 lliures, poc més o menos, conforme la última que s'és feta; diu lo senyor Nualart que és de la proposició, ab tal que no sia encargada la talla al clauari fins hage cobrat lo que's deu al terme; i així s'aprovà unànimement* ¹.

Cabalment són d'aquest temps un seguit de pòlisses a Bernat Pla, per los terrellons, 12 lliures, 10 sous; avui a 16 de febrer pòlissa a Francesc Noguera de 3 lliures, 3 sous, donà a Bernat Pla, a Barcelona, per los terrellons; més pòlissa a Bernat Pla de 10 lliures, a compliment dels seus jornals i dels terrellons se ha treballat a Barcelona, fins a 13 de febrer; més pòlissa a Bernat Pla de 8 lliures per la primera setmana de quaresma tornà a començar a treballar a Barcelona dit Bernat Pla i los terrellons; i segueixen encara altres cinc pòlisses anàlogues, per a pagar tot fins a 26 de març. Més tard es troben cinc pòlisses seguides per los sometents; altra pòlissa de una lliura per lo sometent; més ha pagat a Joan Fàuria, jurat, 3 lliures, per comprar blat per lo sometent; i encara una altra pòlissa per terrellons i sometents, 3 lliures, 6 sous ².

A 12 d'abril de 1695 es proposà que per quant l'anar a sometent ocasiona gran gasto a la present universitat ... que, venint lo cas, sien elegides tantes persones i aquelles assistides ab un competent socorro; i, a una petició del batlle, s'acordà, segons proposta del senyor Nualart, que al batlle se li done lo que donen als demés homes que van a sometent i no als. A 3 de maig veient que alguns recusen pagar la talla ha

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 82, 83 girat i 84.

2. A. M. de L. G. Llibre llarg, fulls 32 girat, 33 i 34.

feta la present universitat per assistir ab més puntualitat als gastos ocasiona la guerra, també s'aprovà el parer del senyor Nualart que, en quant a Miquel Espargaró, que sia executat per la quantitat deu; i, en quant al tocant a Francesc Caselles, es de vot i parer que en lo interin se suspenga, sens perjudici de poder-ho recobrar sempre qua se oferesca ocasió.

El mateix dia proposa dit senyor jurat que per quant la talla que's féu ja se va acabant i cada dia se ofereixen gastos per lo servei del Rei Nostre Senyor, així per anar a sometent com també per terrellons, trànsits i altres coses del servei de Sa Majestat, és de parer que se face altra talla; però triomfà el parer del senyor Oliveró que primerament paguen los que deuen a la altra. A 29 de juny, vista aquella suspensió de procediment contra Francesc Rosselló i Caselles, s'acordà que los jurats se infórmian del modo que's deu fer i que executen segons lo que aconsellaran, malgrat que diu lo senyor Miquel Espargaró que ningú pague.

A 17 de juliol del mateix 1695, havent consultat als advocats si Francesc Caselles deu pagar o no les talles comunes que ha imposades i imposaran, es seguí el seu consell de demanar-li si de sa mera liberalitat donarà alguna cosa, però que, per altra part, se li face demanda de les cent cinquanta lliures³.

374. Segueix una anyada de violències

EL consell del 12 d'agost, per quant lo dia de ahir reberen un ordre del senyor Tesorer, ab lo qual s'els diu que per lo dia 12 del corrent envien a la església de Fogars deu homes ab pales i magallons, que així diu importa al servei del Rei, triomfà la proposta de Gregori Torres que se n'hi envien sis i que comboiar-los sia elegit Pau Surell. I, en el mateix consell, per quant se ha de tornar la palla a diferents persones del present terme, el senyor Oliveró proposà que es fes una talla per los que no n'hi han gastada.

Al cap d'un mes, a 17 de setembre, es féu constar que lo dia de ahir reberen un orde del senyor Tesorer, ab lo qual s'els demana que

3. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 86 girat, 87, 89 girat i 90.

per tot diumenge primer vinent envü lo present terme dotze homes i un cabo, ab pales i magallons, per quinze dies només, per la fortificació de Hostalric, i, a proposta del senyor Oliveró, va acordar-se que se n'hi envien sis terrellons i una persona que'ls comande, la que dits senyors jurats elegiran; i que s'els sia donat de diners de la universitat, lo que dits senyors jurats poran concertar.

A 13 de novembre del mateix 1695, per quant Jaume Oliveres té allotjat en sa casa lo sargento major de la guarnició se troba en la present parròquia i terme, lo qual li ocasiona grandíssim gasto, i se haja queixat dient que la sua casa no és del tall major, i que per esta raó ni li toca lo allotjament de dit sargento; ... diu lo senyor Ventura Casals que és de sentir que lo que toca a la provisió de roba, llenya i palla, que se face la tatxa en les masies, i, en lo tocant al gasto de sal, oli i vinagre, que se face dels diners del comú; i així s'acordà per unanimitat.

A continuació, per quant dit senyor sargento major no vol que ningun soldat sia allotjat per les masies del present terme i per esta raó los habitants del carrer se troben molt carregades; per ço ho proposen a vostres mercès perquè sien servits deliberar se envie una o dos persones en Barcelona, o allí a on convengue, per veure si se podia consèguir lo poder allotjar en dites masies; a proposta del senyor Oliveró, per deu vots es va elegir al dit efecte el senyor Nualart.

A 1 de desembre per quant hi ha diferents habitants que no volen pagar la talla se féu de la palla, a efecte de tornar-la a les persones que la deixaren; per ço va acordar-se que se les face tornar per medi de justícia a nou sous lo quintar.

Finalment, amb data del 31 de desembre, l'acte del consell ordinarí diu: Proposa lo senyor jurat Fàuria que per quant estos dies passats anà a Barcelona, per fer averiguació de la manera anava la causa criminal se sucità, per la mort de un soldat del regiment de Bomera (?), contra alguns particulars de la present parròquia; i, encara que, segons los informes ha tingut, no's troba culpàt en dit homicidi, però, açò no obstant, ha tingut avís de que era més convenient que esta matèria se compongués i se miràs si dita mort podia compensar-se ab alguna pena pecuniària, per què los que són culpats en dit homicidi no poguessen tenir-ne algun contratemps... ; malgrat aques-

tes raons, digué *lo senyor Casals que és de sentir que no's pague cosa, i tots coincidiren en aquest parer* ¹.

De la sessió del 8 de gener de 1696 consta que *proposa, sobre lo que hi ha hagut sobre lo sargento major, què s'hi ferà; diu se espèria i vegem quin remei s'hi ferà posar, i que vegem qui ellegeixen per mairar-ho; i així fou aprovat. A 29 del mateix mes consta que per quant volen ajustar lo sargento major i haver-hi dos persones per a ajustar-ho, són de vot i parer de que se ajústian. Diu l'acta de la sessió del 2 de febrer que per tenir una carta del senyor Don Jeroni de Magarola i dir aquella ... un jurat per quietut del poble convenia, s'acordà per majoria, a proposta de Joan Fàuria, que n'hi vagen dos, ço és un jurat i lo altre Francesc Salamó; a les mans dels quals es deixà fins a quant prometran les persones han ellegides per anar ajustar-ho.*

Malgrat la multitud de parers, a la mateixa sessió, per un vot de majoria va acordar-se, sobre *quant volen tatxar per cada lleuga de anar a bagatge i en haver-ne de llogar, que pague lo que hi haurà de anar 14 sous per lleuga. A la sessió del 20 d'abril el jurat diu que no tenen palla i aixís vegem si'n volen comprar o si volen dar ferratge; diu Traver i Fàuria se dónia palla, i s'aprovà aquest parer; en la mateixa sessió per quant Oliveres té lo sargento major en casa diu vol ser satisfet, i es deixà la cosa a mans dels jurats; altre tant s'acordà per quant Josep ha los de la guarda en casa* ². Hi ha esment d'un allotjament d'un alferes ab trenta soldats muntats, fet als 8 maig ³.

375. Complicacions a la reraguarda

DES del dia 20 d'abril de 1696 no es troba cap més acta de sessió del consell ordinari fins al dia primer de juliol del mateix any, en la qual *per quant tenen ordre que bàtien i pòrtien la palla a Sant Celoni, va decidir-se, d'acord amb lo senyor Fàuria, que vegem lo que fan los altres llocs i que entretant n'hi pòrtien alguna poca i se fàcia tatxa. A la sessió següent, el 19 d'agost, per veure que són molestats dels bagatges que són anats per lo servei del Rei, va acordar-se*

1. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 91, 92, 93 i 94.

2. Id id. 95, 96 i 97.

3. Id. *Llibre registre*, any 1696, manuscrit 2.

per majoria de vots, que se'ls donia 8 sous, a més del que dona el Rei a cada animal.

En la sessió immediata, 19 de novembre, *proposen los senyors jurats que tots los caps de casa que no tenen soldats si'ls tatxaran; diu Fàuria que si poden anar per torn que vàgien i si no los oïdors de comptes que els tàtxien, i així s'aprovà per unanimitat; en la mateixa sessió, considerant que la universitat fa un cens a Fèlix Montserrat i que'ls han tret dos lletres, i així vegem si se té de pagar; que's pàgia "omnes". Item proposa que per quant la universitat deu a molts i no tenir diners, per ço diu que se ferà una talla, i així fou acordat*¹.

La sessió que segueix fou celebrada a primer de gener de l'any 1697, i per quant han rebuda carta, de data del 14 del mes de desembre proppassat, del doctor Josep Moret², participant-nos ab aquella que dita universitat done plena satisfacció a Jaume Oliveres sobre de haver tingut dit Oliveres en sa casa lo sargento major, va decidir-se que solament se li donia alguna cosa competent, cosa posada en raó.

Però com que el mateix dia u fou extret En Jaume Oliveres com a jurat en cap, resultà que los honorables jurats novament extrets no volen jurar per causa que la present universitat estava devent alguna cosa a Oliveres, jurat en orde primer, propossant-nos lo senyor doctor Moret que havien de jurar, però que nosaltres primer, antes d'ell prestar lo jurament, havia d'ésser satisfet, i que ho posassen a dos persones per quiscuna de les parts elegidores, per això, a 7 de gener de 1697, ha resolt lo honorable consell que ajústien dit fet dit Fàuria i Salamó³.

Segueix després l'acta del 30 de gener, en la qual consta que per quant se ha rebut un orde del senyor tesorer del present Principat de Catalunya, la data del qual és en Barcelona, als 12 del present i corrent mes, a fi i efecte de que esta universitat o vila, apòrtia en la ciutat de Barcelona, i en lo Portal Nou⁴, tres-centes cinquanta estaques, ço és

1. A. M. de L. G. Llibre medià, full 98.

2. Es troba relacionada en el Llibre registre del mateix Arxiu municipal, any 1696, manuscrit 8.

3. A. M. de L. G. Llibre medià, full 99 girat, 100, 101.

4. El Portal Nou de l'antiga muralla de la ciutat de Barcelona estava en el sector oriental; precisament l'any 1697 es feien obres en la dita muralla; al Museu d'Art de Catalunya es conserva una làpida descrivint-les; el Portal Nou va ésser enderrocat l'any 1854; vegeu AINAUD-GUDIOL-VERRIÉ, *La Ciudad de Barcelona*, Madrid 1947, pàgs. 40 i 41.

de 16 palms de llargària per tres quarts de corona, per tot lo dia 20...; ha resolt dit honorable consell que se pàguia tot del comú.

En el mateix consell es parlà d'una persona per anar a Barcelona per mirar com se haurà de fer pel canvi de jurats, degut a l'afar d'En Oliveres; i sobre la mateixa qüestió s'insistí en el consell del 3 de febrer, car els que havien estat elegits no se sien poguts ajustar amb el dit senyor, i, a la proposta d'anar algú a negociar a Barcelona, diu lo senyor Gregori Torres que vage Joan Fàuria que se trobava aleshores jurat i sab bé lo que és; i així fou aprovat. La gestió degué reeixir car a la sessió següent, del 17 de febrer, ja apareix com a jurat en cap Jaume Oliveres.

En aquesta sessió del 17 de febrer, proposa lo honorable jurat en cap que, per quant en dies passats anà de Barcelona per a mirar i suplicar al qui se cuida de les estaques... que esta universitat estava molt pobre... que mirassen que tenien molts treballs, me respongueren que no en volien llevar ninguna i que féssem que esta universitat fos puntual en aportar aquelles, que altrament executarien; i va acordar-se per unanimitat que se vege de cobrar lo que's deu del trentè del gra i de aquells se pàguien les estaques.

Després, la mateixa acta diu que, per quant lo senyor capità que està allotjat en la present vila dona molts treballs i gasta molt en perjudici de la present universitat, per ço seria millor lo ajustar ab ell de la millor manera se puga; diu lo senyor Nualart que ho tràctien los jurats i així va acordar-se; i, encara, consta en la mateixa acta del dia 17 de febrer de 1697 que, per quant en la present universitat se deu molta quantitat de diners a diferents per raó de pòlisses a ells fetes i molts altres deutes plans, i com en la dita universitat no hi hage diner per pagar aquella, per ço va decidir-se per unanimitat se face una talla de 230 lliures com se acostuma.

Les qüestions anaven arrossegant-se temps ha; així en l'acta del 10 de maig de 1697 consta pomposament com segueix: *Honorables senyors. La causa per la qual he fet ajuntar a vostres mercès és que ja saben com he concertades les cent cinquanta estaques se resolgué en dies passats anar a concertar, i com fàltien les restants 200, va decidir-se que se vege les demés parts si les acaben de concertar i si les acaben de concertar, que los senyors honorables jurats també tinguen facultat per*

concertar-les; en canvi no sembla que s'arribés a un acord quant a l'afer d'En Oliveres, car les opinions oscil·laren entre que se li donessin 14 sous per quiscun dia que estigué dit senyor sargento major en sa casa per lo gasto li ocasionà, o que s'enviés persona a Barcelona per concertar amb el doctor Moret ⁵.

376. L'acabament de la guerra en 1697

CONCORDANT parcialment amb el que hem dit en el número anterior, les pòlisses de la tresoreria municipal denoten un extraordinari moviment militar durant l'any 1697: Pòlissa a Bonaventura Casals per lo capità, 12 lliures; jurats, per estaques, rebuda de 50 lliures; als jurats, per pagar los terrellons, 11 lliures; Jaume Bosc, per un trànsit, palla i carbó, 13 lliures, 8 sous, 6 diners; als terrellons, que vingueren de Barcelona, 3 lliures, 17 sous; per lo senyor capità per la mesada de deu de maig, 15 lliures; a Jaume Poy de Plaça, per lo gasto de soldats, 14 sous; Bernat Pla, per los bagatges de la grua, 9 lliures, 10 sous; Bernat Fàuria, per a curar del sometent, 2 lliures, 2 sous; Magí Fiol, per diferents allotjaments, 4 lliures, 10 sous; Jaume Oliveres, per lo sargento major, 110 lliures; i molts altres, particularment referents a terrellons i a bagatges ¹.

Del mateix any 1697 és un recibo de 50 lliures, a bon compte, per 150 estaques aportades a Barcelona; i molt més simptomàtic, una carteta de Miquel González de Otasal perquè los jurats alçassen sometent general i anassen a encorporar-se allí a on dit senyor seria, per importar aixís al servei del Rei en defensa de Barcelona ².

És que la guerra, que havia estat estacionada a la línia de la Tordera (de manera que els francesos ocupaven solament la part nòrdica de Catalunya), davant la passivitat del virrei Velasco, va saltar impetuosament cap a Barcelona; a la qual ciutat els francesos varen posar setge, per terra i per mar, el 5 de juny de 1697. El setge va durar dos mesos, car el cap de les forces interiors, el comte de Corzana, va lliurar la ciutat, contra els ànims dels barcelonins; val a dir, però, que ho féu

5. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 100 y 101.

1. A. M. de L. G. *Llibre llarg*, fulls 86 i 87.

2. Id. *Llibre registre*, any 1697, manuscrits 1 i 2.

mitjançant una honrosa capitulació, del dia 10 d'agost. Des d'aleshores el Principat fou considerat part de la corona de Lluís XIV de França, i, en nom d'ell, el duc de Vendôme va jurar, dins la catedral de Barcelona, les constitucions i privilegis del país ³.

No és d'estranyar, per tant, les poques notes del consell municipal d'aquests temps, ni que s'hi notin algunes anomalies. Així, sense altre preàmbul, trobem les següents relacions: *Vui dia 25 de maig de 1697 proposen los senyors jurats per quan tenen un orde del general de la cavalleria de fer anar a la Grau deu carretes o los bagatges corresponents a elles, vostres mercès vègien quants n'hi han de anar i lo que s'els ha de donar en cas no els pàguien; a continuació s'esmenten un a un els parers dels setze assistents a la reunió; predominà el parer de deixar-ho en mà dels senyors jurats.*

Salten després les anotacions al 10 de setembre del mateix any; aleshores es reconegué un deute i, encara, *vist com anant a bagatge a la muntanya de Sant Geroni se perdé lo matxo de Esteve Guilla, i com aquell se hage de pagar, per ço unànimement va decidir-se pagar-li per lo preu de aquell, lo que ajustaran dos persones, deixant-ho tot a la mà dels senyors jurats.* A continuació hi ha unes notes inconnexes, que semblen referir-se a una altra sessió, dient que *tenen una orde del senyor veguer de Barcelona de haver de portar quatre-cents quintars de carbó a Barcelona; sembla que la resolució fou que's compre; després va aprovar-se que lo de les pells que's vage a mirar* ⁴.

Cal advertir que, finalment, a 20 de setembre de 1697, en el tractat de Riswick, Lluís XIV restituí totes les places que ocupava a Catalunya i, entre elles, especialment menciona Barcelona; poca cosa d'efectiu va comportar la reconeixença explícita, feta pel rei d'Espanya Carles II, de la lleialtat i zel que li havia palesat la ciutat comtal durant la guerra ⁵.

És ben curiós de reportar ací que, en l'acta de la sessió del consell municipal de La Garriga, de mitjans de 1698, diu que *atenent que lo any passat Bernat Martí tingué lo arrendament del tabaco i oiguardent de dit terme, i atenent, més avant, que dit Martí havia de pendre*

3. Vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàgs. 362 i 363.

4. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 102.

5. Vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, pàgs. 363 i segs.

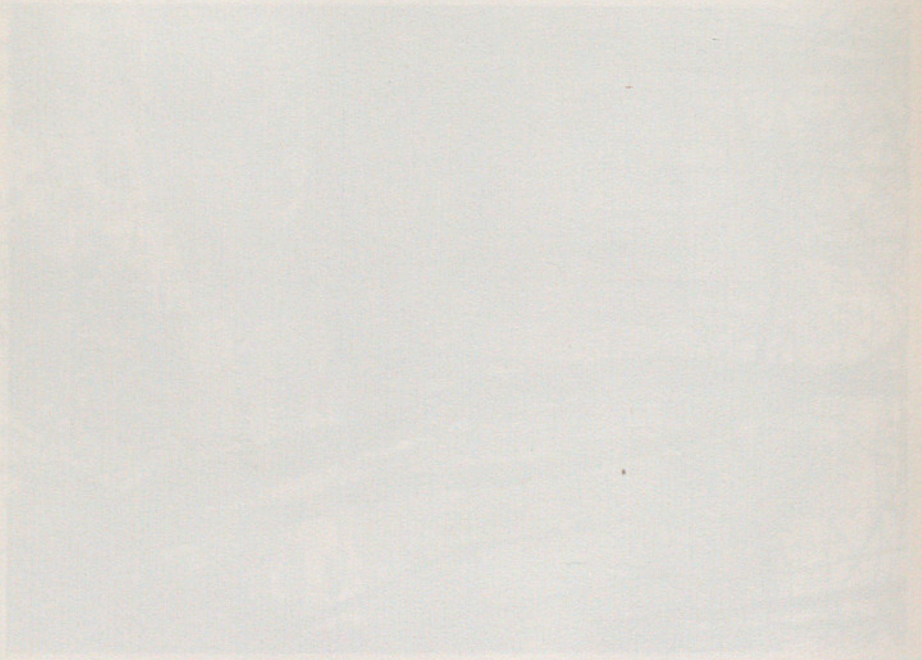

XIII. Des dels marges frescals, arran de la riera, fins als més enlairats vessants, clapes d'arbredes han donat riquesa, salut i renom a La Garriga [257].

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA

moneda de França i havia de pagar ab moneda d'Espanya lo preu de dit arrendament, i com ... se seguesca gran dany; i, malgrat que N'Oli-veres proposà que si per respecte del contratemps hagué de plegar dit arrendament 15 dies o lo que fos ab què se li ocasionàs dany algú que se li sia ressarcit, però en quant a la moneda que en ninguna manera, prevalgué el vot d'Esteve Busquets dient que no se li donia cosa alguna ⁶.

6. A. M. de L. G. Llibre medià, full 108 girat.

PRIMERA LLISTA DE BATLLES DE LA GARRIGA

22	desembre	1397	Marc de Vilanova		
28	febrer	1419	Bernat de Pla		
20	abril	1431	Bernat Mas		
12	febrer	1434	Pere Parera		
15	març	1464	Bartomeu Terrés		
16	març	1470	Bartomeu Nualart		
31	juliol	1508	Pere Caselles		
5	juliol	1515	Joan Noguera		
25	març	1527	Pere Rosselló de Bellsolà . . .	4	desembre 1528
5	març	1537	Jaume Pla		
13	setembre	1540	Joan Poy		
9	març	1542	Jaume Caselles	17	octubre 1544
7	novembre	1545	Antoni Rosselló de Bellsolà . . .	11	febrer 1548
14	abril	1548	Joan Vilanova, àlias Rosselló . . .	12	març 1549
10	octubre	1549	Jaume Illa	21	juliol 1551
28	desembre	1556	Antoni Rosselló		
8	febrer	1558	Joan Poy		
25	febrer	1561	Segimon Blancafort	1	juny 1562
23	setembre	1573	Antoni Torra	8	març 1574
6	maig	1586	Miquel Noguera	15	gener 1587
8	agost	1591	Pere Pau Blancafort		
15	juliol	1595	Pere Camps Romaní	13	novembre 1595
31	juliol	1603	Pere Pau Blancafort	2	desembre 1604
		1623	Joan Mas		
8	gener	1640	Joan Mas		
18	juny	1643	Pere Pau Oliveres	24	febrer 1652
22	agost	1650	Antoni Illa		
		1666	Miquel Esparagaró		
26	juliol	1674	Francesc Torra de la Riba	9	setembre 1676
5	maig	1677	Jaume Oliveres		
21	abril	1680	Bernat Nualart i Miquel	26	juny 1698
1	novembre	1690	Isidre Nualart i Terrés	13	abril 1692
8	juny	1692	Jaume Oliveres	12	febrer 1695
9	març	1695	Francesc Torra de Plaça	28	març 1698
6	abril	1698	Isidre Nualart i Terrés.	12	febrer 1701
29	maig	1701	Francesc Blancafort del Molí.	12	febrer 1704
12	abril	1704	Antic Planell	12	juliol 1705
12	octubre	1705	No hi ha el batlle	27	febrer 1707
3	maig	1707	Francesc Torra de Plaça	12	febrer 1710
29	maig	1710	Isidre Nualart i Terrés.	12	febrer 1713
23	abril	1713	Gregori Torres	22	octubre 1715

CINQUENA PART

El cant del cigne de l'antic municipi garriguenc

- I. - Curtes anyades de pau, de 1697 a 1705.
- II. - De la guerra de Successió des de l'any 1705.
- III. - Militant encara per l'arxiduc Carles III,
fins a 1713.
- IV. - Agonia de l'antic municipi, de 1713 a 1715.

Le 1er mars 1871, le conseil municipal a été réuni pour la première fois depuis la révolution de 1848. Le conseil a été composé de sept membres élus par le peuple. Le premier conseil municipal a été présidé par M. de la Roche.

Le 22 mars 1871, le conseil municipal a été réuni pour la deuxième fois. Le conseil a été composé de sept membres élus par le peuple. Le premier conseil municipal a été présidé par M. de la Roche.

El cas del cine de l'antic municipi

El 10 de febrer de 1911, el consell municipal va adoptar una resolució en la qual es decidia que el cinema de l'antic municipi seria propietat de la ciutat.

I. - Cotes superiors de l'antic municipi de 1871 a 1877.
II. - De la forma de l'antic municipi de 1871 a 1877.

III. - Millors cotes per l'antic municipi de 1871 a 1877.
IV. - Agència de l'antic municipi de 1871 a 1877.

El 10 de febrer de 1911, el consell municipal va adoptar una resolució en la qual es decidia que el cinema de l'antic municipi seria propietat de la ciutat.

El 10 de febrer de 1911, el consell municipal va adoptar una resolució en la qual es decidia que el cinema de l'antic municipi seria propietat de la ciutat.

El 10 de febrer de 1911, el consell municipal va adoptar una resolució en la qual es decidia que el cinema de l'antic municipi seria propietat de la ciutat.

Curtes anyades de pau, de 1697 a 1705

377. Reminiscències de la finida guerra. — 378. Qüestions del rec i concòrdia amb En Blancafort l'any 1699. — 379. Darrer any del regnat de Carles II. — 380. Notes solteres referents a sanitat i al notari. — 381. Comença el regnat de Felip V, l'any 1700. — 382. Vida normal del municipi fins a 1705. — 383. Dificultats de la hisenda.

377. Reminiscències de la finida guerra

A 10 de setembre de 1697 l'acta comença dient: *Honorables senyors: La causa per la qual he fet ajuntar a vostres mercès és que ja saben com alguns particulars, com a principals, que són Francesc Torra de Plaça, Jaume Oliveres, Francesc Blancafort i Esteve Busquets, i les fermances són Francesc Mallol, Sebastià Poy i altres de dita universitat, etc., manllevaren i crearen censal de pensió vuit dobles i preu 160 dobles, en favor del reverend Joan Collell prevere i beneficiat de Caldes, ... en esperança de una regoneixença faedera per los honorables jurats eo consell del present terme en llur favor, a fi de que los treurien indempnes dins curt temps ...; i s'acordà consignar a tal fi l'arrendament del trentè del blat.*

En el consell del 5 de novembre de 1697 va decidir-se *que's pague la quantitat de cent lliures se demana ab una orde enviada per mandato del senyor veguer de Barcelona i que's vege si's poria rellevar alguna cosa o haver-ne alguna cortesia; també prevalen los vots que's face altra talla per pagar los gastos que pateix la dita universitat.*

A 28 de desembre *proposa lo senyor jurat en cap que per quant los senyors jurats de l'any 1696 prometeren a Bonaventura Casals que*

tot ço i quant, per raó del capità tenia allotjat en sa casa, patiria en detriment i altrament gastaria, dita universitat la hi feria bo i en conclusió la hi pagaria; diu lo senyor Antoni Corts que se li pague lo que gastà de sal i vinagre tant solament i lo demés no, per ço que ja li donaven 12 lliures per lo lloguer de casa; ho deixaren a discreció dels jurats. El mateix dia va urgir-se que continués aplegant-se la talla era feta per aquells no tenien soldat.

A 12 del mes de gener de 1698, atenent que de present la universitat se troba oprimida de cert allotjament per respecte de temps prou considerable, i atenent que lo capità del present allotjament pretenga se li hage de donar palla, per ço com en altres costats no sols als capitants, però encara als tinents, s'els dona la palla còngrua per cada animal; es parlà de fer una nova talla per los qui no tenen soldat, i que veiessin si ho podien ajustar tant ab les candeles i de l'oli, ab alguna cosa tènue; però finalment s'imposà el parer de Francesc Salamó que si los senyors jurats han de donar o comprar la palla per a donar-li que se aposéntia a on serà de obligació per evitar dit gasto ¹.

Concordant amb la dita acta trobem anotacions d'unes pòlisses de l'any 1698, a Antoni Fàuria per candeles, 3 lliures, 5 diners; a Maria Morera, per oli al capità, 4 lliures, 4 sous 3 diners; a Magí Fiol, per lo senyor capità, 10 lliures; pòlissa al senyor jurat Torra de la Riba, de tres parells de gallines, un anyell i onze lliures de candeles. Hi ha també una pòlissa a Antoni Puig, per adobar lo camí, 8 sous, i una altra pòlissa a Esteve Guilla, per lo matxo, 34 lliures i 8 sous, del qual matxo férem esment en eí número anterior ².

Encara, de 24 de juny de 1698, consta que per quant lo alféres que de present se troba allotjat en lo present terme és estat moltes vegades demanat que desitjaria ajustar-se ab dit terme perquè no estassen ab contínuo treball de haver-lo de mudar de una part a altra; per vots fou aprovat que vegem com ho fan a les demés parts ³. Del mateix any 1698 és una nota del que concertaren donar a les cases per tenir allotjament i

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 102 girat, 103, 104 girat i 105.

2. Id. Llibre llarg, full 87 girat.

3. Id. Llibre medià, full 107.

per los carnicers alemanys⁴; i una relació de subministrament de palla.

L'acta de l'últim dia d'agost de l'any 1698 diu que, *per quant la present universitat se troba de present exhausta de diner i impossibilitada per a poder pagar los mals i càrrecs i pensions de censals pateix dita universitat i se troba molestada dels acreedors de aquella qui desitgen cobrar sos respectives deutes i ab comminació de instar gastos contra dita universitat;... per ço se ha resolt en lo present consell se face dita talla.*

A 5 d'abril de 1699, el municipi de La Garriga es trobava novament en situació anàloga, i semblantment fou acceptada la proposta de fer una talla sobre los particulars de dita universitat, *per ser est lo medi més breu per donar satisfacció a dits acreedors*⁵. Del mateix 1699 és un estampat per evitar los excessos i mudances hi havia en los allotjaments de la cavalleria de sa pròpia autoritat, fet als 4 de maig⁶. A 15 de novembre, atenent que se ha fet petició a certes persones del terme, com són masovers, de la talla ha feta dita universitat en lo any 1698 per lo clauari de ella, i dites persones hagen respost que ells en ninguna manera estan obligats a pagar dita talla, *supuesto sos amos ne paguen per ells, va decidir-se que sien exempts*⁷.

378. Qüestions del rec i concòrdia amb En Blancafort l'any 1699

SEGURAMENT a 12 de juliol¹ de 1698, *per quant per diferents persones del terme se ha donat queixes que no's pot regar per fretura de aigua per respecte que lo senyor Blanca, dient que no té obligació de donar-ne, prenha dita aigua; atenent, emperò, que dit*

4. A. M. de L. G. *Llibre registre*, any 1698, manuscrit 1. Austria havia lluitat juntament amb Espanya contra França; àdhuc, en la darrera etapa de la guerra, va enviar tropes a Catalunya, les quals, naturalment, parlaven l'alemany; entre ells hi havia el cèlebre príncep de Darmstadt; vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàg. 364.

5. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 108 i 111.

6. Id. *Llibre registre*, any 1699, estampat 1.

7. Id. *Llibre medià*, full 113 girat.

1. Id. id, full 108; l'original posa erròniament juny en lloc de juliol.

terme fins avui ha estat en possessió de regar ab abundància de aigua, prevalgué el parer del senyor Oliveres que ho miren i que lo que sia del terme se consèrvia i que lo que sia de dit senyor Blancafort se li donia. Després, el mateix dia, tornà a ésser convocat el consell i, atenent que lo present dia d'avui, ab deliberació feta per dit honorable consell, s'havia acordat estudiar el cas, ara per unanimitat s'acordava que, en lo interin se estarà a averiguar això, se pose encontinent la sotsaigua.

El dia 2 de novembre de l'any 1698, davant del notari de Granollers Tomàs Deulofeu, En Pere Palau, vengué a la universitat de La Garriga la facultat de fer un rec per passar la sotsaigua en lo prat de casa'n Palau de La Garriga, d'amplada cinc o sis pams; amb els següents pactes: *Que dits honorables jurats hagen de fer un trastallador; item ab pacte que, en cas lo dit rec se espallava, puguen dits honorables jurats mudar-lo en altra part del dit prat, sens contradicció de dit Palau, quedant-se la terra de est a favor de dit Palau; item ab pacte que dits honorables jurats puguen pendrer branques de vern i de salics i gleves de terra per fer les rebogades seran menester en dit rec, entès emperò que les hagen de pendrer a la part menos dany se donia a dit Palau; el preu de la venda fou de 80 lliures ².*

L'any següent, a 13 de juny, es plantejà novament la qüestió entre el municipi i En Blancafort; i el consell, emparant-se en la concòrdia del 19 d'agost de 1681, aprovà per majoria, *que se face cumplir lo que diu la concòrdia i que se li face fer àpoca de 80 lliures que dit Blancafort rebé per dit ajust.* Al cap de poc, a 12 de juliol, vist que les qüestions continuaven, s'acordà *que los senyors Francesc Salamó, Miquel Serratacó i Antoni Antoja, pagesos de dita parròquia, fàcién ajust ab dit senyor Blancafort per raó de les dificultats de donar dita aigua, de la manera més convenient de dit terme, i ab lo senyor Francesc Caselles, ciutadà honrat de Barcelona, en dita parròquia populat, per raó de mantenir net lo rec per conduir dita aigua ³.*

Als 8 d'agost de 1699, essent jurat, Isidro Oliveró pagà de diners del comú a Claris, notari de la batllia general de la ciutat de Barcelona, catorze lliures cinc sous, dic 14 lliures, 5 sous, i són per dinou pensions a raó de quinze sous per any per l'aigua té acensada lo terme de La Garriga, eixint de les tanques del Molí de Blancafort ⁴. A 29 de se-

2. A. M. de L. G. Plec de documents del segle XVII, número 32.

3. Id. Llibre medià, fulls 111 girat i 112 girat.

4. Id. Llibre petit, full 287.

tembre el consell ordinari va acordar concedir als esmentats Salamó, Serratacó i Antoja i a Sebastià Poy i Jaume Oliveres, *facultat i poder per fer dit ajust amb En Blancafort, sens contradicció de la universitat* ⁵.

El dia 8 de desembre de 1699 es firmà finalment la concòrdia entre Francesc Blancafort del Molí i els representants del municipi de La Garriga, per raó de l'aigua, resclosa i rec de Blancafort, amb els següents pactes: *Que tingue la universitat llicència i facultat de posar tanta aigua quanta hage menester, tant en lo hivern com en lo estiu; que la universitat se obliguia mantenir lo rec o resclosa a sos gastos i en cas que lo rec o resclosa se espatllàs, i dita universitat no'ls adobàs, puga dit Blancafort de sa pròpia autoritat — avisant emperò dit Blancafort primerament als honorables jurats de dita universitat — fer-los adobar a gastos i despeses de dita universitat.*

Que dit Blancafort se reserva i vol usar de la dita aigua ab la mateixa llibertat que ara usa per tota sa universal heretat i molí, és saber aquella que haurà menester per regar sens desprejar-la; que en cas dit Blancafort hagués de adobar alguna cosa en son molí que pugu dita universitat fer venir la aigua per aquella part a on menos dany darà; que sempre que passe aigua per la riera tinga la universitat obligació de posar fins una mola d'aigua i que dit Blancafort los ne pugui forçar.

Que en cas la aigua posarà dita universitat i lo rec no estava ben escurat i sobreixís per lo camí real i gent fecen camí per les quintanes o bé se giràs la aigua per esplets o terres sues dant-li dany, tingue obligació la universitat de pagar tots los danys en estos cassos donarà dita aigua a dit Blancafort; que, en cas se hagués menester decret del batlle general per la present concòrdia, tingue obligació la universitat de fer-la decretar; que en cas dit Blancafort hagués avisat a dita universitat del que se ha pactat ab los pactes presents, i la dita universitat a l'instant no cumple allò del que donarà avís, tant de paraula com altrament, que pugue dit Blancafort a gastos i despeses de dita universitat adobar, escurar i fer tot allò que se hauria de fer en son rec i resclosa.

Que sempre i quan lo terme voldrà fer dos ponts sols, lo del xarell que baixa de la vinya de Feliu Casals i altre que baixa de la

5. A. M. de L. G. Llibre medià, full 113.

partió d'En Palau ab Oliveró, dit Blancafort los hage de donar la calç necessària per dits ponts i que lo hagen de avisar sis mesos antes; que ab pacte que la aigua que serà posada en dit rec, tant molent com no molent, hage de deixar venir dit Blancafort ⁶.

379. Darrer any del regnat de Carles II

A 1 de gener de 1700 *proposa lo senyor jurat en cap que per quant apar poc lo salari se dóna al clauari a respecte son treball, per ço ho proposa a vostres mercès que, si'ls apar, se li sia donat alguna cosa més per que se proporcione ab dit treball; prevalgué el parer de donar-li un sou. Però en l'acta següent del 10 de gener, després de referir l'esmentat acord, consta que per algunes persones del consell se diu públicament que dita deliberació no se podia fer, supuesto per fer semblant deliberació se havia de juntar consell ple... i atenant que el nou clavari no volia acceptar dit càrrec fins fos feta exacta averiguació si dita deliberació tindria o poria tenir son degut efecte, per un sol vot de majoria fou confirmada la deliberació del sou.*

El 2 de febrer de l'any 1700, *per quant per lo senyor Pau Surell, clauari lo any passat que fou de la present universitat i terme, se ha representat que no podia cobrar de Bonaventura Casals la resta de l'arrendament de l'hostal, va acordar-se que, a tal fi, àdhuc se valgue dels remeis lícits per cobrar de la fermança obligada en dit arrendament* ¹. Tenim esment d'un allotjament de un capità de cavalls i un soldat muntat, *fet als 15 d'abril* ². Del mateix any 1700 són les següents pòlisses: *al doctor Basil, de 11 lliures, 13 sous, 4 diners; a Joan Baullet, nunci, de 2 lliures; de posar la passera 12 sous; pòlissa per Na Morera, del gasto féu lo tinent en sa casa, per lo ajust del capità, 9 lliures 4 sous* ³.

Consta en l'acta del consell del 2 de maig: *Atenant la universitat se troba molt ahogada ja en pagar als acreedors, pagar la contribució contínua i altres pechos, va decidir-se que se face una talla segons se ha*

6. A. M. de L. G. *Plec de documents del segle XVII*, número 33.

1. Id. *Llibre medià*, fulls 114, 115 i 115 girat.

2. Id. *Llibre registre*, any 1700, manuscrit 1.

3. Id. *Llibre llarg*, fulls 89 girat i 90.

practicat en semblants ocasions; una altra talla encara va acordar-se a 25 de juliol per quant en dies passats lo senyor capità de cavalls, que té lo allotjament de cavalls en lo present terme, los ha escrit que per a 6 del mes entrant fineix lo allotjament i que aixís se li tinga apart lo diner se li estarà devent de son allotjament, que, altrament, no tenint-li a punt, aportarà la companyia en lo present lloc...

En la sessió últimament calendada, els consellers veient que moltes persones hi ha que reguen molt i altres persones que no han regat no los deixen regar, és per ço de vot i parer, el jurat en cap, que lo del regar posar per igualtat i, qui ha regat primer, no puga tornar a regar que no hagen regat tots, i així fou acordat. A 22 d'agost, per quant se ha de adobar la resclosa d'En Blancafort, que per ço les persones ja anomenades, que fan lo ajust ab dit Blancafort, se vegem ab lo senyor Caselles i tracten como se ha de adobar, i, si lo terme sol ho ha de gastar, se face ab tota brevetat, per ser conveniència.

En l'esmentada reunió del consell ordinari del dia 22 d'agost del mateix any 1700, consta que, per quant la present universitat se troba sens diners i com dega diferents quantitats a diferents persones, tant per raó de l'ajust feren ab lo senyor capità, a diferents acreeadors i altres deutes, va decidir-se que dita talla sia feta de la quantitat de 200 lliures⁴.

380. Notes solteres referents a sanitat i al notari

EXCEDINT un xic pels dos extrems als límits temporals que hem assignat al present capítol, sembla, tanmateix, que és aquest el lloc adient per a enfilat unes esporàdiques notícies relatives al notari i a la sanitat de La Garriga.

A. — L'any 1685 es pagà una pòlissa a Antoni Cases, cirurgià, de 10 sous¹. L'acta del consell de 19 de març de 1687, referint-se evidentment als metges, diu *acerca del doctor, de que si està bé que vinga; tots són estats de vot de que vinga; i sembla que fou acordat que als senyors doctors de dit, que s'els donarà per cada visita que fèran al carrer, als*

4. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 116, 117 i 118.

1. Id. Llibre llarg, full 25.

malalts, tres sous, i per les cases dels pagesos, sis sous, per cada visita, i no pugen demanar mes. És de notar que en l'acta del consell del 2 d'agost de 1687 signa, com a testimoni, lo doctor en medicina Bartomeu Verde ².

A 6 d'abril de 1698, *per quant la present universitat i son terme se troba ab falta de metges per assistir a les persones de la present parròquia quant estan malalts, s'acordà cercar un metge per a La Garriga; a 5 d'abril de 1699, per quant lo metge que està conduït en la present universitat acaba prest lo any de sa conduïta, malgrat les opinions favorables a una disminució del sou, prevalgué per pocs vots que vegem los senyors jurats si bé pot llevar alguna cosa del salari, però que se condueisca de qualsevol manera sia.*

En canvi, a 15 de novembre del mateix 1699, *atenent que la mitja anyada del senyor doctor espira lo present mes; atenent, també, i considerant que la present universitat de present se troba amb molts pechos i molestada de diferents acreeadors, per un sol vot triomfà la proposta de Esteve Guilla: que'l desconduesquen.* Per això, a 8 de desembre, tenint en compte la dita votació, en la que tingué un vot de menys el parer que *vegessen si dit senyor doctor ne voldria llevar de sa conduïta alguna cosa...; havent-se dit senyor doctor posat en extrem raonable i ser de conveniència per dit terme lo tenir dit senyor doctor, s'acordà considerar nulla i si com feta no fos la deliberació del dia 15 de novembre* ³.

Diu l'acta de la sessió del 3 de maig de 1707 *que, per quant en lo present terme s'hi troben molts pobres malalts, que no tenen per sustentar-se i lo terme los ha de subvenir i gasta molt; per ço suplica sia de beneplàcit de vostres mercès veure si en la casa del terme se porien fer dos o tres llits per que los tals pobres vinguessen a recullir-se, i per dit efecte vegem de elegir un o dos aministradors per a que se cuidien de dit hospital. Isidro Terrés i Nualart és de vot i parer que's face; i anomena en aministradors lo senyor domer i Francesc Gorcs.*

Al cap d'un mes, a 5 de juny, proposà el jurat *que atès Nostre Senyor nos vol castigar enviant-nos tantes malalties duradores tant*

2. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 21 girat i 27; sobre la família Verde vegeu el número 319.

3. Id. *Llibre medià*, fulls 106 girat, 111 girat, 113 girat i 114.

temps, per ço los suplica vegem si se podrien ajuntar alguns metges per veure si se treuria alguna cosa per evitar-les, pagant a dits senyors metges dels emoluments de dita universitat; i que elegesquen dos persones per la relació als metges; a tal fi foren elegits Jaume Oliveres i Sebastià Poy.

L'acta del 23 del mateix juny diu que atesa la relació se ha feta per los senyors doctors acerca de la salut pública en dit terme, vegem si volen fer lo que dits senyors doctors han ordenat ab dita relació; tots aprovaren que's face, però que avisiem primer als dits Mallol i Torra de Plaça, i, si no ho volen fer, ho face fer la present universitat ⁴.

B. — Des de l'any 1688 exercia el càrrec de notari de La Garriga, Ignasi Carles Maspons ⁵; pero l'acta del 12 de febrer de 1701 diu: *proposa lo senyor jurat en cap que per quant hi ha un cert notari qui li ha fet demanar a ell dit jurat que si la universitat lo volia conduir en fer lo negoci de la universitat se conduiria i habitaria en la present parròquia*; i, a parer de Jaume Oliveres, va decidir-se per majoria que, *si es home de satisfacció, que sí* ⁶; de totes maneres l'any 1702 trobem una pòlissa a-n-el senyor Ignasi Maspons, de 5 lliures, 10 sous ⁷.

Consta, en relació amb un manlleu, que la present universitat en féu acte de regoneixença en poder de Josep Quinquer, notari i escrivà de dita universitat, als 12 de abril de 1704; més tard, a 2 de febrer de 1707, trobem esborrada una nota, en el llibre de sessions municipals, que diu: *Item proposa dit jurat que, atès lo privilegi mana de que lo notari del terme haja de ésser notari del batlle, per ço, per veure de eixir de enpenyos i per seguir dit privilegi los suplica vegem què se ha de fer* ⁸.

De l'any 1707 és la notícia d'una carta de Geroni Planes, notari, per a que li satisfessen son compte ⁹. Al final de l'acta del dia primer de gener de l'any 1708 hi ha una nota que diu *Petrus Vermell scriptor qui etc.*; anàloga nota trobem a la fi de l'acta del dia u de gener de l'any 1710 ¹⁰.

4. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 148 girat, 149 girat i 150.

5. Vegeu el número 354.

6. A. M. de L. G. Llibre medià, full 120 girat.

7. Id. Llibre llarg, full 40.

8. Id. Llibre medià, fulls 146 i 148 girat.

9. Id. Llibre registre, any 1707, manuscrit 7.

10. Id. Llibre medià, fulls 151 girat i 160 girat.

381. Comença el regnat de Felip V, l'any 1700

UN esdeveniment transcendental estava en portes: el malaltís rei d'Espanya Carles II anava a morir sense deixar successió; a 3 d'octubre de l'any 1700 atorgà testament, bandejant el pretendent de la casa d'Àustria i nomenant hereu Felip d'Anjou, nét de Lluís XIV de França i de Maria Teresa, germana del testador; el primer de novembre moria Carles II; el nou rei Felip V entrà per Irun, el 24 de gener de 1701.

Probablement referint-se a un militar, diu l'acta del consell ordinari de La Garriga, del 19 de novembre de 1700, que fou acordat *que se li pària una casa i que obeequen lo orde així com diu*; semblantement diu l'acta de l'1 de gener de 1701: *Proposa lo senyor jurat en cap quina resposta volen tornar a l'ajudant; diu Antic Planell que se li pària casa, i així fou acordat* ¹; de l'any 1701 és la nota d'un allotjament de soldats *fet als 6 abril* ²; a 29 de maig el consell tractà que *havent-se ajustada dita universitat ab dit alferes, no havent parlat ab dit ajust de donar-li palla, demana ara dit alferes que li'n dónien; Anticus Planella diu que no se li'n dónia i així fou aprovat* ³.

Felip V tenia pressa d'obtenir el jurament de fidelitat dels antics regnes de la Confederació catalano-aragonesa; les corts del 12 d'octubre de 1701 al 14 de gener de 1702, a Barcelona, foren les primeres i les úniques que havia de presidir ací el nou rei ⁴; en elles va votar-se un important donatiu a favor del rei; per això, a 9 d'abril de 1702, reunint el consell municipal de La Garriga, *per quant en lo present consell se ha llegit una carta de la Illustríssima Junta de les persones que componen aquella, per lo donatiu voluntari ofert a Sa Majestat en esta última Cort general, per ço anomena per part de la universitat lo senyor Jaume Oliveres perquè convoque lo reverend senyor rector o altre eclesiàstic i un dels militars habitants en la present universitat, i los face recensió de dita carta i fer la tatxa per part del comú i demés sia menester.*

1. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 118 girat i 119.
2. Id. *Llibre registre*, 1701, manuscrit 1.
3. Id. *Llibre medià*, full 120 girat.
4. SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàgs. 374.

A 30 d'abril per quant lo temps de la paga del donatiu se acostà, lo dia de 14 de maig primer vinent diuen que sien aportats los diners de la primera paga, que és la terça part de la terça, i que si altres se ajusten feran conforme los del ajust. A 1 de novembre del mateix 1702 fonc deliberat que, per quant se ha llegit una carta de la Illustríssima Junta de la Casa de la Deputació, que, atès los eclesiàstics i militars que tenen rendes en la present universitat no se són ajustats per satisfer lo donatiu voluntari ofert a Sa Majestat, Déu lo guarde, en les últimes Corts, per ço que lo senyor batlle, los senyors jurats, junt ab lo senyor Jaume Oliveres, facen i averigüen los havers que tenen los dits eclesiàstics i militars, perquè després se envie lo qu'hi ha a la Illustríssima Junta, per què allí puguen fer la tatxa⁵.

A 10 d'agost del 1703 fou exposat en el consell que s'els ha intimat eo presentat un manament de deu dies, de orde i a instància dels Il·lustres i fidelíssims Deputats i oïdors de comptes del General del present Principat de Catalunya, manant, com en efecte s'els diu i mana, que paguen la quantitat se està devent de 212 lliures, 13 sous, 4, dins deu dies, del dia de la presentació en avant, deposen i deposit hagen la sobredita quantitat en la taula dels comuns depòsits de la present ciutat de Barcelona, altrament, fent lo contrari, caiguen en la pena de execució, i, entre altres parers, sembla, s'acordà enviar una carta al senyor Planes, en què se ves si se podria alcançar un temps competent per poder pagar i que en lo entretant los senyors jurats facen forces en cobrar lo que se deu a la present universitat.

Pel març de 1704, dia 29, es parlà d'un altre mandato despedit de la Illustre Diputació a fi i efecte de que se pague lo que la present universitat està devent del donatiu voluntari, que és la quantitat de 198 lliures ...; Joan Fàuria, jurat, és de sentir se manlleve la quantitat sobre dita per pagar dit donatiu i així mateix veure de què se haurà de treure diner per quitar, i la seva opinió sortí amplament triomfant⁶.

5. A. M. de L. G. Llibre medià, full 123 girat, 124, 125 girat i Llibre registre, 1702, estampat 1.

6. Id. id., full 130 girat i 133.

382. Vida normal del municipi fins a 1705

EL 12 de febrer de 1701, com de consuetud, es féu extracció de terna de batlle. A 29 de juny *proposa lo senyor jurat en cap que per quant s'és acabat lo any de vendre pa de fleca i també moreno, i no se resultava ningun profit per dita universitat, és de vot i parer se arrende la fleca al públic encant al més donant, per a que pugue resultar algun profit a dita universitat, i tots hi estigueren d'acord; proposa també que quant al carnicer la gent van a cercar carn fora del terme i és en dany i vilipendi de dita universitat, vegen quin medi se pot posar per a reparar dit dany i tots concordaren que està molt bé que's guàrdia, per a que no vagen fora a buscar carn; item proposa lo senyor jurat en cap que per quant dit senyor anà en dies passats a Barcelona, junt ab lo senyor Jaume Oliveres, si són de vot i parer que's donia lo mateix salari que's donava antes, però no és molt clara la resolució consegüent.*

Per Nadal del 1701 hi hagué la corresponent extracció d'insaculadors. En contradicció amb el capítol VIII del privilegi de 1576, en l'acta del 24 de febrer de 1702 es diu *que per quant no, en la present parròquia, se troba sense mostassà, és de vot que, si és de gust de tot lo consell, que s'en fàcia* ¹, i tots han votat *que se mire, excepto Francesc Salamó*. Del mateix any 1702 són unes curioses pòlisses de 20 lliures *a-n-el argenter de Granollers i a-n-el senyor jurat Pla de escurar lo rec del terme, 3 lliures, 4 sous* ². De l'any següent consta *vui, als 15 de març de l'any 1703, ha començat Rafel Padrós a servir lo terme de La Garriga de l'ofici de nunci, per preu 16 lliures per any*.

En el consell del 2 de febrer de 1703 es passaren comptes amb el clavari del 1702 Francesc Macari Mallol; en la sessió següent a 12 de febrer, es féu definició al clavari de l'any 1701, Pau Surell i Cassart. A 11 de març de 1703, *per quant cada vegada que se ha de ajustar i tenir consell, encara que se convidia de jorn, és tard quan ajusten,*

1. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 120, 121 i 123; segons l'esmentat capítol VIII, que pot veure's a la pàg. 370 del primer volum d'aquesta *Història*, el batlle feia de mostassaf.

2. Id. *Llibre llarg*, full 40 i A girat.

i moltes vegades no s'en pot tenir per faltari-hi moltes persones, és per ço de vot i parer que dit consell, cada vegada se haurà de tenir consell a la tarda, se convidia de la una hora passat migdia fins a les dos, i al dematí de les nou a les deu, i los que essent dita hora no hi seran, caiguen en pena de deu reals, la qual sia aplicada a la obra nova de la església nova, la qual pena sia irremisiblement executada i hage de pagar-la tal persona o persones que no assistiran a consell avisades que sien per lo senyor batlle del present terme, excepto aquella o aquelles persones que hauran demanada llicència a algun jurat de la present universitat i s'els serà concedida, i així fou aprovat per unanimitat.

Al final de la corresponent deliberació feta el dia 5 d'agost de 1703 consta la següent nota: *Convocat lo present consell se dona plen poder a Francesc Torra de Plaça per a poder confessar, capbrevar eo regonèixer i mortizar qualsevols coses que sia menester fer, donant tal i tanta facultat i poder que a semblants síndics se pot donar, lo qual se li fa ab poder de substituir llargament i ab jurament; present lo honorable Francesc Blancafort posa la autoritat i decret llargament i ab jurament, devant dos testimonis.*

A 12 de febrer de 1704 va extraure's, com de consuetud, la terna de batlle; a 12 d'abril, amb pompós formulari, va prendre possessió del càrrec el clavari; a 25 de desembre, ans d'extreure els insaculadors, s'acceptà que *com lo senyor Bernat Nualart, per tenir la edat molt crescuda i trobar-se ab moltes indisposicions de sa salut, lo que lo fa inhàbil per exercitar ningun càrrec del terme.*

En la sessió del primer de gener de 1705 s'acordà que Joan Torra de la Riba, *per pledejar ab lo terme, era inhàbil per a exercir el càrrec de jurat per al qual havia estat extret; més tard, 6 del mateix gener, per quant Isidro Oliveró és extret novament clavari de dita universitat, i, per obtenir dit ofici, no pot ésser síndic, s'acordà elegir-ne un altre; en la mateixa sessió, considerant la poca assistència dels consellers, s'acordà que's convida en pena de dits deu sous i que qui faltará se execute encontinent.*

A 29 de juny de l'any 1705, *per quant los pagesos del veïnat de baix no poden regar per causa que'ls de dalt no deixen anar la aigua, per unanimitat va acordar-se que se face una crida, en pena al senyor batlle ben vista, que hagen de regar primerament los pagesos del veïnat*

de baix, com són canumars, carabasses i cols per lo present; i si hi ha algun càiguia en pena, que se execútia, i que los senyors jurats i consell li facen assistència si és resistent; i que qui regarà, quant s'en deixarà déixia la fibla ben tencada ³.

383. Dificultats de la hisenda

A 12 d'abril de 1704, atès que la present universitat està exhausta de diner per pagar als acreedors de la present universitat, los quals insten llurs cobrances, fou aprovat pel consell que se face una talla per la quantitat de 200 lliures; anàloga proposició es repetí el dia 20 d'abril, i, a desgrat de la proposta de *que's face lo vintè de blat i de garba lligada, vi i cànem*, en definitiva va decidir-se, amb Isidre Nualart, que *no's face lo vintè si sols se mantinga ab lo trentè que estava de antes ... i si falta que's face talla, i*, encara, en la mateixa sessió, va aprovar-se, quant als jurats, clavari i síndic, de posar-los a meitat de salari, però ha de ésser per los que extreuran lo any vinent ¹.

Però els conflictes havien de continuar, car a primer de juny, per quant lo arrendament dels trentens no se ha trobat dita que sia bastant per arrendar-ho tot junt, va decidir-se de provar de treure més impost arrendant cada cosa per sí; a 26 de juliol, per quant al trentenar se ha pres lo blat del trentè de la torra de Ronsana ², i se té notícia de que la senyora de dita torra vol fulminar una enquesta contra dit terme, per ço és de vot i parer no's tórnia lo blat, atès deu al terme més del que li han pres, i així fou aprovat per poca majoria.

El resultat fou que la senyora donya Marianna de Mas de Ovelles, senyora de dita torra, portà endavant la cosa, i a 5 d'agost de 1704, el jurat en cap pogué dir al consell: *Jo i mos companys nos trobam arres-tats en nostres cases, en pena de 200 lliures barcelonines, instant dita senyora, per lo que, a vista d'això i vista una delliberació se féu al 20*

3. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 127, 128, 130, 132 girat, 133 girat, 136 girat, 137, 138 i 139 girat.

1. Id. *Llibre medià*, fulls 133 girat i 134.

2. Deu ésser una equivocació de l'escrivà, que va posar Ronsana en lloc de Rosanes.

de juny 1688, fou aprovat que encontinent se vage a Barcelona, a consultar-ho ab lo advocat i que's face dar remei del modo millor pogue ser.

Mentrestant, per altra part, a 7 de setembre de 1704, consta que per estar esta universitat devent al donatiu voluntari del senyor rei, que Déu guard, la quantitat de 264 lliures, la Diputació del General hage despedit contra dita universitat un manament, fou aprovat, per evitar despeses, que se cerquen diners i pagar dit donatiu com és just; a 30 del mateix mes, atès tenen un cartell del magnífic veguer de Barcelona com a mer executor de 300 lliures deu dita universitat del donatiu voluntari, fou aprovat que se vege los diners té lo clauari de dit terme i, si li deuen dels arrendaments, que cobre, i sia quant antes, per obtemperar al dit mandato.

A 2 de novembre consta que al jurat en cap li havien entregat per pagar el donatiu 186 lliures, 15 sous; i, un cop pagat el corresponent impost i les despeses, restà encara un excedent que els jurats prengueren per pagar un creditor, perquè ja tenen una lletra; i dels restants 13 sous dita universitat los hi remetèn per lo que podia faltar a les paperines. A 6 de gener de 1705, va decidir-se que acerca de la causa que la senyora de la torra de Rosana aporta contra la present universitat se haurà de fer anar dos o tres persones en Barcelona, per testificar a dita causa.

Novament a 13 de gener de 1705 es parlà de les terces caigudes del donatiu voluntari de Sa Majestat, que Déu guarde, que aleshores importaven 231 lliures; i va aprovar-se que vegèn lo senyor clauari que passe compte i si li queden diners que'ls dónia i que's vege de arreplegar la palla i lo trentè i que's vege si pot fer passar per una terça; i, encara, pel mateix motiu, s'acordà que Jaume Oliveres, Francesc Torra de Plaça i Sebastià Poy, fessin una nova tatxa.

En l'acta del 1 de maig consta que, per quant lo senyor doctor Cervera i de Ferrer, per aijustar la causa que la present universitat aporta contra la senyora donya T. de Masdovelles, lo qual ha ajustat a 22 lliures pagant los gastos processals, va acordar-se que se ajusti, que val més un dolent ajust que un bon plet, i que's vege si's pot averiguar ninguna cosa³; i efectivament s'atorgà la transacció, perquè anaven poc fundats els jurats ab esta imposició; consta també la recla-

8. A. M. de L. G. Llibre medià, full 184 girat, 185, 186, 188, 189.

mació del sou per part de l'advocat, queixós, encara, perquè dos anys ha li oferiren la satisfacció de sos treballs del compte vell i no havien estat pas pagats ⁴.

Encara a 12 de juliol del mateix any 1705 consta que se ha rebuda una carta de l'Il·lustre Consistori de Deputats del present Principat per a què pagàs la present universitat 297 lliures que's deu del donatiu voluntari ofert a Sa Majestat, que Déu guardi, i va ésser acordat que's vege si lo cluvari té diners i que vegi si poden passar per menos del que demanen per lo present, i si té diners que's pàguia i si no té diners que's face talla i que's pague encontinent ⁵.

4. A. M. de L. G. *Llibre registre*, any 1705, manuscrits 3 i 4.

5. Id. *Llibre medià*, full 140.

De la guerra de Successió des de l'any 1705

384. La Garriga és arrenclerada al partit de l'Arxiduc. — 385. Garriguens a la guerra. — 386. De la guerra en 1708. — 387. Allotjaments militars del 1703 al 1710. — 388. De la reraguarda. — 389. Particularitats de la vida normal del municipi. — 390. Qüestions del rec Monar des de 1705 a 1712.

384. La Garriga és arrenclerada al partit de l'Arxiduc

MENTRESTANT, la casa d'Àustria es revoltà contra l'entronització de la dinastia francesa a Espanya; el fill de l'emperador Leopold, besnét del rei Felip III d'Espanya, anomenat l'arxiduc d'Àustria, fou proclamat rei d'Espanya, a Viena, a 13 de setembre de 1703, amb el nom de Carles III; la guerra de Successió anava a jugar-se entre la casa de Borbó i la Gran Aliança; dissortadament, des de 1704, la guerra havia de solcar profundament la península i tenir repercussions catastròfiques en el Principat.

El malestar s'estenia; tenim notícia d'haver-se rebut a La Garriga, amb data del 8 de juliol de 1705, *una carta estampada que, per haver negat a obeir los ordres de sa Excellència tres homes, se recomana a a est poble la pau i la quietud*¹; la Plana de Vic fou centre principal dels revoltats²; al cap d'un mes d'expugnació, el nou rei Carles III féu la

1. A. M. de L. G. *Llibre registre*, estampat 1 de l'any 1705.

2. SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàg. 377. Vegeu PERE VOLTAS, *El archiduque Carlos de Austria*, Barcelona 1953.

seva entrada triomfal a Barcelona, el dia 7 de novembre de 1705. Probablement cal relacionar amb aquests esdeveniments el fet que, des del 13 de juliol de 1705, perdem l'esment del batlle reial de La Garriga, Antic Planell; des de 28 d'octubre de 1705, veiem que actua el jurat en cap com a *portantveus de batlle*; a 1 de gener de 1706 la sessió municipal diu que fou presidida pel *jurat en ordre primer i regint la batllia per manca de batlle*³; és possible que En Planell restés fidel a Felip V i emigrés seguint l'exèrcit d'aquest⁴.

Sembla que no s'aixecà acta de totes les sessions, car no hem trobat la corresponent a una *proposició que féu lo consell o junta de est poble sobres de que lo secretari del príncep de Armestat demana bagatges al present poble per portar farina i proposaren lo que'ls aparegué*⁵, en l'any 1705; l'esmentat príncep és el de Darmstadt⁶. A 27 de novembre del mateix 1705, atès la *carta se ha rebuda del senyor Canceller, la data als 26 del present mes, ab la qual demana que la present universitat envie a la draçana de Barcelona quant antes setze animals grossos de bast que aixís convé al servei de Sa Majestat, que Déu guarde; va resoldre's que los jurats miren los altres llocs com ho fan*⁷.

Seguidament s'acarreren les conseqüències de la guerra; a 2 de febrer de 1706, *proposa lo senyor jurat en cap, portantveus de batlle, que atès ha rebuda una carta del senyor tresorer, la data de la qual fou als 25 del vençut, ab la qual me mana que, en pena de 500 lliures fassasse anar un dels jurats de dit terme*⁸; i, *topant-me jo en lo puestó de jurat en cap, som anat a Barcelona i me só conferit ab dit tresorer per veure lo que volia; i la sua pretensió és perquè la present universitat li pague 80 lliures per setze bagatges són anats cinc dies per*

3. A. M. de L. G. *Llibre medià*, 140 girat i 141.

4. Vegeu les notes ja molt simptomàtiques sobre can Planell en el número 222, pàg. 457 del volum I d'aquesta *Història*.

5. A. M. de L. G. *Llibre registre*, manuscrit 5 de l'any 1705.

6. Havia arribat a Barcelona amb 2.000 alemanys, a primers d'agost de 1695; fou un home de dots excepcionals; ja en 1698 el rei d'Espanya Carles II va haver de nomenar-lo virrei de Catalunya; retornà a Espanya, lluitant pel partit del nou rei Carles III; vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, vol. II, pàgines 364, 365, 368, 370, 377 i 382; AGUADO BLEYE, *loc. cit.*, vol. II, pàgs. 370 i segs.

7. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 141, i *Llibre registre*, manuscrit 6 de l'any 1705.

8. Id. *Llibre registre*, manuscrit 1 de l'any 1706.

compte de la present universitat; i com la present universitat estiga exhausta de diners...; la resolució és que se entréguia la llibreta al clauari ⁹.

A 10 de febrer, havent rebut una carta dels Illustres i fidelíssims consistori de deputats oïdors de comptes del present Principat, la data de la qual fou als 31 de gener proppassat, ab les quals nos manen que, sens mora ni tardança alguna, paguem una anyada del donatiu que la cort oferirà a Sa Majestat, que Déu guarde, que importa la quantitat de 198 lliures, que aixís convé al servei de Sa Majestat el rei Carles III, la resolució és que s'aplèguia lo trentè i que, si no abasta que's face talla cada mes de 50 lliures, per un any.

Proposa dit honorable jurat que atès lo síndic va en Barcelona per pagar les 80 lliures al tesorer, si'ls està bé se face un memorial al Rei demanant-li que se pogués traure batalla per tres anys, suposat no acaba fins un any el que aleshores encara era titular o sigui N'Antic Planell; però es seguí el parer de Francesc Blancafort: diu que no per escusar-se de gastar alguns diners del terme per decrets o privilegis, sinó que se regesquen per lo privilegi ¹⁰ i se segueca aquell.

Aviat la guerra ja no solament reclamà diners sinó la vida, car, a 19 de febrer del mateix 1706, atès que se ha rebuda una orde del batlle de Granollers, data als 18 del corrent, emanada de altre orde de Sa Majestat, Déu lo guarde, ab la qual nos mana que immediatament rebuda dita orde alcem lo sometent i que, per diumenge primer vinent, nos topen en la ciutat de Girona als ordes de Don Ramon Xammar i de Meca; va decidir-se deixar-ho en mans dels senyors jurats i que miren com ho fan los demás llocs i que'ls donen tan poc com puguem ¹¹.

Del mateix any 1706, amb data del 4 de març, és una carta del capità general lo duc de Monteleon per a que est poble fes una certificació, firmada de unió, com ja se féu ab altres ciutats, per ser est lo millor medi per la persecució dels lladres i hòmens facinerosos ¹².

9. A. M. de L. G. Llibre medià, full 142 girat.

10. Segons el privilegi del rei Martí, de l'any 1397, número 75, del I volum, l'extracció de batalla era triennial i l'actual trienni no acabava fins al dia de Santa Eulàlia de l'any 1707.

11. A. M. de L. G. Llibre medià, full 143.

12. Id. Llibre registre, manuscrit 3 de l'any 1706.

385. Garriguencs a la guerra

PER la primavera de l'any 1706 el mariscal Tessé intentà recobrar per Felip V la ciutat de Barcelona, però l'arribada de l'esquadra dels aliats va obligar-lo a aixecar el setge, el dia 11 de maig del mateix any ¹.

A La Garriga, a 31 de març proposa lo senyor jurat Terrés que lo dia de ahir lo senyor doctor Dou envià a cercar a ell i a sos companys en la vila de Granollers; i, havent comparegut devant de ell dit senyor jurat ab lo jurat Antoja los proposà dit senyor doctor Dou que importava al reial servei que si havia blat a La Garriga, bestiar i palla, que ho denunciassen i que juntament que estiguessen preparats per alçar sometent general quan importia a dit reial servei; i havent-se votat dita proposició se resolgué: en quant al primer punt ... no haver-hi en casa alguna en dita parròquia ninguna de dites coses proposades; en quant, emperò, al sometent va acordar-se que s'hi vage i que se'ls done pa i vi ².

Porta la data del 2 d'abril una carta ordè per a que encontinent tocassen a sometent general i luego acúdia a Caldes de Montbui a incorporar-se ab los sometents generals, ben armats i municionats, per a librar del nou jugo que pretén imposar la tirania francesa ³. L'exageració partidista es trasllueix clarament en aquests moments

A 18 d'abril de 1706, proposa lo jurat Terrés que a vista que en lo present terme tenen 22 cavalls de l'exèrcit catòlic ⁴, que ell i los demés jurats han proposat al soldat cuida de aquells que los fàcien bolleta i dit soldat diu no ho vol; va aprovar-se que se facen bolletes per aportar ferratge a cas que no se puguen compartir; i, quant al soldat, al seu allotjament, ho deixaren a mans dels jurats; item proposa lo mateix senyor jurat que atès que al sometent tenien en la muntanya de sant Geroni, no tenen prou los homes que hi són ab lo que

1. AGUADO BLEYE, *loc. cit.*, II, pàg. 375.

2. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 144.

3. Id. *Llibre registre*, manuscrit 4 de l'any 1706.

4. Recordeu que el papa Climent XI s'havia decantat a favor de l'Atxiduc Carles en contra de Felip V.

los done lo terme, seria bo que s'els donàs alguna cosa més i que fossen fixos; tots foren de parer de deixar-ho a la discreció dels senyors jurats.

A 25 de juliol, atès se ha rebut carta dels senyors diputats del present Principat... en la qual nos manen que deposem en la taula de la ciutat de Barcelona 198 lliures per una anyada del donatiu voluntari oferidor a Sa Majestat, que Déu guarde... es decidí per unanimitat que se torna resposta i se vage en Barcelona, fent-los entendre que la causa de no haver pagat és per haver gastat per los sometents més del que no tenen, i, en lo ínterin, que s'hi pòrtia lo que poden portar.

A 5 de desembre del mateix any 1706, com que se ha de portar 30 quintars de palla a Barcelona s'acordà deixar-ho a coneguda dels senyors jurats; a 20 de febrer de 1707, atès se ha rebuda carta del senyor Don Sebastià Josep de Perillas, dada als 10 del corrent mes, ab certificatòria del veedor general, ab la qual consta com Don Pau Surell i Cosart té plaça assentada, en la companyia de Don Carlos Regàs, de capità agregat, data de la qual és als 6 del present i corrent mes; en la qual carta se'ns demana que dit Pau Surell i Cassart sia absent de les impositcions de la present universitat; s'acordà que's vege si és veritat lo de la dita carta certificatòria contingut, i, per dit efecte, vage un dels jurats en Barcelona, per veure com és, i que, si és absent, que ho sia, i, si no és, que pague lo que'ls demés paguen, i s'en pòrtien les dites cartes.

Item proposa dit jurat que, per quant se ha rebut carta del doctor Dou perquè se aporte la palla en Barcelona, i va aprovar-se que se aporte dita palla i que se prenguen bagatges del terme i, com se han de menester dos dies, si apar als senyors jurats dar-los alguna cosa, que'ls ho donen, i, si se pot passar sense dar-los, que's passe, i que qui no tinga animal que pague lo que a dits jurats aparegue.

A una convocatòria del 23 de maig feta per la Diputació del General de Catalunya, un jurat de La Garriga anà a Barcelona i, havent-se dit jurat conferit ab dits senyors diputats, per veure lo que gastaven per lo servei del Rei, li han dit de que representàs a la present universitat leventàs los soldats podria levantar per dit reial servei, donant per quiscun socorro del soldat dos reals de ardots tan solament; a 2 de juny de 1707 va ésser pres unànimement el següent acord⁵: que vegem los

5. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 144 girat, 145, 146, 147 girat i 149.

*senyors jurats los demés comuns quants ne fan, que siguen iguals en pagar lo donatiu, o si no hagut respecte del que paga la present universitat*⁶.

Diu l'acta del consell del 10 de juny que els diputats *respongueren era poc de fer dos soldats dit terme i aixís que procurassen fer major número de soldats i enviassen los noms i cognoms de aquells que allistaran per dit efecte, ab la prestesa possible; i decidiren mantenir tres soldats garriguencs en lloc de dos*⁷. Efectivament, hi ha notícia d'un *recibo de 45 reals de socorro de tres soldats*⁸. Sabem, encara, que s'havien de menester 25 lliures quiscun mes per pagar los soldats⁹.

386. De la guerra en 1708

A 5 de febrer de l'any 1708, *proposa lo senyor jurat en cap que, atesa i vista la carta, se és llegida en lo present consell, del Rei nostre senyor, que Déu guarde, la data del qual és als 19 de gener prop passat, i altra del consistori de la Deputació de 23 del dit mes de gener, vegem que se ha de fer sobre lo contingut en dites cartes; Francesc Noguera és de vot i parer que se cumple en tot quant diuen i així s'aprovà per unanimitat.*

Item proposa dit jurat que atès se ha deliberat pagar dit donatiu voluntari per dit arrelament de dits 5.000 hòmens vegem, suposat la present universitat no té diners per ell, com se ha de fer per fer la taxa per pagar el donatiu; Francesc Noguera és de vot i parer que's face ab lo menos gasto que's pugue fer, elegint-se un home per veure's quins senyors tenen rendes en la present parròquia, i, en quant elegir la persona ho deixa a mà dels dits honorables jurats, i la seva proposta fou aprovada.

6. Durant l'any 1707 les circumstàncies de la guerra es feren favorables a Lluís XIV; l'exèrcit hispano-francès infligí a les tropes hispano-austríaques la darrota d'Almansa, a 25 d'abril del dit any; els regnes de Múrcia, d'Aragó i de València restaren en mans de Felip V, el qual va abolir-ne els furs; vegeu AGUADO BLEYE, *loc. cit.* II, pàgs. 375 i 376.

7. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 150.

8. Id. *Llibre registre*, manuscrit 3 de l'any 1707.

9. Id. *Llibre medià*, full 150 girat.

Item proposa lo senyor jurat que si los particulars del present terme que tenen vinyes i terres i no tenen casa, si se poden posar en talles; Francesc Noguera és de vot i parer que'n pàguen que aixís creu ne deuen pagar qui posseeix; i tothom hi estigué d'acord.

Novament a 29 de març, proposa lo senyor jurat en cap que, atesa la carta han rebuda del senyor Don Aleix Cayetano de Tristany i Larasuals (?), la data de la qual és als 26 del corrent, se és conferit ab dit senyor, lo qual li ha dit representàs al consell si volen pagar la quantitat de 42 lliures 2 sous per lo donatiu de Sa Majestat per les noves llesves...; Francesc Noguera és de vot i parer que's paguen que és just se face dit donatiu per lo servei del Rei, però que's vege si s'en pot traure alguna cosa, per reconèixer la universitat està tant atropellada, i junt s'esfòrcia de cobrar dels ecclesiàstics i cavallers, per quant se ha de pagar per ells i la universitat no ha pogut cobrar, i que ells facen la taxa per dits cavallers i ecclesiàstics i que se pagarà lo que tocarà al comú; així fou acordat.

Un contingut gairebé anàleg al que acabem de reportar té l'acta del 19 de maig del mateix any 1708. A 27 de juny, atès se ha rebut carta del veguer de Barcelona, de data de 11 del corrent mes, ab la qual se diu que se previnguen alguns caps d'aviram per regalo del arribó de la Senyora Reina, per ço vegem que se li ha de respondre; Jaume Guilla és de vot i parer que se responga ab carta dient-los los grans treballs té la present universitat, i si se ha d'enviar se passe per lo menos ¹. Efectivament, Elisabet de Brunswick va arribar a Barcelona, on va contreure matrimoni amb l'arxiduc Carles III, a Santa Maria del Mar ².

A 15 de juliol del mateix 1708, atès se són conferits ab lo senyor doctor Jacinto Dou i lo senyor veguer de Barcelona, los quals demanaren ... que la present universitat done a Sa Majestat la dècima part de la palla del present terme, la qual se ha de aportar en la parròquia de Mollet, lo qual servei és molt de l'agrado de Sa Majestat, i juntament per necessitar-ne per la provisió de la sua cavalleria en lo camp de Tortosa ³; i s'acordà atendre la petició.

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 151 girat i 152.

2. SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàg. 384.

3. Pel juliol de 1708 la ciutat de Tortosa caigué en poder de les tropes de Felip V.

Afegeix la mateixa acta que atès Gaspar Espona, receptor del donatiu ofert a Sa Majestat, és passat per est lloc, a fi i efecte de que per tot lo present mes de juliol li tinguen a punt los sis mesos ja discorreguts de dit donatiu, tothom acceptà la proposta de Francesc Noguera que's pague lo més poc que's pugue per la part solament del braç secular, i no de l'eclesiàstic i militar ⁴.

A 8 de setembre del mateix 1708, atès se ha rebuda una carta del doctor Jacinto de Dou del consell de Sa Majestat de 6 del corrent, i junt un orde per què la present universitat remete en la vila de Cervera ⁵ 25 quarteres de blat, 25 de mestall, 10 de ordi, i 10 de civada; als preus, lo blat de 30 reals quartera, mestall a 18, ordi a 15, i la civada a 12; i, en particular, lo que encarrega dit senyor que antes de tot sia aportat en dita vila los grans grossers de què més se necessita, fou decidit de procurar-ne el compliment ⁶.

387. Allotjaments militars del 1708 al 1710

A 11 de novembre del 1708, atès lo capità és allotjat en lo present terme nos ha fet comprendre que volia estar en una casa en lo carrer i que segons se té entès — no que dit capità los ho hage dit — vol que la present universitat li done tots los manteniments necessaris, s'aprovà el parer de Jaume Guilla que se li done una casa, ab lo que ordenen les constitucions de Catalunya, i altrament que passe per les cases, i si no hi ha prou de quatre cases que n'hi posen sis, i los jurats que elegesquen les cases.

A 18 de novembre, atès la carta se ha rebuda de Don Ramon de Vilana, suplicant per orde de Sa Majestat, Déu lo guarde, que la present universitat assistesca als soldats i cavalls se ha allotjats en lo present terme, en pa i civada, tothom concordà en que lo pa s'els done los patrons i en quant a la civada se vage a topar lo doctor Dou i re-presentar-li que no se sap de a on se trega la civada.

4. A. M. de L. G. Llibre medià, full 153.

5. Cal recordar que, pel novembre de 1707, la ciutat de Lleida també havia estat ocupada per l'exèrcit de Felip V.

6. A. M. de L. G. Llibre medià, full 152 girat.

Item proposa dit senyor jurat que atesa la resolució se prengué en lo consell prop passat de cercar una casa per lo capità, i havent-li cercada, que era en casa de Fiol, i havent-li dit a dit senyor capità, los ha fet de resposta que no volia anar en casa que hi estigués ningú, i que ell ja hi aniria però que s'en havia de treure lo amo de casa; es decidí que atès no vol la casa que seguezca les cases se resolgué en lo consell passat o que se vege si vol la dita casa conforme diu la constitució.

A 16 de desembre de 1708, atès lo senyor tinent està allotjat en lo present terme li ha dit que lo capità havia sabut que la present universitat donava lloguer de casa a Francesc Mallol 8 sous i que la universitat havia de comprar la palla, candeles i oli, i que si lo comú vol donar a dit capità lo que han de gastar s'en anirà en Barcelona i treurà los deu soldats del present terme, tothom fou de parer que no se li done ninguna cosa.

A 21 del mateix mes, atès lo senyor capità està allotjat en lo present terme ha fet comprendre que se li donàs una casa sola, ab cavalleria o prop de dita casa a on puguen estar los cavalls, i que li donen palla, llenya i llum, i que dit senyor capità se servirà de la sua roba, i que se done un llit per los criats; Jaume Guilla és de vot i parer que se li done la casa ab lo sobredit; i d'aquesta guisa tothom estigué conforme.

Finalment, a primer de gener de 1709, atès lo senyor capità los ha fet entendre que la present universitat li pagàs la palla i llum gastà en lo hostel lo temps en què ell estigué...; Jaume Guilla és de vot i parer que la palla que se li pague i que primer tregue los cinc soldats del present terme.

A 15 de novembre de 1709, atès lo senyor sargento major que està allotjat en lo present terme nos ha fet comprendre que si nos volíem ajustar ab ell per lo pa dels soldats, que los patrons los donen als soldats; i que lo que ajustaran, que, si los soldats no ho paguen, que ell ho pagarà, que altrament la present universitat lo haurà de pastar i donar-lo o bé anar-lo a cercar allà a on ells lo tindran, va triomfar el parer que si podien ajustar, encara que fos perdre 10 sous per quartera, que ho concèrtien, altrament que ajústien i que limiten tant pa los donaran. Probablement és relacionada amb aquesta qüestió la nota de

la mateixa acta, dient que en lo present terme no hi ha palla i que, havent mirat ab parts que n'hi havia, no ne han volgut deixar traure.

A 3 de desembre del mateix any, vist que el municipi pastava el pa dels soldats, fou acordat que diàriament, pagant un sou lo soldat, se ajústia que los patrons lo dónien 1 lliura 8 unces de pa; vist que lo sargento major té una partida de ordi en Barcelona, diu si volen ajustar lo portar-lo, que ell lo ferà portar, i es decidí que los jurats ho ajústien, si és més convenient; veient que lo sargento major demana que no té prou candelas i que se li dónia una lliura de cera i que ell se pagarà sal, vinagre i pebre, s'acordà ajustar-se i que se rellevia a Pau Surell, ja que ell té obligació de donar-li'n; item proposa lo senyor jurat que, atès que falten diners per comprar palla, demana que se face una talla de 200 lliures; Jaume Oliveró és de vot i parer que se còbrien les que's deuen i que se face una talla de 100 lliures.

A 5 de gener de 1710 s'acordà que's face una talla de cent lliures poc més o menos i que dita talla corre tots los mesos per tot lo temps que se tindrà lo allotjament; i, encara, atès Jaume Blancafort no vol obeir los soldats que se li apossenten, va decidir-se per unanimitat, que se li allotge encontinent, i que, si no'l vol obeir, que encontinent se li face pagar lo gasto se ferà per dit soldat i junt 14 lliures i tres robes de palla que gastà la altra volta lo tenia de tenir ¹.

El dia primer de novembre de 1710, atès lo senyor tinent està allotjat de cortel ² en la present parròquia ha fet petició als senyors jurats li parassen una casa per a poder estar durant lo cortel; i així mateix li subministrassen tot lo que fossen obligats en força de Constitucions, s'aprovà el parer d'Esteve Mas, que los senyors jurats lo posen en la casa los apareixerà ésser més convenient per la present universitat, ab tal que en qualsevol cosa sia no se obliguen en donar-li més de dos llits i mig quíntar de palla i, en quant a la llenya i llum, ho concerten per lo més poc lo puguen reduir a ajust; i, encara, atès se ha de ministrar palla a dit senyor tinent, va decidir-se que se face talla segons se ha acostumat altres vegades ³.

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 154, 155, 159 i 161.

2. Ací vol dir cuartel, caserna.

3. A. M. de L. G. Llibre medià, full 164 girat.

388. De la reraguarda

A 11 de novembre de 1708, atès *Josep Nualart no ha volgut pagar lo trentè del cànem a Francesc Blancafort arrendador...*; *Francesc Noguera és de vot i parer que pague dit trentè, si ja no és que'l terme li degue alguna cosa, donant-li la aigua que li toca; i aquest parer fou aprovat. En Blancafort reclamà l'arrova i mitja de cànem que li tocava, i el consell municipal, a primer de gener de 1709, aprovà que se li face la pòlissa i que's vege quin medi haurà per fer pagar a dit Nualart.*

A 10 de març del mateix 1709, atès *les resolucions passades que no se han complerets...*; *Francesc Pi és de vot se cumplen dites resolucions de les caritats de les ànimes, de espallar les basses i de adobar la resclosa de Blancafort i del recompartiment de la aigua, i el seu parer sortí triomfant. En la mateixa sessió, atès se'ls és demanat per la comunitat de Caldes de Montbui més de 200 lliures de pensions...*; *Isidro Oliveró és de vot i parer que facen passar comptes al clauari, i, si no tenen diners, que facen una talla de 200 lliures, i, en cas que dit clauari tinga diners que s'en face una de més petita.*

A 13 de juliol de 1709, havent rebut carta que, *si la present universitat no satisfà lo que deu del censal de mossèn Joan Collell, que los marmesors del testament de aquell faran execució contra de les persones que estan obligades a dit censal; va aprovar-se novament que lo clauari face pagar los qui deuen del trentè i, si no abasta, que's face la talla com se deliberà; i, atès la repartició de la aigua ja és feta de temps, a vejiam si volen que's pose en execució, i així s'aprovà.*

A 26 de juliol de 1709, atès *reberen una carta del senyor Don Ignasi Maranyosa i Granada, convocant a Granollers el batlle i jurat en cap, los ha participat que és del reial servei de que la present universitat done al Rei Nostre Senyor 80 quintars de palla, posada dins la ciutat de Barcelona, va acordar-se que's face dit donatiu, però que los senyors jurats vegem de passar per menos.*

Diu l'acta del consell ordinari del 15 de setembre que, *atès se han de citar los que falten a fer lo compliment del ferratge havien de aportar*

en la present parròquia, per evitar despeses va acordar-se conferir poder al procurador Lluís Boatella per demanar i rebre i firmar àpoques i per plets, ab poder de substituir per tot.

A 1 de gener de 1710 es féu constar que, atès lo senyor Franceso Blancafort, arrendatari del blat i canem, se és conferit a Caldes i féu ocular ostenció de 50 dobles per la lluçió del censal, però la comunitat de Caldes no volgué acceptar-les fins a estar satisfet de 225 lliures se li estan devent de pensions de dit censal, ans bé los ha fet amenaces de fer-los prompte i rígida execució, s'acordà que dit Blancafort face dita quitació, i que per les pensions i prorrata ne face un debitori, a cobrar amb el trentè del vi ¹.

A 12 de febrer de 1710, atès lo portar la palla és de gran perjudici de alguns, perquè uns la ha de portar per los altres, el consell acordà que ho deixa en consciència de dits senyors jurats. A 19 de març del mateix any atès los senyors jurats vells compraren una partida de blat que fou pagada per En Blancafort dels diners tenia per la quitació del censal, s'aprovà que, ans de quitar el censal, la present universitat li reface dita quantitat, per no ser raó que dit Blancafort perde.

A 28 d'agost de 1710, per quant ab carta del senyor Josep Dehona, jutge de la real Audiència, fou manat que anessin els jurats a Barcelona i els demanà la palla donà lo any passat la dita universitat per servei de Sa Majestat; ...tots unànimes són de vot... se donia la més poca palla se porà concertar. A primer de novembre, davant les instàncies dels creditors, s'acordà que se continúe cobrar la talla en cada mes de l'any així les endarrerides a cobrar, com en los mesos que discorreran fins al primer de gener pròxim vinent, que juntes totes... seran dotze talles.

A 17 de desembre, per quant les talles i emoluments no abasten a pagar i satisfer los deutes i lo temps és intempestiu per a fer talles noves, s'acordà que no se fecen més talles, sinó que se pague de les fetes... i lo que se quedarà a deure se deixe a pagar per los jurats de l'any pròxim vinent ².

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 154, 155, 156 girat, 157, 159 i 160.
2. Id. id. 161 girat, 162, 163 girat, 164 girat i 165.

389. Particularitats de la vida normal del municipi

SOTA el govern de l'arxiduc Carles la vida municipal seguí el seu curs normal; a primer de gener de 1706 hi hagué l'extracció de càrrecs. A 2 de febrer *proposa lo senyor jurat Antoja que Josep Caraminet li ha dit los representàs si volen vendre-li o deixar fer un forn, i, a proposta d'En Salomó, se ha resolt que los senyors jurats elegendesquen tres homes i que vegem lo que convingue.* A 20 de juny *proposa lo senyor jurat Terrés que lo procurador de la Reverenda Comunitat de Caldes demana, com a succeint al rector vell de Sant Feliu, se li pague les pensions li deu lo terme i vol de aquí a dimecres al menos 50 sous; Blancafort: que se avisen als arrendadors que paguen luego o sinó que vege lo clauari lo que se li degue, que se face pagar.* A 5 de desembre del mateix any 1706, atenent que *proposa lo senyor jurat Antoja que hi ha persona que ha promès donaria 160 dobles per 6 anys del trentè de blat i cànem i quitaria de elles mals del present terme, prevalgué la proposta d'En Blancafort: que se face tabba*¹.

Les extraccions de càrrecs del dia primer de gener es fan amb tota regularitat en els anys successius. A 12 de febrer de 1707 es féu extracció de terna de batlle; el mateix dia prengué possessió el clavari Francesc Macari Mallol. A 27 de febrer del mateix any *proposa lo senyor jurat que atès en lo present terme lo ofici de mostassaf és agregat a l'ofici de batlle*² *i com dits dos oficis sien agregats hi ha falta del dit ofici de mostassaf i per quant se ha mirat de fer-se mostassaf per lo present terme i per dit efecte se ha de mester lo privilegi i deliberació de consell per demanar-se lo privilegi per dit ofici de mostassaf, per ço suplica vegem de què manera ho volen fer; Isidro Terrés i Nualart és de vot i parer que's miria i si se pot alcançar que sia ab poc gasto, i que se demània que tots los insaculats vallen ab una bossa, i que'l primer extret, sia habilitat per lo consell, i aquell exercesca dit ofici; i si se ha de gastar massa que's déixia estar; la proposta fou acceptada, llevat que's demane se face a vot pel consell l'elecció del mostassaf. De totes*

1. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 141, 142 girat, 145, 146 i 147.

2. Vegeu el privilegi municipal de l'any 1576, en el número 180 del primer volum d'aquesta *Història*.

maneres el privilegi no degué obtenir-se, car no hem trobat cap altre esment posterior.

El dia 5 de juny de 1707, *proposa lo honorable jurat que atès que en la present universitat no hi ha més que dos jurats i moltes voltes se ha de anar algun jurat en Barcelona o altra part per falta de síndic, però los suplica vegem de anomenar una persona per síndic de la present universitat*, i prevalgueren els vots elegint a Gregori Torres. A 25 de desembre de 1707 es féu extracció d'insaculadors. A primer de gener de 1708 notem per primer cop una simptomàtica particularitat en fer-se l'enumeració dels consellers, car diu *Isidro Oliveró, jurat en cap, anomena a Francesc Blancafort, Francesc Nualari, Sebastià Poy; Pere Vinyoles. jurat segon, Esteve Busquets, Gregori Torres, Bernat Pla; Francesc Pi, jurat darrer, Isidro Terrés i Nualart, Francesc Busquets, Jaume Poy de Plaça*; i, després d'una ratlleta, segueixen els noms de deu altres consellers.

Aquesta particularitat la veiem repetida en els anys successius: a primer de gener de 1709, llevat que al final solament s'hi afegixen vuit altres consellers; anàlogament es féu a primer de gener de 1710, però ara el darrer número és de nou³; l'acta del dia u de gener de l'any 1711 diu clarament que cada un dels tres jurats nous *ha elegit tres consellers*, entre els jurats i consellers de l'any anterior, i després sota el títol de *consell nou* segueixen els noms d'altres nou consellers; de manera absolutament anàloga es féu l'any 1712 i l'any 1713⁴. Ignorem si aquesta novetat fou introduïda per costum o fou efecte d'una especial concessió; en el darrer cas aquesta concessió seria probabilísimament l'últim privilegi concedit al municipi de La Garriga.

390. Qüestions del rec Monar des de 1705 a 1712

A 12 d'octubre de 1705 *proposa lo senyor jurat que per quant la present universitat està obligada sempre i quant lo rec del molí de la casa Blancafort del Molí se ha d'escurar, d'escurar aquell a gastos de la present universitat; i com los particulars que tenen terres del molí d'En Caselles en amunt hi estiguen obligats i los particulars*

3. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 148, 149, 150, 151, 155 i 160.

4. Id. *Llibre petit*, fulls 4 girat, 16 i 82.

dels que tenen terres del dit molí en avall diuen que no hi estan obligats, per no poder regar de l'aigua de dit rec, i com qui ha de estar al dany haja de estar al profit; és per ço de vot i parer que tants uns com altres puguen sempre regar de dita aigua...; i així fou aprovat unànimement.

A 28 del mateix octubre, vist que se elegiren quatre persones per lo ajust de l'aigua, va resoldre's donar plen poder als quatre elegits per fer lo acte o concòrdia lo que més convinga; a 27 de novembre proposa lo senyor jurat que atès vostres mercès nos daren orde de fer fer les butlletes als qui faltaven per escurar lo rec, executaren dit orde; hi ha hagut alguns que han complert, altres que han començat i altres que no han volgut obeir; va aprovar-se que qui ha començat que acàbia i que qui no hi vulle anar que se execute fent primer butlletes ab penes.

Diu l'acta del consell ordinari del 5 de juny de 1707 que supuesto és ja lo temps de regar i no ve a penes aigua i que la resclosa de Blancafort és rompuda vegen de què manera se ha de fer...; Pere Vinyoles és de vot se mantingue la concòrdia de Blancafort, si és ben feta, i, si no és ben feta, que no's mantingue. Diu l'acta de 23 de juny, que, havent vist dita concòrdia, se veu que la present universitat està obligada en refer i adobar dita resclosa i rec; i s'aprovà per exigua majoria que's pose l'aigua de béns de la present universitat en virtut de dita concòrdia.

L'acta del 27 de juny de 1708 diu que atès que ha alguns quatre o sis dies que l'aigua del rec no ve, per quant Francesc Blancafort del Molí la ha trencada i com no se puga regar, ...Pau Torra de la Riba és de vot i parer que's vege la concòrdia si és vàlida o no, i si és vàlida que se li mantingua, i si no és vàlida que no se li mantingua, i que se recompartesca la aigua donant a cada un lo que sia llur. A 15 de juliol triomfà el parer de Francesc Noguera que és de vot que s'adòbia la resclosa per ser de conveniència per lo terme la aigua, però que no vol consentir en rompre dita concòrdia per ser ben feta; fou contra el parer d'En Blancafort ¹.

Fetes unes reparticions d'aigües en 1709 i, atès quan se apenyoraren diferents per les penes havien incorregudes per regar, i havent algunes persones de les que apenyoraren haver-se desmandat públicament ab males paraules contra del senyor batlle i jurats, lo que reportaren al senyor regent per conèixer i veure que era mal fet i obrar des-

1. A. M. de L. G. Llibre medià, fulls 140, 141, 149 girat, 150, 152 i 153.

mandar-se contra dits senyors batlle i jurats; lo qual senyor regent los digué fecen anar en Barcelona los testimonis oïren com dites persones se desmandaren; i aixís vegem si volen que se proceesca contra dels tals, perquè lo que passa avui per ells pot passar demà per altres; Isidro Oliveró és de vot i parer que dits senyors jurats facen lo que ben vïst los sia; així fou aprovat.

A 22 de juny de 1710, en atenció que en lo dia 29 de setembre de 1709, ab resolució de consell se determine que se elegissen 3 persones per que cuidassen de l'aigua i recs que discorren del molí del senyor Francesc Blancafort i perquè cuidassen de repartir la aigua i de aquelles coses tocants a la política i bon govern de la aigua; foren elegits els tres jurats ².

A 1 de juny de 1712, per quant los aiguats han roblert lo rec de la resclosa, lo senyor Blancafort ha fet entendre si lo comú li volia escurar dit rec, per una concòrdia diu li han feta o sinó que ell mirarà per altra part i se valdria de sos medis, i va aprovar-se que es complissin les coses acordades; però en la sessió següent, del 5 de juny, per quant no han trobat qui prengués lo rec a escurar a preu fet i com lo clauari no tinga diners, per majoria s'acordà que se vègien gent voluntària que bestreguen los jornals i després que s'els pàguia los jornals ab una pòlissa a raó de 8 sous per jornals; a 17 de juliol, per quant ve molt poca aigua per a regar, demanen lo orde volen que se pòsia en això i si volen pagar regadors, i tothom convingué en que se arribia la aigua al capdevall del terme i que no púguia regar ningú i, si ferà el contrari, executar-lo.

A 18 d'octubre del mateix 1712, lo senyor Blancafort ha dit que lo aiguat li havia espallat lo rec i demana que lo comú li adòbia; a 28 d'octubre se ha resolt que se adòbia lo rec a-n-En Blancafort del Molí ³.

2. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 158 girat i 168.

3. Id. *Llibre petit*, fulls 23, 24 girat i 29.

Militant encara per l'arxiduc Carles III, fins a 1713

391. Les campanyes de l'any 1710. — 392. Relativa tranquil·litat a la reraguarda en 1711. — 393. Seguint els actes normals del municipi. — 394. Entretenint l'acabament de la guerra. — 395. Segueix el trasbals a la reraguarda. — 396. Darrers mesos de guerra empantanegada.

391. Les campanyes de l'any 1710

EL dia 29 de maig de 1710, per quant *lo senyor veguer de Barcelona ha manat ab orde a l'honorable batlle que diumenge primer vinent, que comptarem el primer de juny, face anar a Barcelona tots los animals descrits i continuats en una llista s'en aporta dit senyor veguer, que fan lo número de vint; havent-se de conferir a Proveedoria general, per a què, allà s'els ordenarà lo del reial servei, oferint que Sa Majestat donaria quiscun dia a cada animal tretze sous; per ço va decidir-se deixar-ho a la discreció dels senyors jurats.*

Item se proposa per dit honorable jurat en cap si serà cas que lo enemic prenga o altrament mata algun animal dels que aniran per compte de la present universitat... i s'aprovà que la present universitat assegure dits animals si i conforme acostuma Sa Majestat assegurar-los a sos comissaris i no altrament, avaluant-se per dos persones expertes antes de marxar ¹.

En aquells dies l'arxiduc Carles III emprengué una ofensiva contra Felip V, el qual dirigí personalment la defensa; després de les victò-

1. A. M. de L. G. *Llibre medià*, full 162.

ries de Carles III a Almenara, a 27 de juliol, i a Saragossa, a 10 d'agost, l'axiduc entrà per segona vegada a Madrid el dia 20 de setembre de 1710 ². A 6 d'agost, el consell municipal de La Garriga, *en atenció del molt convenient és mirar per lo bé comú i havent rebuda una carta dels bagatges manifestant-los que lo Senyor Rei, que Déu guard, no pagava la quantitat de 13 sous, conforme se havia referit, i, no don at-los lo Rei sinó tant solament la quantitat de 9 sous 4 diners; fou acordat a proposta de Sebastià Poy que se fàcia anar una persona, que sia fidedigna, en la armadà i que mília ab tota diligència que se pague dita quantitat promesa per lo Rei i també se mília com van les cavalcadures, si tenen lo necessari.*

Diu l'acta del 23 de setembre, *per quant los duenyos dels animals que la present universitat té en lo exèrcit del Rei nostre senyor, que Déu guarde, pretenguen cobrar per cada animal sis sous per quiscun dia, ultra lo que dóna Sa Majestat...; i tingue ben averiguat que lo Rei nostre senyor dóna per cada animal 13 sous tots los dies...; Sebastià Poy és de vot i parer que la present universitat pague per quiscun matxo a son duenyo nou reals conforme fonc deliberat i no més, tant si se cobra poc de Sa Majestat, com si se cobra molt ³.*

Al cap de 51 dies d'haver-hi entrat Carles III hagué d'abandonar Madrid; els seus exèrcits foren seguidament derrotats a Brihuega i a Villaviciosa, 9 i 10 de desembre, i restaren novament les tropes de l'axiduc confinades a Catalunya; molt aviat els francesos passaren el Pirineu, i Girona va haver de rendir-se a Noailles, a 25 de gener de l'any 1711 ⁴.

Per això, a 17 de desembre de 1710, *en virtut de una carta a dits jurats presentada de part del noble senyor Don Miquel d'Alentorn i Pinós, lo dit honorable jurat en cap, junt ab dit honorable batlle se conferiren ab dit senyor Don Miquel en la vila de Granollers, i els digué que tenia orde de la Reina nostra senyora, que Déu guarde, de levantar gent per los pobles a fi de defensar la ciutat de Gerona en cas sia convenient; i com que la parròquia de La Garriga és un dels pobles de sa incumbència, els consellers garriguencs acordaren que no consta si la gent que demana ha de anar en forma de lleva o de somatent, com i*

2. AGUADO BLEYE, *loc. cit.*, II, pàg. 376.

3. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 163 girat i 164.

4. AGUADO BLEYE, *loc. cit.*, i SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàgs. 387 i següents.

també per lo temps se haurà de menester dita gent, que per ço se respongue a dit senyor que, si ve la ocasió, lo que Déu no vulla, que la present universitat no se negarà en fer tot lo que serà de sa obligació ⁵.

A 28 de desembre, per quant los bagatges són tornats i insten fortíssimament a dits jurats los satisfacen, i hagen alguns fet comprendre a dits senyors jurats voler major preu que no se resolgué donar ab altre consell antes de anar-se'n dits bagatges, fou aprovat que se paguen dits bagatges a raó de 18 sous per quiscun dia si i conforme fonc deliberat ⁶.

392. Relativa tranquil·litat a la reraguarda en 1711

A 26 de gener de 1711, per quant han tingut una carta o orde del senyor veguer de Barcelona per a portar palla en Barcelona per la cavalleria ha de arribar de Itàlia...; Esteve Busquets és de vot i parer se representia al magnífic veguer que est terme de La Garriga ha dos mesos tenim un allotjament de cavalleria crescut i que la poca palla hi ha en est terme se haurà ben menester per la cavalleria tenen allotjada; i així fou aprovat; i, encara, com que han menester diners per los gastos se ofereixen a-n el terme, es decidí manllevar-ne.

Insistent sobre el darrer punt, el consell ordinari del dia 2 de febrer acordà que se manllévien 400 lliures a censal, que se troba qui les deixarà; després, vist que molts individus no tenen palla per a donar a la cavalleria, va ésser pres l'acord de fer una talla. A 24 del mateix mes de febrer, com se hage tinguda una carta del senyor tesorer que convenia o demana per lo real servei se apòrtia cent cinquanta estaques en la drassana de Barcelona, s'aprovà que se vage en Barcelona i que se miria, i, si se pot passar per lo més que sia possible i que se pondérien los treballs que estam i havem passat.

A 4 d'abril, havent esment que lo capità comandant tenim de quartel en est terme demana se li dónia civada o ferratge, quan no passarà a fer pasturar lo ferratge, no obstant va aprovar-se que no se li dónia ninguna cosa que no pòrtia orde de Sa Majestat. A 20 del mateix mes d'abril de l'any 1711, sobre la qüestió del farratge, fou aprovat

5. A. M. de L. G. Llibre medià, full 165.

6. Id. Llibre petit, full 4.

que los senyors jurats m'irien si lo senyor sargento major voldria deixar repartir les cavalcadures per les cases a on tenen ferratge, i, si no se pot conseguir, los demés lo pòrtien en les cases a on seran les cavalcadures i que los que ne tenen lo hagen de vendre als que no'n tindran i que se pàguia a 6 sous lo quintar; item fonc proposat si a les cases a-n on són los oficials per estar demasiadament carregats s'els deu refer alguna cosa i es deixà a la discreció dels jurats.

A 20 de maig, per quant lo ferratge se té acabant, s'acordà que los senyors jurats m'irien on trobaran ferratge vert i que pòsien penes perque no se dàllia, i que acabats los ferratges se vage mirant on hi hage civades, perquè els jurats poguessin ordenar la compravenda corresponent. Al dia 6 de juny, per quant és molt útil i necessari per la salut del poble que se tingue glas a compliment i havent donat paraula Bernat Pla que s'obligaria a subministrar-ne s'acordà que si ho ha promès que'l fàcien obligar.

En la mateixa sessió per quant passàs lo receptor del donatiu i com se dega gran quantitat i com no se hage satisfet, per ço manà dit senyor que se donàs satisfacció fent algo de amenaces i que se buscassen los recibos de ferratges i somatents i altres coses, que s'els abonaria, ab pacte que havia de haver part de diner, i s'acordà seguir aquella proposició ¹.

A 19 d'agost, a una carta de Don Ignasi Maranyosa se demana a la present universitat p'alla per les tropes de Sa Majestat, que Déu guarde, s'acordà anar a Granollers per convenir amb el dit senyor, i, encara, que se compre dita p'alla al p'la de Barcelona i se face una talla de 114 lliures.

El 6 de setembre del mateix 1711, per quant ab orde del senyor sotsveguer del Vallès, dada als 3 del corrent, se demana se posen en llista totes les cavalcadures de bast se troben en la present p'arròquia, varen decidir de fer-la; i, com que Francesc Blancafort pretén que la present universitat li pague la p'alla que lo senyor sargento major gasta de casa d'En Oliveres, s'acordà pagar-la, però que si els jurats troben haver-ne gastada més del que li tocava que, en tal cas, li donen allò que'ls apareixerà ésser de raó.

1. A. M. de L. G. Llibre petit, fulls 5, 6 girat, 7, 8 i 9 girat.

En la sessió del 23 de setembre, *per quant lo receptor del donatiu ... demana que se li satisfàcia lo que la present universitat està devent, s'acordà que se facen despatxar los recibos i se passen los comptes de dit donatiu i que per ço vage lo síndic a Barcelona; en la mateixa reunió, amb referència a una talla, va ésser aprovat que los senyors jurats tornen a entregar la talla han ordenada de nou als oïdors de comptes i se la tornen a mirar i vegem si aquella deu esmenar-se en alguna cosa* ².

390. Seguint els actes normals del municipi

A 12 de febrer de 1710, com de consuetud, es féu extracció de la terna de batlle ¹; a 25 de desembre es féu la corresponent insaculació; a primer de gener de 1711, d'acord amb els privilegis, va fer-se l'extracció de càrrecs municipals; a 2 de febrer diu que *func proposat per lo honorable jurat en cap, de voluntat de sos companys, que Francesc Blancafort del Molí, extret en clauari de la universitat diu que no vol donar fermança, però va acordar-se que en donia.*

En l'acta del 24 de febrer de 1711 *proposa lo senyor jurat de consentiment, etc., que per quant lo senyor síndic Gregori Torres ha renunciat dit càrrec, se demana que s'en elegesca; Josep Nualart és de vot i parer que se búsqüia un homo per síndic i que lo donar-li de salari per quiscuna vegada ho deixa a la incumbència dels senyors jurats...*, però el vot de tot el consell fou que *han constituït per síndic lo senyor Isidro Oliveró i se li donia quiscun dia una lliura quatre sous.*

Llegim en l'acta del 23 de setembre: *item se ha proposat que los oïdors de comptes troben dificultat en admetrer a Isidro Oliveró, clauari, quatre pòlisses que se llegeixen i se donen en proposició; Josep Nualart és de vot i de parer se admètien dites pòlisses, ab que se face tota diligència per a recobrar del doctor Casanoves la part li toca a pagar, al que no se face perjudici no obstant la present resolució; i així va ésser aprovat.*

2. A. M. de L. G. Llibre petit, fulls 10 i 11.

1. Id. Llibre medià, full 161.

Del dia primer de gener de 1712, ans de fer-se l'extracció corresponent, *Jaume Poy de Plaça ha renunciat en mà dels jurats i consell, tots los oficis que, en la extracció lo dia present faedora, podria sortejar, la qual ha acceptada lo consell. A 2 de febrer, per quant en semblant dia com vui quiscun any se acostuma convocar lo consell a fi i efecte de definir los comptes al clauari de l'any passat, així degué fer-se; el mateix dia fonc proposat que atès los oïdors de comptes no volen fer talla que no precesque indicació de béns dels particulars, per ço se proposa a vostres mercès per a que deliberen lo faedor; Esteve Guilla és de vot i parer que dits oïdors facen dita talla segons los apareixerà segons llur consciència en lo modo millor que sàpien, i que per ara excúsien lo estimar los béns, per ésser demassiadament llarg lo temps se hauria menester haver-se de fer ab dita forma, i, si no la volen fer, que en tal cas los senyors jurats se valguen de medis de justícia i que després, per més espai, se face dita judicació; aquest parer fou el que prevalgué*².

En el consell ordinari del dia 20 de novembre de 1712, per quant ab altre consell fonc resolt se aplegassen deu talles, i vui lo clauari repúgnia en cobrar-ne més de sis, allegant que alguns individus de consell li persuadien per ço; exposats els parers extrems, finalment triomfà el de Sebastià Poy dient se passen comptes ab lo clauari i que averíguen los que necessàriament se ha de pagar, i, fetes estes diligències, si falten diners per a pagar lo més necessari, que en tal cas facen talles, emperò tots aquells deutes podran excusar de satisfer per ara hi excúsien, per estar los particulars molt atropellats.

El dia de cap d'any de 1713, ans de fer-se l'extracció, fou proposat que per quant *Antoni Vidal ha representat de com vol anar-se'n de La Garriga i anar a habitar en altra part, demanava ésser exclòs dels càrrecs, però la seva demanada no fou pas admesa; en canvi va admetre's una anàloga proposta d'Esteve Guilla per ésser molt vell, sord, i inútil de poder servir. A 8 de gener del mateix any, per quant se ha de fer elecció i nominació de síndic per a diligenciar les incumbències de la universitat, per ço proposa a vostres mercès per a sien servits elegir una persona per dit ofici; fou elegit, per majoria, Francesc Blancafort.*

2. A. M. de L. G. *Llibre petit*, fulls 2, 6 girat, 11, 15 girat i 18.

A 12 de febrer s'acceptaren tres dificultoses pòlisses del clavari i es féu la darrera extracció de terna de batlle. A 24 d'abril, reunit el consell ordinari, precisament dintre de l'església nova, es féu una altra extracció de clavari perquè l'extret a primer de gener havia estat *proveït de l'ofici de batlle*³.

394. Entretenint l'acabament de la guerra

A 17 d'abril de 1711 morí de sobte l'emperador Josep I i això capgirà els tentacles que sostenien la guerra; l'arxiduc Carles fou proclamat emperador, amb el nom de Carles VI; pel novembre de 1711 a Utrecht començaren les negociacions per a terminar la guerra encesa per la successió a la corona d'Espanya; l'emperador sortí de Barcelona, deixant-hi, però, la jove emperadriu Elisabet, com a penyora que no renunciava als seus drets; tot, però, havia ja entrat en la davallada cap a l'acabament de la guerra.

A 29 de setembre de l'any 1711, *per quant ab orde de l'Il·lustre senyor Rafel de Llampalles, doctor de la real audiència, que mana Sa Majestat, que Déu guarde, que se envïen deu cavalcadures grosses, ab bastos, i que les guïa sens falta alguna en la vila de Arenys de Mar, dirigint-les al proveïdor que se troba en aquella vila per tot lo dia 27 del corrent sens falta, advertint-los que no durarà aqueix servei si no és quinze dies i que, no cumplint, se pendran les mesures proporcionades;* es decidí que s'anés a trobar el dit senyor fent-li present los treballs que tenen per quant lo número de les cavalcadures anaren lo any passat s'en perderen.

A 6 d'octubre, *per quant se ha tinguda una carta del senyor general Conde de Sormaní demanant per lo real servei de Sa Majestat que tots los bagatges, aixís grans com també petits, que se troben en la present parròquia, se troben lo dia set del corrent a la vila de Sant Celoni, advertint-los que esto serà per un viatge tan solament, s'aprovà el parer de Miquel Serratacó dient que de cavalcadures grosses sols n'hi vagen cinc i de les cavalcadures petites nou.*

3. A. M. de L. G. Llibre petit, fulls 29, 31 girat, 32 girat, 33 girat i 34 girat.

A 12 del mateix mes, per quant lo senyor jurat Caralt havia anat en Hostalric lo senyor governador li manà de orde del senyor jutge Llampalles i per orde del general Sormaní, que comendava les tropes que se trobaven en Hostalric, que convenia per lo real servei fortificar la vila de Hostalric i, per lo tant, los manava, o manava a dit senyor jurat que, lo més prest, tingués deu terrallons per a treballar en fortificar; s'aprovà que se vage ab quatre terrallons i, si no volen passar per quatre, que'n llòguia allí, si'n troba que s'envínguien a llogar ¹.

Degué celebrar-se sessió a primers de desembre de 1711 ², i s'hi llegí carta del senyor Llampalles dient que si venia el cas que lo enemic volgués tenir la plaça de la vila de Hostalric, per ço manava al senyor balle i jurats tinguessen una centinella en lo més eminent del terme que, per quant vessen tres focs en la montanya de Nostra Senyora del Corredor, tocassen la campana a somatent general i se conferissen en Sant Salvador de Breda es deixà tot en mans dels jurats; semblantment fou acordat sobre, si ve lo cas, de a on eixiran los diners per a pagar la gent que aniran a somatent.

A 20 de desembre, per quant se ha tinguda una carta de la Reina, que Déu guarde, notificant a vostres mercès que se troben sens civada per alimentar i sustentar los cavalls, per ço suplica a la pietat de vostres mercès que se apiadaran, perquè no se perde la cavalleria, en donar providència, per ço demana que a lo menos se dóna mitja racció i que lo que donaran o valdrà dit gra ho assegura la ciutat de Barcelona; i s'aprovà que se fàcia algun present al senyor capità i quant esto no bàstia, díguia dit senyor a on se trobarà civada i que s'en cómpria, si no se pot passar de altra manera ³. Del mateix any 1711 és una carta o passaport per a donar cobert o allotjament als soldats de cavalleria alemana ⁴.

El dia 6 de gener de l'any 1712, per quant hage un caporal que aporta ab sa companyia a sa mare, lo qual diu que per quietut dels soldats diu convé que estíguia en lo carrer i com apòrtia 2 cavalls i no hage ja casa en lo carrer que púguia tenir o soportar dit treball, unà-

-
1. A. M. de L. G. *Llibre petit*, fulls 12 i 13.
 2. No consta la data en el llibre original.
 3. A. M. de L. G. *Llibre petit*, fulls 14 i 15.
 4. Id. *Llibre registre*, manuscrit 6 de l'any 1711; es refereix evidentment a les tropes de l'arxiduc d'Àustria.

nimement ho deixen a la discreció dels senyors jurats; «idem» dia fou proposat per lo senyor jurat que los oficials li demanaven que volien alguna cosa per son plat, denotant que havia de ésser composat, «omnes» diuen que, en orde de compòsit, no hi volen saber cosa.

«Idem» dia fou proposat que per quant la pobra gent diuen que no troben palla i proposa dits senyors si volen se cómpria un paller de palla; «omnes» diuen que se cómpria; demanen on serà lo diner i triomfà el parer que, si no és bastant lo trentè del vi, que se fàcia una talla de cinquanta lliures; i vist que per algun temps se féu una resolució de consell que quiscun que volgués entrar vi foraster degués pagar 11 lliures i com a hi hage algunes persones que han aportat vi i no hagen pagat, va acordar-se que se demània ab persones idònies per eixa matèria i que si diuen que és just que se pàgia o se executen dits senyors jurats ⁵.

395. Segueix el trasbals a la reraguarda

SEMBLA del 25 de març de 1712 ¹ l'acta en la qual consta que per quant han rebuda una orde de Don Rafel de Llampillas que demana fàcien anar tres terrallons a treballar a Hostalric, i deu diners quiscun dia per los salaris dels sobrestants; va ésser acordat que no n'hi fàcien anar si no es 2 i que s'els dónia lo preu segons trobaran; «idem die» fou proposat per lo sobredit senyor que a vista de que se ha feta una talla de cent i dotze lliures que vegem fins a quant temps déu córrer; s'aprovà el parer de Francesc Torra de Plaça que córria la de cent lliures des del primer de març fins a tant que dit senyors estiguen satisfets.

A 3 d'abril a la vista d'una altra carta del senyor Llampillas manant que per tot lo dia set del corrent facen aportar mil maons des de Sant Celoni a la vila de Hostalric...; Pau Fàuria és de vot que se aporten tots en la conformitat sobredita i que los senyors jurats facen la taxa dels que tocaran aportar a quiscun particular i el seu vot prevalgué.

5. A. M. de L. G. Llibre petit, full 17.

1. L'original diu erròniament 1711.

A 10 d'abril, per quant lo senyor tinent repugna i no vol eixir de la casa d'En Josep Nualart i lo senyor coronel diu li ha donat ordre de seguir les cases i com dit senyor no fàcia cas de les ordes de son coronel, hi hagué una multitud de parers i entre ells el que tingué més vots fou el de deixar-ho tot en mans dels jurats. A 22 d'abril s'acordà que *inseguint lo orde donat per la Reina nostra senyora, que Déu garde, ... lo síndic de la present universitat, per tot lo dia 23 del corrent se conferesca ab ple poder ab lo senyor veguer de Barcelona per a conferenciar coses del real servei.*

Consta en l'acta del 25 d'abril del 1712 que lo síndic Oliveró és tornat de Barcelona, lo qual ha aportada una carta en la qual se demana que per tot lo vagueriu se averiguia quants carros hi hage en dit vagueriu i en particular en dit lloc i quants animals de càrrega se poran destinar, sens fer expressió de persones, comprenent en açò tant los cavallers com militars; i que lo Rei donarà a quiscuna cavalcadura quiscun dia, 9 sous, 4 diners, i los comuns, 4 sous, 8 diners; i que si se perden les cavalcaures pagarà 6 dobles, 3 lliures, 14 sous, 8 diners; i també se demana que lo síndic tinguia ple poder per que dit síndic púguia elegir i dar facultat a altre síndic; i va ratificar-se en aquesta forma el poder de N'Oliveró i s'acordà que los senyors jurats fàcien anar un homo amic per veure què determinació han presa.

A 26 de juny, per quant se hage de menester palla per los cavalls del senyor capità, tothom convingué que se fàcie una taxa los oïdors de comptes i se apòrtia ab una casa i de allí se donia a-n-els soldats per los cavalls. A 17 de juliol, per quant se ha rebuda una carta del senyor Pujol de Caldes inseguint la orde de Sa Majestat, a fi i efecte de que esta universitat fes quatre bagatges per lo servei del Rei, per fer la campanya, unànimement acordaren que se face diligència ab un tragner de Vic, que se diu Panedas, que era ofert en tenir los matxos a punt sempre que nos vingués la orde i així que se concèrtia ab ell.

A 23 de juliol de 1712, atès de orde de Sa Majestat, que Déu garde, se han de enviar quatre bagatges als combois del real exèrcit per la futura companyia, als quals bagatges se ha de donar alguna quantitat a més dels 9 sous, 8 diners, que s'els abonarà de part de Sa Majestat; i en atenció de trobar persona que se obliga a mantenir los quatre bagatges deu conservar dita universitat ab lo sou del Rei, més 28 dobles pagades pel comú, va acceptar-se la proposta; i a tal efecte,

s'acordà ² crear un censal de 140 lliures amb Maria Mustarós i Guilla, a càrrec dels jurats, però que *lo consell de la present universitat los ne firme i face una agnicó de bona fe* ³, prometent-los que los treuran indemnes.

A 2 d'agost, vista una carta d'En Llampillas convocant el síndic a Granollers per *ajustar lo número de terralloners ab que se haurà de servir a Sa Majestat per a continuar la fàbrica de la fortificació de Hostalric*, va aprovar-se que *lo síndic vage a Granollers, emperò què no pugue obligar-se en fer cosa alguna fins i a tant sia presa altra resolució sobre dita subjecta matèria per lo consell*.

Al 17 de setembre de 1712, *per quant enviaren bagatges per lo servei del Rei, que Déu guarde, i los soldats s'els han aturats i volen compòsit per a que los tórnién, tots concordaren en que se vàgia a Barcelona a donar un memorial a la Reina o al secretari del Rei, per a veure com se ha de fer* ⁴.

396. Darrers mesos de guerra empantanegada

EL dia 9 d'octubre de 1712, *per quant, ab orde del senyor veguer de Barcelona, de data de 5 del corrent, se mana que la present universitat face aportar cent quintars de palla a Badalona per subsidi de les tropes ingleses* ¹ i així mateix *vage a conferir-se ab dit senyor veguer un dels jurats per a tractar coses del servei de Sa Majestat, Déu lo guarde; va decidir-se que primer el veies el veguer i li representia los excessius cortels que de contínu, ha tingut est poble*.

A 18 d'octubre, havent rebut carta del senyor Llampillas *que vàgia un síndic per ajustar lo número dels terralloners volen fer los pobles per treballar a Hostalric, per unanimitat va decidir-se que se miria i se passia de lo millor modo se púguia fer i lo síndic que hi vàgia*

2. A. M. de L. G. *Llibre petit*, fulls 19, 21, 22, 23 i 24 girat.

3. S'anomena agnicó de bona fe la institució jurídica en virtut de la qual el comprador manifesta, dins l'any d'adquirir la cosa, que ho féu per encàrrec i a utilitat d'altri; és una mena de reconeixement d'un mandat.

4. A. M. de L. G. *Llibre medià*, fulls 25 i 26 girat.

1. Anglaterra militava també al cantó de Carles III, contra el Borbons de França i d'Espanya.

i que representia lo que nos prometé lo marquès, per lo que no fariem altres coses del servei del Rei, mentres tindriem los bagatges a la armada.

Al cap de poc el mateix senyor Llampillas proposà substituir els treballadors per uns pagaments, i en la sessió del 28 d'octubre s'acordà que lo síndic se conferèsquia ab los demés síndics per a anar a trobar los senyors diputats i, en cas se hage de fer, no se donia diner algùn, sinó que se fàcia anar los terralloners personalment, per quant és la taxa del donatiu qui s'hi entén lo dels ecclesiàstics i cavallers i a nosaltres no nos pot competir tant; se proposa que per quant se féu la taxa de la palla i n'hi hage molts que no la han aportada havent-los avisats moltes vegades que vègien si volen que se penyórien, se ha resolt que se fàcia pagar luego, i si no fer-hi anar lo senyor balle.

A 20 de novembre de 1712, per quant la present universitat tenia quatre bagatges al camp gran al servei de Sa Majestat, que Déu guarde, als quals per a que fecen lo servei lo temps duraria la campanya, le havia donat vint-i-vuit dobles; i los dits bagatges, després de haver servit un poc de temps, foren fugits, i lo senyor Josep Riera de Sant Martí, l'altre dels comissaris elegit ab lo congrés, de paraula haja dit a dit senyor jurat fecen diligències en averiguar los dits bagatges a on se trobaven i se recobràs de ells respective, segons lo temps havien faltat en lo servei, fou acordat que els jurats procedissin ab medis de justícia contra dits bagatges.

Al cap de dos dies, a 22 de novembre, per quant lo senyor sargento major, està allotjat en est lloc, demana si los paisans volen donar lo pa a-n-els soldats, que ell donarà un sou per cada soldat cada dia, i aixís vegem lo que volen se fàcia, sinó se haurà de enviar a cercar lo blat a Barcelona i fer-lo molre i fer-lo pastar i entregar a ells; prevalgué el parer de Sebastià Poy, que proposà se li duguia al sargento major que ell fàcia portar lo blat i que lo comú lo fàcia pastar si no té altre remei; item se ha proposat etc. que per quant hage poca palla i los habitants no ne tenen, si se ne vendrà i si s'en anirà a comprar; Esteve Guilla diu s'en vènguia a tots los habitants que no'n tenen i que s'en còmpra un paller i se fàcia portar per torn a bagatges; se vènguia a 3 sous l'arroba; i així fou votat per majoria.

Item se ha proposat etc. si lo síndic anirà a Berceles per a veure si lo senyor tesorer ne voldria traure alguns soldats i oficials; se ha

resolt hi vàgia. Item lo sargento major vol li dónien alguna cosa; se ha resolt no se li dónia sinó lo que sia forçós i no més, sinó lo que manen les Constitucions. De manera anàloga s'acordà a 4 de desembre, afegint que se li diguia que fàcia anar los soldats a Canovelles o sinó que se recórria a Barcelona ².

A 18 de desembre, vista una carta d'En Llampillas on demana que la present universitat face anar cinc terralloners ab los magalls a Hostalric, s'acordà primer informar-se del que feien els altres llocs. A 8 de gener de 1713, per quant se han menester diners per a comprar palla i així mateix per a pagar los bagatges han de anar de orde de Don Josep Aguirre a Barcelona i la present universitat se troba exhausta de medis, s'acordà fer una talla de 200 lliures.

A 12 de febrer de 1713, per quant lo terme se troba exhausto de palla per lo abast de la cavalleria se troba allotjada en la present par-ròquia, i en los llocs circumveïns no volen permetre lo treure'n, decidiren que los jurats donen la deguda providència per a que no falte palla, perque de açò no s'en seguís algun desman, i en lo ínterim lo síndic vage a Barcelona a mirar si podrà alcançar algun alivio en lo cortel.

Finalment a 19 de febrer, per quant Maurici Subirachs de Granollers se troba devent a la present universitat algunes 300 lliures per raó dels bagatges que la universitat envià al servei de Sa Majestat, que Déu guarde, quant anà a Madrid en la qual ocasió era comissari lo dit Subirachs, s'acordà encomanar al jurat Oliveró la cobrança ³.

2. A. M. de L. G. Llibre petit, fulls 27, 28, 29 i 30.

3. Id. id. 31, 32 i 34.

Agonia de l'antic municipi, de 1713 a 1715

397. Les darreres resistències. — 398. Compliment de les ordres superiors. — 399. La feixuga càrrega de censals. — 400. Altres destrets que aclaparaven el municipi. — 401. Flames del caliu somort. — 402. Cap a la fi de l'antic municipi.

397. Les darreres resistències

A 14 de març de 1713 va signar-se a Utrecht el tractat secret d'evacuació de Catalunya, deixant enlaire el cas dels privilegis del país; a 19 del mateix març l'emperadriu sortí de Barcelona, però, encara a 20 de març l'austriac Starhemberg jurà dins la seu de Barcelona; fou el darrer virrei; a 11 d'abril, en el tractat d'Espanya amb Anglaterra, restà abandonada la causa defensada al Principat; a 22 de juny Starhemberg pactà l'armistici, a Hospitalet, amb els representants de Felip V; a 27 de juny Starhemberg sortí clandestinament de Barcelona, la qual ciutat també fou abandonada pels soldats d'ell; des d'aleshores, les forces de l'exèrcit assetjat restaren soles; a 30 de juny, en la junta dels braços eclesiàstic, noble i popular es dividiren els parers sobre la submissió a Felip V, però finalment, a 5 de juliol, enduts pel braç popular, acordaren de resistir; a 9 de juliol la Diputació del General es conformà amb aquell acord ¹.

A 5 de juliol de 1713, en la reunió del consell municipal de La Garriga *fonc proposat per lo honorable jurat en cap, de voluntat de*

¹. Vegeu AGUADO BLEYE, *Historia de España*, II, pàgs. 378 i següents; SOLDEVILA, *Hist de Cat.*, II, pàgs. 386 i següents.

sos companys que, per quant ab orde dels Excellentíssims i fidelíssims diputats del General del present Principat de Catalunya en esta residència, se ordena a dits jurats que lo dia 30 de juny se conferesca una o més persones ab ple poder en la casa de la Deputació per a tractar los negocis concernents al bé públic i quietut del present Principat, la qual se llegeix i se dóna en proposició per a que deliberen, sobre dit fet, lo faedor.

E lo dit consell, oïda dita proposició, ha deliberat se face sindicat a Francesc Blancafort del Molí, pagès de dita parròquia, per a que se conferesca en la Deputació, per a tractar los negocis convenients per la tranquil·litat del Principat; tot seguit el batlle Gregori Torres posà el corresponent decret, en presència dels testimonis ².

Amb data de 24 de juliol es rebé una carta de part dels consellers de Barcelona en què posà en notícia als jurats que, per no trobar-se encara ab competents forces per a detenir lo enemic se acerca a dita ciutat, acúdien agermanats en qualsevol contratemps o on clame la urgència del perill ³; efectivament, a les darreries del mes de juliol de l'any 1713 el duc de Pòpuli, generalíssim de l'exèrcit de Felip V, arribava davant de Barcelona per a bloquejar-la ⁴.

Mentrestant a La Garriga va realitzant-se un acte de molta prudència. L'acta del consell ordinari del dia 18 de juliol diu que fonc proposat per lo honorable jurat en cap, de voluntat de sos companys, que, per quant lo senyor rector, a vista de les corrents ocurrències ha representat als honorables jurats resolguessen què volien fer de la plata de la iglésia, per aparèixer-li no estar segura en lo arxiu, per poder-se-l'en oportar de allí ab molta facilitat; per ço se proposa a vostres mercès per a que deliberen lo faedor.

Prevalgué el vot de Sebastià Poy dient que los senyors jurats, ab lo senyor rector i senyor domer i senyors obrers, elegesquen les persones que a ells los apareguen al propòsit, qui deguen cuidar-se de retirar i desar dita plata allà a on los aparega més segur. Potser fou per conseqüència d'aquest acord que els objectes d'argent del tresor de la parròquia van salvar-se en aquesta ocasió.

2. A. M. de L. G. *Llibre petit*, fulls 34 girat i 35.

3. En el dit Arxiu, *Llibre registre*, estampats 1713, número 2.

4. SOLDEVILA, *loc. cit.*, pàgs. 403 i següents.

Item se ha proposat que en atenció que Francesc Blancafort, síndic, està indisposat per a diligenciar negocis de la present universitat; per ço, per majoria, a proposta de Pere Vinyoles, se elegeix per síndic a Miquel Serratacó ⁵.

No molt temps després, dintre del mateix any de 1713, l'exèrcit de Felip V degué passar i ocupar La Garriga; la guerra restaria centrada al setge de Barcelona.

398. Compliment de les ordres superiors

EL dia 25 de desembre del mateix any 1713 *fonc proposat per lo honorable jurat en cap, de voluntat de sos companys, que per quant, ab orde del senyor Don Josep Petinyo* ¹, *intendant del real exèrcit, se mana a la present universitat contribuesca tots los mesos a dit real exèrcit tres-cents i quaranta reals de vuit, per los motius i causes en dit orde expressat, lo qual se llig i se dóna en proposició per a que deliberen lo faedor. Tots hagueren d'estar d'acord amb el parer de Pere Vinyoles: que lo síndic de la universitat vaja al camp i procure en mirar si dita peticció tindrà alguna reducció, i que en lo ínterim se procuren medis per satisfer allò que se haurà de pagar* ².

Hom veu clarament que ara ja no es tracta de donatius, ni d'acordar contribucions de guerra; ara es tracta de complir unes ordres superiors; encara, però, continuen actuant les velles institucions; així, el mateix dia de Nadal de 1713 es fa l'extracció d'insaculadors en la

5. A. M. de L. G. *Llibre petit*, full 85.

1. Josep Patiño, nascut a Milà en 1666, era d'origen gallec, havia estat jesuïta; des de molt jove havia començat la carrera administrativa, primer com a superintendent de l'exèrcit de Felip V a Extremadura i ara a Catalunya; pel seu talent organitzador d'exèrcits i esquadres, arribà a ministre, de 1726 a 1736, primer de Marina i Indies, i després d'Hisenda; fou un estadista de talent, treball i honradesa. AGUADO BLEYE, *loc. cit.*, pàg. 386.

Ell fou nomenat president de la *Real Junta Superior de Justicia y Gobierno*, que, el dia 16 de setembre de 1714, en substitució de les institucions autònomes dissoltes, es féu càrrec de l'administració del principat de Catalunya. Vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàg. 429.

2. A. M. de L. G. *Llibre petit*, full 86 girat. En el *Llibre registre* del mateix Arxiu, 1713 estampat 8, es relaciona aquesta carta dient que, *per les ocurrencies del siti de Barcelona, no poden les tropes aquartelar-se en dita ciutat, i que el diner s'ha de portar a Mataró, sens rèplica ni dilació.*

forma acostumada ; després els insaculadors realitzen la tasca de consuetud ; a primer de gener de 1714 es faran les corresponents extraccions per al càrrecs municipals.

A 28 de gener de 1714, *per haver tinguda una orde, Don Gabriel Cano, marescal del camp del exèrcits del etc. i com per dit orde sia anat en Mataró i lo dit senyor hage demanat al dit senyor jurat per què no aportava la quantitat del diner, i dit senyor responent que ell sols anava per veure què demanava, que lo senyor conde Martima los havia dit que li entregassen cinquanta lliures, i creien dits senyors que qui sa ab això callarien, i com en Mataró hagen volgut tota la quantitat, demanen dits senyors jurats de a on eixirà dita quantitat; s'acordà que se prèngien a censal*³.

En la reunió del consell de 29 de març del mateix 1714 *per haver tingut un orde de l'intendant del camp de que se aportassen quiscun dia 40 quintars de ferratge en Montcada, sens falta alguna, advertint que allí hi haurà persones per a rebre dit ferratge, fou acordat que se déixia a la voluntat dels senyors jurats, la manera de complir l'ordre*⁴.

El dia 6 de juliol de 1714 arribà l'exèrcit francès de Berwick a les portes de Barcelona ; s'estrenyé el setge de la ciutat ; finalment, pel mes de setembre capitulà la ciutat ; l'endemà Berwick signà els nomenaments que substituïren les antigues institucions⁵.

Del mateix any 1714 *és una carta de ordre en què mana lo coronel del regiment de dragons de Osuna i comandant de Granollers que, en acció de gràcies, de tant singular benefici de no haver permès Sa Majestat la universal degollació, se dónien a la Divina, cantant lo Tedeum en la parroquial de cada poble, tenint lo Santíssim patent, i per tres dies consecutius facen alemàries en totes les cases dels pobles; dat en Granollers a 26 de setembre*⁶.

A 28 d'octubre del mateix any *per quant ab orde de Don Josep Patiño, cavaller de l'orde de Alcàntara, del consell de Sa Majestat i intendant del real exèrcit i principat de Catalunya, se demana a la present universitat mil tres-cents i quaranta-vuit reals de vuit per lo donatiu del quartel de hivern, pagadors en quatre diferents plaços i*

3. A. M. de L. G. Llibre petit, full 40 girat.

4. Id. id. 46.

5. Vegeu SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàgs. 412 i següents.

6. A. M. de L. G., en el corresponent Llibre registre.

pagues, la primera de les quals ja és caiguda als 15 dels corrents i les demés cauran a 15 de novembre, a 30 de novembre i a 15 de desembre propvinent; no hi havia pas altra sortida que acordar se facen talles encontinent, per pagar lo dit donatiu i que no se admètien pòlisses a ningú ⁷.

399. La feixuga càrrega de censals

EN compliment de les obligacions imposades el consell municipal hagué d'endeutar-se copiosament creant una multitud de censals. Per exemple, sabem que el consell del 14 de febrer de 1714 acordà unànimement que se manllévia en la iglésia de sant Esteve de La Garriga la suma de 300 lliures; ço és 240 de comptant i 60 lliures que Sebastià Poy i Esteve Mas i Jaume Guilla i Buixó havien preses, sent jurats, per a subvenir les necessitats del terme, les quals havien deixades los senyors obrers graciosament i volen que sia creat un censal de 300 lliures.

En el consell del 2 d'abril fou exposat que Francesc Busquets, Pau Fàuria i Esteve Guilla i Buixó, com ha principals, i Francesc Blancafort i altres, com a fermances, veneren i originalment crearen a favor de Isidro Nualart i Terrés, pagès de dita parròquia, carta de gràcia de lluir i quitar, mitjançant un censal de preu 300 lliures i de pensió 15 lliures; a març proppassat veneren i originalment crearen, els mateixos com a principals i altres com a fermances, als obrers de la iglésia parroquial un censal de 300 lliures i pensió 15 lliures; i anàlogament crearen, el mateix dia 2 d'abril, un altre censal de 300 lliures a favor de Francesc Torra de Plaça; però, com que se hagen manllevat a obs de la present universitat i per subvenció de les necessitats de aquella, per això lo dit consell ha resolt encarregar-se dits tres respectives censals, sobre dita universitat, i rellevar indemnes a tots los obligats en aquells.

En el consell del dia 20 d'abril per quant la present universitat se troba exhausta de medis per pagar i satisfer a Pere Oliveres, pagès de Montmany, 251 lliures 2 sous, per la valor de 28 quarteres dobles

7. A. M. de L. G. Llibre petit, full 48, i Llibre registre corresponent.

se li prengué per servei de Sa Majestat, Déu la guarde, i per pagar altres grans se han pres a diferents persones i altres gastos se han ocasionat a dita universitat, per ço fou acordat que se manllevén a censal 350 lliures.

A 24 de juliol del mateix any 1714 per quant la present universitat està exhausta de medis i ab gastos extraordinaris tots los dies, per ço ... prevalgué el criteri que per ara se facen dos talles, i que los senyors jurats facen diligències si trobaran diners al censal i manllevén la quantitat los aparega haver necessàriament de menester.

De manera anàloga, en el consell reunit a 21 d'octubre no es trobà altra manera de suportar los contínuos i excessius gastos, que contínuament la present universitat està suportant, que manllevar 500 lliures a censal, al rector de L'Ametlla i que los dits jurats se obliguen en nom propi com a particulars com a principals i tots los sobredits de consell se obliguen també en nom propi i com a particulars, com a fermances, i que se face lo acte de dit censal lo dia present ¹.

Anys a venir, encara pesava sobre la universitat de La Garriga una llarga sèrie de censals creats en aquests anys; així, en una nota dels censals i censos fa la universitat de La Garriga a diferents comuns i particulars es mencionen primerament els següents: Un censal a Bernat Terrés de La Garriga de preu 300 lliures i pensió 15 lliures, rebut a 31 de gener de 1714; a la reverend comunitat dels reverends preveres de la vila de Centelles un censal de preu 400 lliures i pensió 20 lliures, creat a 18 de maig del mateix any 1714; a dita reverend comunitat altre censal de preu 380 lliures i pensió 19 lliures, creat a 15 de setembre del mateix any; a dita reverend comunitat altre censal de preu 500 lliures i pensió 25 lliures, creat a 2 d'octubre del dit any; altre censal a la reverend comunitat de preveres de la vila de Granollers de preu 100 lliures i pensió 5 lliures, atorgat a 2 de novembre del dit any 1714; altre censal a Francesc Noguera de La Garriga de preu 400 lliures i pensió 20 lliures, consta en poder del reverend rector de La Garriga als 19 de gener 1715; altres censals a la obra de iglésia de La Garriga de preu 550 lliures quiscun, consta ab actes rebuts en poder de dit rector de La Garriga, als 20 de abril i 17 de agost respectiva de dit any 1715.

1. A. M. de L. G. Llibre petit, full 41 girat, 43, 44, 47 i 48.

Los preus dels quals censals serviren per pagar 1400 reals de vuit que los destacaments i tropes del Rei obligaren a pagar en dit any en que fou lo últim siti de Barcelona; i per pagar les quinzenades de alguns particulars que debien pagar-les per la real contribució que Sa Majestat demanà luego després de haver pres dita ciutat ².

400. Altres destrets que aclaparaven el municipi

EL dia 22 d'octubre de 1713 fou proposat per lo honorable jurat que per quant los gastos contínuament són tant excessius, i la present universitat se troba exhausta de diners ni medis, per ço proposa a vostres mercès per a que deliberen lo faedor. Pere Vinyoles és de vot i de parer se face una talla de cent lliures, i així fou unànimement aprovat.

Item fou proposat que per quant los bagatges anaren a Canovelles per servei del regiment de Raubon, antes de anar no se ttxà lo preu del que diàriament se'ls donaria, per ço se proposa a vostres mercès per a que sien servits resoldre lo que se'ls haurà de donar per quiscun dia hi estigueren; prevalgué el parer de Sebastià Poy que los dits bagatges se paguen, ço és per los animals grossos a raó de 10 sous quiscun dia i per los burros a raó de 7 sous, ab advertència que los bagatges que eren allà sens home no se pague a dita raó sinó el que fos raonable, i que d'ací al devant se paguen los bagatges se oferiran en la mateixa conformitat.

A 6 de gener de 1714, per quant la present universitat se troba exhausta de medis per pagar los terrellons estan per servei de la Majestat, Déu lo guarde, i altres gastos se ofereixen cada dia... se ha resolt se face una talla ¹. Un cop acabada la guerra, per a la construcció de la ciutadella a Barcelona, va obligar-se a la prestació personal, va recaptar-se un considerable donatiu forçós i va establir-se l'estanc de la sal ².

Així, per exemple, tenim esment d'un plec de diferents cartes, les unes per portar palla i ferratge, ab algunes parts, altres per

2. A. M. de L. G. *Llibre petit*, fulls 228 girat i 229.

1. A. M. de L. G. *Llibre petit*, fulls 35 girat, 36 i 40.

2. SOLDEVILA, *loc. cit.*, II, pàg. 7.

anar fusters i mestres de cases a treballar, ab magatzems, totes elles de l'any 1714; i d'unes notes o llistes de les cavalcadures que transportaven terra en la ciutadela de Barcelona, a un diner per càrrega, aquestes de l'any 1715³.

Sabem, per l'acta del consell de 29 de desembre de 1714, que lo arrendador de la sal, en virtut del nou estanc, diu no tenir obligació en haver de proveir de sal, ni tampoc en haver de pagar lo preu de l'arrendament corresponent a la sal; fou acordat, per unanimitat, que los senyors jurats consúltien lo dit fet en la conformitat se ha de obrar. Item fonc proposat que se servissen tatar lo que tinguessen gust a dits senyors jurats per lo treball de cobrar les talles del donatiu; s'acordà donar-los 15 lliures.

Del 13 de gener de 1715 consta que per quant la present universitat se troba exhausta de medis per socorre i subvenir les necessitats que de continuo la present universitat està suportant i patint; per ço se proposa a vostres mercès que apar seria proporcionat fer una talla de 100 lliures i que dita talla tothom la hagués de pagar, sens admetre lo clauari ningunes pòlices; així s'acordà, però amb la modificació que la talla fos de 200 lliures i així mateix que se face càrrega al senyor clauari de 58 lliures, 4 sous, 6, cobradores de diferents particulars per raó del donatiu del quartel de hivern, i que les còbria ab la brevetat possible.

Finalment, en el consell del dia 22 d'octubre de 1715, com que als 2 de octubre corrent, lo síndic de la present universitat, en nom de aquella i de tots los particulars, se obligà a l'administrador de les rendes salines de la ciutat de Barcelona i principat de Catalunya a consumir i gastar en dita parròquia de La Garriga 122 fanegas de sal en lo discurs de un any, que ha començat a corre lo dia de sant Joan de juny proppassat; i com per dit efecte la universitat dega elegir i anomenar un estanquer per a cuidar-se de administrar dita sal; per ço se proposa a dites mercès per a que deliberen la persona los aparega de més utilitat per dit efecte.

Fou acordat, a proposta de Pau Fàuria, que sia elegit en estanquer de dita sal Isidro Oliveró, jurat en cap, per lo discurs d'un any... ab

3. A. M. de L. G. Llibre registre, manuscrits 3 de l'any 1714 i 2 del 1715.

obligació, a sos gastos, de fer aportar dita sal ajustada ab lo dit acte i tota la de més se oferirà haver menester la present parròquia... pagar-la en los terminis assenyalats... i entregar, eo fer entregar per la persona vendrà la dita sal, los 18 sous que Sa Majestat dóna de benefici per quiscuna fanega als jurats ⁴.

401. Flames del caliu somort

L'ABRANDAMENT de la guerra havia passat ja per damunt de La Garriga, però, en un lloc i en altre, renaixien insospitadament del caliu somort les flames rogents de la guerra allunyada del nostre terme. Els documents locals atribueixen els fets a *voluntaris*, que podríem interpretar o bé com a una mena de companyies militars o bé com a guerrillers inorgànics actuant pel seu compte ¹. Així tenim esment d'un *recibo de 2 lliures 12 sous com a compliment de 22 lliures que pagà lo present poble per mans del clauari, a Joan Oller, peraire de Taradell, per un robo de matxos havien fet los voluntaris a alguns de Taradell* ².

A 14 de febrer de 1714 *fonc proposat per lo senyor jurat en cap, de consell de sos companys que per quant en la resolució del consell passat fonc resolt que se manllevassen diners per la primera paga del donatiu i com se havia resolt que lo senyor Oliveró del diner que se havia de cobrar de l'arrendador del trentè, que eren 200 lliures, i com dit Oliveró sia anat en Vic a cobrar dita quantitat, i per lo camí tingué rencontre dels voluntaris o agressors, i com tinguessen pres al dit senyor Oliveró ab grans treballs, havent-lo compost de la quantitat de 100 dobles per aixir de les mans de dits agressors, per lo tant, lo dit senyor Oliveró se ha retingut lo que havia cobrat de dit arrendador que són 180 lliures a fi i efecte de recobrar aquelles 100 dobles que ell havia pagades per aixir de les mans de dits agressors, com també pretén cobrar tota la sobredita quantitat; i per ço dits senyors jurats demanen com se ha de fer; s'acordà que se deixia en mans de hòmens de consciència i que,*

4. A. M. de L. G. *Llibre petit*, fulls 49, 50 i 51.

1. Vegeu els guerrillers d'En Carrasclet, en SOLDEVILA, *Hist. de Cat.*, III, pàgs. 21 i següents; II, 406 i següents.

2. A. M. de L. G. *Llibre registre*, manuscrit 2 de l'any 1714.

si ells resolen que se pàguia, és de vot se pagui, suposant anava per lo terme.

A 24 de juliol de 1714 s'exposà que mosur de Gages, comandant de les tropes de Granollers, envià a buscar a l'honorable Francesc Busquets, i, després de tenir-lo en Granollers, lo hage pres, allegant tenia per dit efecte orde del senyor general Bracamonte³ de aprisionar-lo fins a tant la present universitat hagués satisfet lo just valor dels vint-i-quatre bous que los voluntaris s'en aportaren del barri del mas Terrés en esta parròquia, que eren de alguns particulars de Manlleu; i apareixent als dits jurats ésser essencial enviar persones a dit senyor general Bracamonte, per a justificar la innocència tenia la present universitat i particulars de la parròquia sobre dit succés, per ésser dits voluntaris incompatibles ab el nostre sometent;

per lo qual efecte foren elegits Francesc Blancafort i Miquel Serratacó, que anaren a Vic i se conferiren ab dit senyor general Bracamonte i devant de ell disputaren ab los interessats en dits bous lo quant injustament havien pretès d'esta universitat lo voler cobrar lo valor de aquells; allegant, per justificar la defensa, los motius los apareixien més concernents; i havent dit senyor general oït les raons de uns i altres digué a dits Blancafort i Serratacó se componguessen, que, quant no, ho tindrien de pagar tot.

El senyor Oliveró subratllà que lo comú ni lo particular d'esta parròquia pot ésser taxat de culpable sobre dit succés per ésser los voluntaris molt sobergs al sometent; però fou acordat el vot de Francesc Blancafort: que se le responga al senyor general Bracamonte que lo comú veent-se, sobre lo fet proposat, immune de culpa, gustaria deixar-ho en mans de la justícia, emprò que, si és de son empenyo lo ajustar dit negoci, que lo consell elegirà persones a fi de conferir-se ab los de Manlleu i ajustar esta dependència.

A 21 d'octubre de 1714, per quant los voluntaris en dies passats cremaren dos bagatges, que lo un era d'En Espargaró i l'altre d'En Mallol, que anaven carregats de palla al camp, s'aprovà el parer d'Isidre

3. SOLDEVILA, loc. cit., II, pàg. 404, parla de l'acció estratègica de caps com Bracamonte, Vallejo i González, mestres en l'art de la guerrilla, perseguïdors incansables, a través de Catalunya, de les partides de paisans i miquelets.

Oliveró: *que, si dits bagatges se perderen o cremaren per culpa dels bagatges, que no se paguen, i si se cremaren que no tinguessin culpa dits bagatges, que se paguen.* La cosa, però, no restà pas solucionada, car, en la sessió del consell del dia 29 de desembre de 1714, *fonc proposat per lo honorable jurat en cap, de voluntat de sos companys que, per quant en la ocasió se cremà la palla del senyor Terrés se cremaren també dos burros ço és un de Macari Mallol i altre d'En Espargaró, qui, de orde nostra anaven a Granollers, carregats de palla; i, malgrat que els afectats instien lo cobrar lo valor de dits burros, sembla que no va pas prendre's cap nou acord* ⁴.

402. Cap a la fi de l'antic municipi

EN el consell del dia 6 de gener de 1714 *fonc proposat per lo magnífic jurat en cap, de voluntat de sos companys, que, per quant lo senyor Isidro Oliveró ha representat a dits senyors jurats que ell no podrà servir més de síndic per dita universitat, per ço se proposa a vostres mercès per a que elegesquen dos persones per síndics, per a tractar los negocis de la present universitat; lo dit consell, a més vots, ha deliberat i elegit en síndics de dita universitat als senyors Francesc Blancafort i Isidro Oliveró.*

En el consell del dia 17 de març de 1714 *lo honorable Esteve Guilla, jurat menor, de consentiment de sos companys, per estar ocupats en coses del servei del Rei, proposà que: per quant dies ha que tenen una orde del camp, de que acudís en ell un jurat o síndic; i per quant fins avui no se hage cumplit dit orde, per estar los senyors jurats ocupats en coses tocants en lo servei del Rei i no voler anar ningun síndic allí; demanen dits senyors com se deu dirigir; i també se fàcia elecció de síndic per no voler concórrer los síndics vells.*

La sessió fou molt laboriosa; l'un proposava extreure un síndic; un altre, que s'obligués els antics síndics o els jurats presents; un altre que es pagués al síndic i que fos extret d'entre 12 noms; un altre, que s'afegissin sis síndics nous per a rellevar-se amb els vells; finalment, *no podent-se ajustar, se torna a prendre vots, dit dia; novament hi ha-*

4. A. M. de L. G. *Llibre petit*, 41, 47, 48 i 49.

gué altres proposicions, fins que fou pres el següent acord ple de temors:

Fou votat i foren tots de parer que sia síndic de la dita universitat lo senyor Francesc Torra de Plaça; i que dit senyor síndic tinguia poder, per quiscuna vegada que a ell apareixerà convenient, que vage ab ell algun pagès o persona que ell apareixerà..., i que la persona que ell cridarà per sòcio, tinguia lo mateix salari que tindrà lo senyor síndic; i que si s'els esdevindrà algun acàs que fossen dits senyors impedits per part de algún general o altre infortuni, que lo terme los està ab evicció i los promet fer tots medis; i també si dit senyor síndic li apareixerà sia lo bastant ab un fadrí, que també li sia satisfet; i que se li donia per quiscun dia al senyor síndic 1 lliura 12 sous i al fadrí 14 sous¹.

Del 29 d'octubre de 1714 és una carta adreçada al batlle i jurats de part de Don Josep Patiño, intendent, en què prevé voler una notícia de lo que lo present poble ha pagat a compte del quartel passat; i que per eix fi diputen un síndic ab los instruments justificatius per a donar son compte en la contaduria general, com i també del que haguessen subministrat a les tropes².

En arribar el dia 1 de gener de l'any 1715 encara fonc proposat per lo honorable jurat en cap, de voluntat de sos companys, que, per quant quiscun any en semblant dia com vui, se acostuma fer extracció de jurats en virtut de reals privilegis a la present universitat concedits, per ço se proposa a vostres mercès si se ferà en la forma acostumada; així es féu, però després d'aquesta ja no tenim esment de cap més extracció.

L'any 1715 hi hagué consell a 13 de gener i a 22 d'octubre, tots dos amb assistència del batlle Gregori Torres; aquests van ésser segurament els últims consells celebrats per l'antic municipi, d'acord amb els reals privilegis a la present universitat concedits; després aquests privilegis locals foren suprimits per Felip V i, en lloc d'ells, s'instaurà el nou règim municipal que fou uniforme per a tot el Principat³.

1. A. M. de L. G. *Llibre petit*, fulls 42 i 43.

2. Id. *Llibre registre*, estampat 1 de l'any 1714.

3. Vegeu: *La ordenación de Cataluña por Felipe V: La Nueva Planta*, per JOAN MERCADER, publicat a la revista *Hispania*, Madrid 1951, núm. XLIII

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and appears to be a formal document or report.

A D D E N D A

ADDENDA

COMPLEMENT DE LES LLISTES D'ECCLESIASTICS DE LA GARRIGA

Després de publicat el primer volum de la *Història de La Garriga*, hem tingut notícia d'altres sacerdots de La Garriga, els noms dels quals publiquem a continuació.

DEL SEGLE XIII

30 agost	1286	Perpinià de Canal	domer
30 agost	1286	Bernat d'Hort	vicari

Aquests són els dos més antics noms coneguts de sacerdots de la parròquia de La Garriga. Es troben esmentats en un pergami de l'Arxiu Parroquial de Montmany. Vegeu la nostra *Història del Santuari de la Mare de Déu de Puiggraciós*, pàgs. 31 i 32.

DEL SEGLE XVI

15 gener	1531	Anton Travi	vicari	15 febrer	1531
		Joan Pagès		ans d'11 gener	1533
13 abril	1570	Antic Font	vicari		
1 octubre	1570	Jaume Sausés	vicari	27 març	1571
23 setembre	1573	Bernat Tries Roig	vicari	7 març	1574
25 juliol	1582	Antic Juyol			
22 agost	1589	Toni Molera	meistre		

Vegeu la llista d'ecclesiàstics de La Garriga durant el segle XVI, publicada en el primer volum de la *Història de La Garriga*, pàg. 313.

Dels remences encara

La sentència arbitral de Guadalupe, a 21 d'abril de 1486, havia d'acabar la revolució dels remences¹, però la pacificació del camp fou encara una obra llarga i laboriosa². Un aspecte d'aquest treball fou la persecució dels condemnats per la sentència i de les bandositats armades que subsistiren algun temps. Precisament en aquest punt hi ha notícia d'una intervenció del batlle de La Garriga³, en una carta⁴ encapçalada amb el nom de l'Infant Enric, lloctinent general del Rei Catòlic a Catalunya, dient en llatí:

Al nostre estimat batlle de La Garriga. Salut i dilecció. Com que volem fer examinar en el reial i nostre consell, el procés d'investigació fet per vós en front i contra alguns rústics o pagesos de remença, que en els dies últimament transcorreguts, foren per vós capturats amb sometent i per ara són detinguts, delatats o inculpats de diversos crims i delictes per ells comesos i perpetrats. Per això, a instància de l'humil

1. En el número 167 del primer volum de la *Història de La Garriga* ja publicàrem les dades que havíem recollit relatives a les repercussions de l'esmentada revolució en el nostre poble; i, encara, en els números 166 i 199 publicàrem l'esquema històric que fou possible obtenir del mas Vinyals, al qual pertanyia En Marc Vinyals, condemnat nominalment en la dita sentència de Guadalupe. No ha quedat del mas Vinyals ni pedra sobre pedra. Per això no fou possible d'afegir més sobre l'esmentat Marc; tal com desitjàvem i tal com interessava al doctor Vicens Vives, segons el seu article de *Destino*. Vegeu les opinions publicades al començament d'aquest segon llibre d'*Història de la Garriga*.

22. JAUME VICENS VIVES, *Historia de los remensas en el siglo XV*, Barcelona, 1945; pàgs. 271 y segs.

8. Publicada per VICENS VIVES, *loc. cit.*, pàg. 287.

4. Arxiu de la Corona d'Aragó, Registre 3815, full 162.

i dilecte nostre Miquel Roders, procurador fiscal de la Cúria Reial, us diem i manem que, vistes les presents, acabeu la dita investigació, si no és acabada, i l'enrobustiu de manera que quan sigui perfecta, ella o una seva còpia, tancada i segellada i fefaent, l'envieu per mitjà d'un fidel nunci a nós o al nostre dilecte Jaumè Montfort, regent de la Reial Tresoreria, per tal que puguem examinar-la; a fi que, havent-la vista i havent-la examinada en el dit consell, puguem deliberar i decidir el que s'hagi de fer.

Mentrestant, vós, ni en el més mínim procediu i penseu procedir per compondre, condemnar, absoldre, alliberar, ni relaxar, els dits delatats o algun o alguns d'ells; i us llevem tot el poder de fer el contrari, decretant que serà invàlid i sense força si quelcom s'arribés a fer en contra. Dat a Barcelona el dia XV del mes de desembre de l'any MCCCCLXXXVI del Naixement del Senyor...

Anys més tard, encara, La Garriga fou lloc de confluència per a la reunió dels síndics dels remences, en l'afer de l'aplicació d'alguns extrems derivats de la Sentència de Guadalupe ⁵. Les referències ens han arribat per dos cantons; heus-les ací:

El compte d'En Pere Prat de Malla, un dels síndics de les remences per sos treballs e dietes que ha fets per dit negoci, en una anotació corresponent a l'any 1490, diu: item a X de deembre any dit, aní a La Guariga, per parlar ab En Ladó, Barau, consíndics meus, e digueren-me que era deslberat trametre al Senyor Rei, e que per nós fos vist en nostro bisbat si occorria nengunes coses que fossen a utill de la terra, e així mateix per cercar algun profit per haver diner, per dar en aquells que irien a la Majestat del Senyor Rei; e que jo m'en tornàs e que donàs alguna diligencia en fer lo que era necessari. Estiguí en dita anada ab cavalcadura II dies que, a raó de VIII sous lo dia, monta cap lliura, XVI sous.

Item a XVII de dit mes de deembre e dit any per lo apuntament desús dit de La Guariga, fet ab lo dit Ledó e Barau, síndics per nosaltres de Vic, fou feta una una (sic) procura als consíndics nostres de Barçhinona, que poguessin manlevar vint ducats, qui servissen per dita anada, la qual era empresa. E dita procura portí jc dit Pere Prat a Bar-

⁵. També aquesta referència fou publicada per VICENS VIVES, *loc. cit.*, pàg 808.

chinona. Estiguí ab cavalcadura III dies que, a raó de VIII sous lo dia, monta I lliura XII sous ⁶.

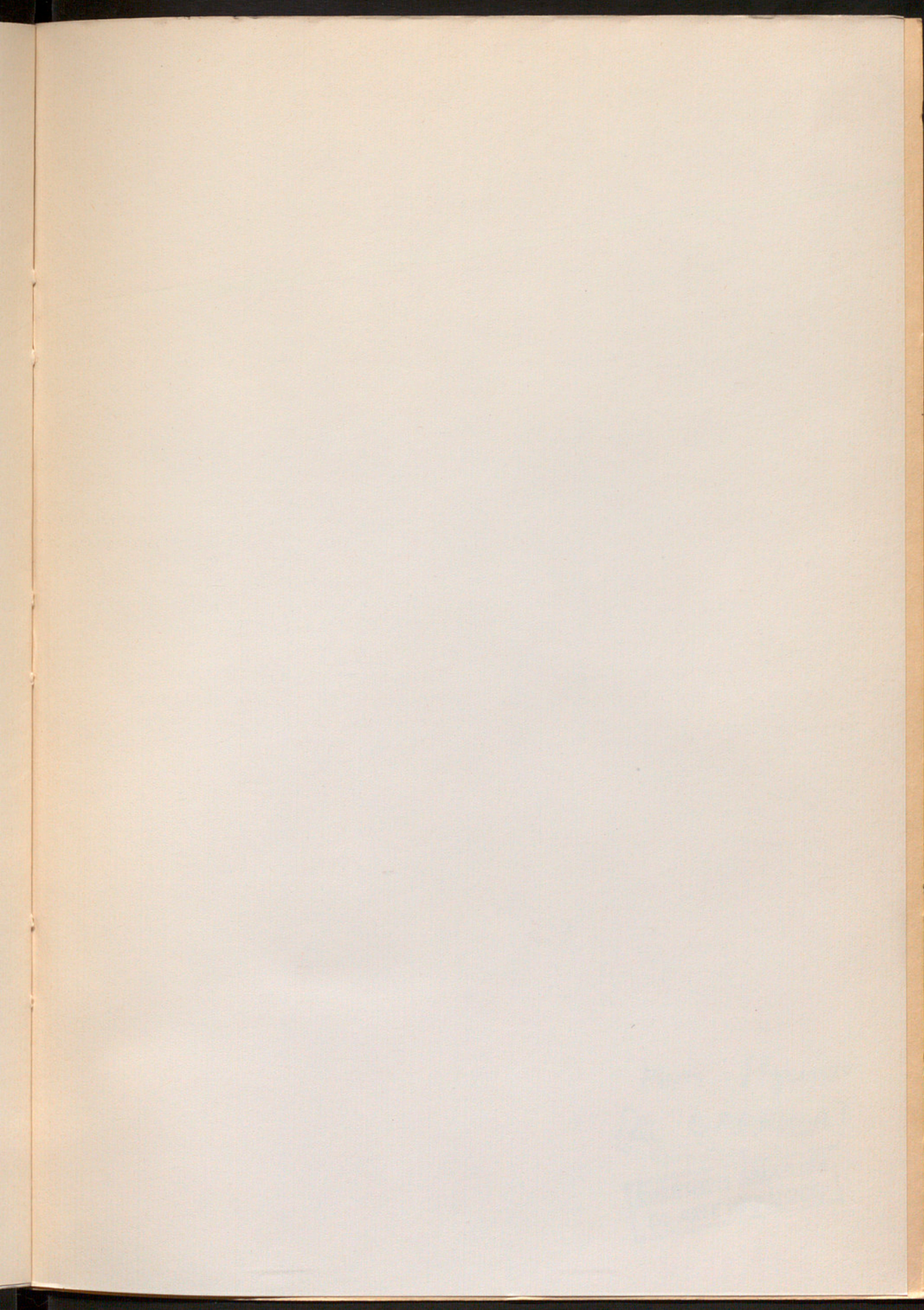
En lo compte d'En Antoni Feliu, àlias Morera, un dels síndics de les remences, donat en lo racional del senyor Rei, de les dietes per ell rebudes, en una nota corresponent a l'any 1490, a 8 de desembre, diu que així En Bartomeu Ledó e En Jaume Barrau, present lo senyor mossèn Torrelles per En Vallmajor, explicaren lo que los síndics de Vic los havien dit a La Garriga, que era necessari per lo llur bisbat que, vistes totes coses per lo nostro advocat, fossen fetes unes instruccions e una supplicació e unes lletres per lo senyor tresorer general al dit sots vaguer, les quals les foren trameses per un correu de aventatge. Estiguí per totes les dites coses negociant dins Barchinona ab cavalcadura quatre dies ⁷...

6. Arxiu de la Corona d'Aragó, Reial Patrimoni, Reg. 2618, full 8 girat.

7. *Loc. cit.*, Reg. 2612, full 9 girat.

Imprès als tallers de
«Gráficas Marina, S. A.»
de Barcelona

Dr. Walter H. Rorer
1111 G. Street, N.W.
Washington, D.C.

Faint, illegible markings or bleed-through from the reverse side of the page, located in the bottom left corner.

Mon. / Guies
[La GARRIGA]
Barcelona

INSTITUTO AMATLLER
DE ARTE HISPÁNICO

R: 43.956

J. MAURÍ SERRA

HISTÒRIA
DE
LA GARRIGA

II

MCMLIII